

**Znanstveni centar izvrsnosti
za integrativnu bioetiku**

SPECIJALNO IZVJEŠĆE

**o oblicima i razmjerima opstrukcije rada
Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu
bioetiku u razdoblju od 2017. do 2025. godine**

Zagreb, 23. svibnja 2025.

Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, I. Lučića 1a, 10000 Zagreb; mob. 098 771 707

Zagreb, 23. svibnja 2025.

**Nacionalno vijeće za visoko
obrazovanje, znanost i tehnološki razvoj**
n/r prof. dr. sc. Hrvoje Buljan, predsjednik
n/r prof. dr. sc. Dragan Bagić, predstavnik
sindikata u Nacionalnom vijeću
Donje Svetice 38
10000 Zagreb

Specijalno izvješće o oblicima i razmjerima opstrukcije rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u razdoblju od 2017. do 2025. godine

Poštovani profesore Buljan,
Poštovani profesore Bagić,

obraćamo Vam se s obzirom na Vaše uloge kako su naznačene u naslovu predstavke, dakle u prvom redu obraćamo se čelnoj osobi odgovornoj za ukupni rad Nacionalnog vijeća, a zatim osobi koja u radu Nacionalnog vijeća sudjeluje kao predstavnik reprezentativnih sindikata u djelatnosti znanosti i visokog obrazovanja. Uključivanje sindikalnog predstavnika u adresate predstavke utemeljeno je u činjenici da je uskraćivanje sredstava za rad – što je neposredni povod i glavni razlog ovom obraćanju – u znatnoj mjeri sindikalni problem.

Želimo uvodno istaknuti kako smo svjesni činjenice da se Nacionalno vijeće, kojem se obraćamo, po ingerencijama bitno razlikuje od tijela koje je pod neznatno različitim nazivom djelovalo do stupanja na snagu novog *Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti*. Prethodno Nacionalno vijeće bilo je zakonski ovlašteno da „predlaže proglašavanje znanstvenih centara izvrsnosti i provodi njihovo vrednovanje“, temeljem čega je u praksi preuzelo ukupnu brigu o djelovanju znanstvenih centara izvrsnosti kao i zaštitnu ulogu prema konstantnim neprijateljskim udarima koji su dolazili iz Ministarstva znanosti u mandatima dvaju posljednjih ministara. Aktualno Nacionalno vijeće nema zakonom utvrđenu nadležnost u pogledu znanstvenih centara

izvrsnosti, što je razumljivo s obzirom na činjenicu da u novom *Zakonu o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti* uopće ne postoji institucija znanstvenog centra izvrsnosti. Međutim, nadležnost i određeni vid odgovornosti aktualnog Nacionalnog vijeća za rad zatečenih znanstvenih centra izvrsnosti posredno se može izvesti iz akata kojima je reguliran produžetak rada znanstvenih centara izvrsnosti u novom petogodišnjem razdoblju (*Odluka ministricе o produžetku rada znanstvenih centara izvrsnosti, Sporazum o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti*).

Kratki historijat Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u prvom petogodišnjem razdoblju

Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku (dalje: Centar) proglašen je odlukom ministra znanosti, obrazovanja i sporta prof. dr. sc. Vedrana Mornara 10. studenoga 2014. godine. Znanstveni centar izvrsnosti proglašen je na vrijeme od pet godina uz naznaku da se „temeljem novog vrednovanja status Centra može produžiti za idućih pet godina“ (čl. V. Odluke).

Odluci o proglašenju Centra prethodio je postupak prijave i evaluacije projektnih prijedloga za osnivanje znanstvenih centara izvrsnosti u Republici Hrvatskoj. Agencija za znanost i visoko obrazovanje objavila je 10. lipnja 2013. *Javni poziv za dostavu projektnih prijedloga za osnivanje znanstvenih centara izvrsnosti u Republici Hrvatskoj* s otvorenim rokom za prijave do 16. rujna 2013. Javni poziv objavljen je temeljem *Odluke o uvjetima i kriterijima za osnivanje znanstvenih centara izvrsnosti u Republici Hrvatskoj*, koju je Nacionalno vijeće za znanost donijelo 17. prosinca 2012., te *Odluke o postupku vrednovanja znanstvene kvalitete u svrhu osnivanja znanstvenih centara izvrsnosti u Republici Hrvatskoj*, koju je Agencija za znanost i visoko obrazovanje donijela 7. svibnja 2013. godine.

Odlukom o postupku vrednovanja znanstvene kvalitete obznanjeni su kriteriji po kojima će biti vrednovani prijedlozi za osnivanje znanstvenih centara izvrsnosti:

Kriteriji	Udio u ukupnoj ocjeni (težina)
1) Znanstvena izvrsnost projekta a) Osmišljenost petogodišnjega istraživačkog plana b) Višeslojnost istraživačkog plana koji uključuje raznovrsne oblike znanstvene aktivnosti i diseminaciju rezultata c) Održivost projekta i mogućnosti za nastavak istraživanja u sljedećem razdoblju	35%
2) Znanstvena izvrsnost voditelja projekta	20%
3) Znanstvena izvrsnost znanstvenika na projektu	15%
4) Interdisciplinarnost i umreženost	5%
5) Potencijal za međunarodnu kompetitivnost	5%
6) Jasna i učinkovita organizacijska struktura ZCI-a	5%
7) Društveno-ekonomski doprinos i prijenos stečenih spoznaja	5%
8) Uvjeti smještaja na instituciji/ama koje omogućavaju izvođenje projekta	10%

Zakonska podloga za osnivanje znanstvenih centra izvrsnosti sadržana je u čl. 29. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju:

ZAKON O ZNANSTVENOJ DJELATNOSTI U VISOKOM OBRAZOVANJU

Narodne novine br. 46 (7.5.2007.)

Znanstveni centar izvrsnosti

Članak 29.

(1) Znanstveni centar izvrsnosti je znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline.

(2) Znanstvenu organizaciju ili njezin ustrojbeni dio ili skupinu znanstvenika centrom izvrsnosti proglašava ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, uz suglasnost znanstvene organizacije ili skupine znanstvenika, na temelju vrednovanja iz članka 16. ovoga Zakona i postupka koji obvezno uključuje međunarodnu prosudbu.

(3) Odluka ministra o proglašenju znanstvenog centra izvrsnosti sadrži prava i obveze koje na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost taj centar dobiva. Odluka se donosi na pet godina, a na temelju svakog novog vrednovanja u postupku predviđenom stavkom 2. ovog članka, može se produžiti za idućih pet godina.

Recenzijski postupak proveden je u skladu sa zakonskom odredbom o obvezatnom uključivanju međunarodne prosudbe. Tako je za međunarodnu prosudbu, koja se odnosila na prvih pet kriterija (s pod-kriterijima) u gornjoj tablici, bio predviđen maksimalan broj od 35 bodova, dok je za prosudbu posebnog povjerenstva Agencije za znanost i visoko obrazovanje, koja se odnosila na tri posljednja kriterija u gornjoj tablici, bio predviđen maksimalan broj od 15 bodova. Ocjene su davane prema skali od 1 do 5 bodova uz dodatno opisno obrazloženje ocjene.

Rezultati međunarodne prosudbe (podnositelji prijedloga dobili su kopije međunarodnih recenzija bez navođenja imena recenzenata):

Kriteriji	Prvi recenzent	Drugi recenzent
1) Znanstvena izvrsnost projekta		
a) Osmišljenost petogodišnjega istraživačkog plana	5	5
b) Višeslojnost istraživačkog plana koji uključuje raznovrsne oblike znanstvene aktivnosti i diseminaciju rezultata	5	5
c) Održivost projekta i mogućnosti za nastavak istraživanja u sljedećem razdoblju	4	4
2) Znanstvena izvrsnost voditelja projekta	5	5
3) Znanstvena izvrsnost znanstvenikâ na projektu	5	4
4) Interdisciplinarnost i umreženost	5	5
5) Potencijal za međunarodnu kompetitivnost	5	5

Rezultati prosudbe posebnog povjerenstva Agencije za znanost i visoko obrazovanje koji su se temeljili na projektnom prijedlogu i na razgovoru s podnositeljem projektnog prijedloga:

Kriteriji	Ocjena povjerenstva
6) Jasna i učinkovita organizacijska struktura ZCI-a	5
7) Društveno-ekonomski doprinos i prijenos stečenih spoznaja	5
8) Uvjeti smještaja na instituciji/ama koje omogućavaju izvođenje projekta	5

Prema odredbama *Odluke o uvjetima i kriterijima za osnivanje znanstvenih centara izvrsnosti u Republici Hrvatskoj* nakon tri godine od proglašenja centra izvrsnosti provodi se srednjoročna evaluacija ukupnog rada centra. Na temelju rezultata srednjoročne evaluacije, koja također uključuje međunarodnu prosudbu, Nacionalno vijeće za znanost predlaže ministru znanosti i obrazovanja nastavak ili prestanak financiranja pojedinog centra izvrsnosti u narednom mandatu od pet godina.

Postupak srednjoročne evaluacije počeo je pozivom predsjednika Nacionalnog vijeća za znanost od 22. veljače 2018. voditeljima znanstvenih centara izvrsnosti da do 2. ožujka 2018. dostave izvješće o dotadašnjem radu centra koje je trebalo sadržavati prikaz postignutih rezultata, navođenje razloga za produženje rada u idućem petogodišnjem razdoblju te eventualne izmjene u istraživačkom timu, istraživačkom planu, organizacijskoj strukturi i institucionalnoj mreži.

Srednjoročna evaluacija znanstvenih centara izvrsnosti, koji su proglašeni 10. studenoga 2014. godine, okončana je prihvatanjem *Izvješća o postupku srednjoročnog vrednovanja znanstvenih centara izvrsnosti*, koje je izradilo Povjerenstvo za provođenje srednjoročnog vrednovanja znanstvenih centara izvrsnosti. Izvješće, kojim su obuhvaćeni i rezultati međunarodne prosudbe, prihvaćeno je na sjednici Nacionalnog vijeća za znanost 20. ožujka 2018.

Zaključak iz *Izvješća o postupku srednjoročnog vrednovanja* koji se odnosi na Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku:

Ukupna ocjena postignutih rezultata:	Odličan (5)
Preporuke za budući rad ZCI:	Preporučuje se nastaviti rad ZCI-a tijekom idućih pet godina.
Ocjena opravdanosti predloženih promjena u budućem radu Centra:	Potpuno opravdane.
Međunarodna prosudba:	Identične ocjene Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku donosi i strana recenzija.

Na istoj sjednici 20. ožujka 2018. Nacionalno vijeće za znanost temeljem prihvaćenog *Izvješća Povjerenstva za provođenje srednjoročnog vrednovanja* donijelo je *Odluku o prijedlogu produžetka rada znanstvenih centara izvrsnosti u narednom razdoblju od pet godina* i uputilo je na daljnje postupanje ministrici znanosti i obrazovanja prof. dr. sc. Blaženki Divjak. Nakon što je već izvršila financijski udar na znanstvene centre izvrsnosti i nakon što je pokušala osporiti postupak vrednovanja i ulogu Nacionalnog vijeća, što će biti opisano sljedećem odjeljku, ministrica Divjak je 14. listopada 2019. donijela ili, bolje reći, nije mogla ne donijeti *Odluku o produžetku rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u narednom razdoblju od pet godina*.

Financijski udar ministrice Divjak na znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području

Povijest opstrukcije rada znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti, s posebnim naglaskom na Znanstvenom centru izvrsnosti za integrativnu bioetiku, počinje stupanjem na dužnost ministrice znanosti, obrazovanja i sporta prof. dr. sc. Blaženke Divjak (12. lipnja 2017.) i u kontinuitetu traje do nadneva ovog izvješća. Povijest ove političke perversije – u kojoj čelnici Ministarstva znanosti, po izvornoj misiji zaduženi za podupiranje znanstvene djelatnosti, resornu moć koriste da bi onemogućili Zakonom inaugurirani elitni oblik te djelatnosti – počela je financijskim udarom ministrice Divjak na znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području. Tek usputno treba reći da odnos apostrofiranih čelnika

Ministarstva znanosti nije bio nimalo bolji ni prema znanstvenim centrima izvrsnosti u tzv. STEM-području, što je u konačnici dovelo do neopravdane eliminacije instituta znanstvenog centra izvrsnosti iz novog *Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti*.

Financijski okvir za djelovanje znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području, koji nisu imali pristup europskim fondovima pa su utoliko bili upućeni isključivo na proračunsko financiranje, utvrđen je 2017. godine, od kada su se sredstva za njihovo podupiranje počela voditi na posebnoj stavci u Državnom proračunu (A767009). Na toj stavci za njihovu je djelatnost u 2017. godini određen iznos od 2.000.000 kuna, koji je u proračunskim projekcijama za iduće dvije godine (2018. i 2019.) bio povećan na 3.000.000 kuna.

Premda su navedeni iznosi bili određeni metodom slobodne procjene, oni su izražavali pozitivan stav Ministarstva prema znanstvenim centrima izvrsnosti i iskrene namjere Ministarstva da podupire njihov rad. Ministarstvo se trudilo da se egzaktno utvrde stvarne potrebe centara u realizaciji njihova znanstvenog programa, pa je u tom smislu državni tajnik doc. dr. sc. Matko Glunčić, u čijem je djelokrugu rada bila skrb o znanstvenim centrima izvrsnosti, 16. svibnja 2017. uputio poziv voditeljima centara da „pojedinačno ili u međusobnoj koordinaciji“ Ministarstvu dostave plan projektnih aktivnosti za 2017. godinu. U pozivu je navedeno da se „plan projektnih aktivnosti mora temeljiti na prihvaćenome znanstvenom programu (projektni prijedlog ZCI)“ te da „mora sadržavati odgovarajući financijski plan“. Tim povodom osnovana je Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti u svrhu zajedničkog nastupa prema Ministarstvu, koja je 6. lipnja 2017. dostavila Ministarstvu objedinjeni plan projektnih aktivnosti s pripadajućim financijskim planom za tekuću godinu.

Plan projektnih aktivnosti za 2017. godinu bio je limitiran zadanim iznosom potpore u važećem Državnom proračunu pa kao takav – premda je pokazao da su predviđena sredstva od 2.000.000 kuna nedostatna te da su povećane proračunske projekcije za iduće godine u visini od 3.000.000 kuna više nego opravdane – nije mogao poslužiti za utvrđivanje realnog iznosa financijske potpore znanstvenim centrima izvrsnosti koji bi bio neophodan za uspješnu realizaciju njihovih znanstvenih programa. Zato je Koordinacija u idućim mjesecima izradila i na sjednici 17. listopada 2017. i formalno prihvatila Plan projektnih aktivnosti za 2018. godinu bez unaprijed postavljenog limita te ujedno utvrdila njegov minimalni financijski ekvivalent u visini od 4.000.000 kuna. Premda ovaj Plan nije imao nikakva utjecaja na financijsku sudbinu znanstvenih centra izvrsnosti u idućih sedam godina njihova postojanja, trud koji je Koordinacija uložila u njegovu izradu nipošto nije ostao uzaludan jer je time uspostavljen financijski parametar prema kojem je moguće egzaktno mjeriti i matematički izraziti veličinu političke i upravne devijacije Ministarstva znanosti u odnosu prema znanstvenim centrima izvrsnosti u navedenom razdoblju.

Tjedan dana nakon donošenja Plana projektnih aktivnosti za 2018. godinu ministrica Divjak će u tzv. „velikom intervjuu“ od 24. listopada 2017. na portalu *Index.hr* obznaniti svoje loše namjere i generalno podcjenjivački stav prema znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području. U kontekstu činjenice da je tih dana aktivirano 50 milijuna eura potpore iz EU-fondova za 10 znanstvenih centara izvrsnosti u STEM-području, ali i u kontekstu izraženih sumnji u zapostavljanje društveno-humanističkih znanosti, novinar je postavio pitanje o načinu financijskog podupiranja triju znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti. Odgovor ministrice je glasio:

„Za financiranje centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području osigurana su sredstva u proračunu koja su bitno viša od sredstava koja za godišnje financiranje mogu dobiti projekti Hrvatske zaklade za znanost u tom području.“

Dakle, umjesto da slijedi logiku pitanja i odgovori u okvirima pitanjem zadane usporedbe sa znanstvenim centrima izvrsnosti u STEM-području, ministrica ignorira pitanje i demagoški znanstvene centre uspoređuje s projektima Hrvatske zaklade za znanost, što već po sebi predstavlja degradaciju znanstvenih centara izvrsnosti kao Zakonom izdvojenog oblika znanstvene izvrsnosti.

Ministrica pritom nije precizirala iznos „bitno viših sredstava“. Svoj opaki naum krila je do zadnjeg trenutka, i to ne samo u javnosti nego i među najbližim suradnicima u Ministarstvu. Osim pred pomoćnikom ministra za financije (gosp. Stipe Mamić) čije tehničke usluge u pripremanju prijedloga Državnog proračuna za 2018. godinu kao i suglasnost za izvršenje financijskog udara na znanstvene centre izvrsnosti nije mogla izbjeći.

Zadnji trenutak u kojem je ministrica Divjak morala otkriti svoje namjere bila je 17. sjednica saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu 16. studenoga 2017. na kojoj je ovaj odbor u svojstvu zainteresiranog radnog tijela trebao donijeti mišljenje o Prijedlogu državnog proračuna Republike Hrvatske za 2018. godinu s projekcijama za 2019. i 2020. godinu. Odbor je donio pozitivno mišljenje o Prijedlogu proračuna, što za našu temu nije od važnosti. Bilo bi nerealno i pomisliti da bi netko mogao zamijetiti podvalu u stavci A767009, posebice kada je podvala na sjednici Odbora bila potkrijepljena javno već lansiranim argumentom da su to „bitno viša sredstva“ nego što bi mogao dobiti neki projekt Hrvatske zaklade za znanost. Ministrica je naime u stavku A767009 ZNANSTVENI CENTRI IZVRSNOSTI – DRUŠTVENO-HUMANISTIČKO PODRUČJE potajno dala upisati iznos od **900.000** kuna umjesto:

- a) **2.000.000** kuna, što bi bio iznos koji je isplaćen u 2017. godini na temelju plana limitiranih projektnih aktivnosti i koji je bio označen kao polovični iznos minimalne proračunske potpore znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području prema nelimitiranom planu projektnih aktivnosti; to bi nadalje bio iznos koji je Nacionalno vijeće svih godina, počevši od 2015. konstantno predlagalo kao minimalni iznos dodatnih proračunskih sredstava za financiranje rada znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području;
- b) **3.000.000** kuna, što bio iznos koji je u Državnom proračunu za 2017. godinu bio naveden u proračunskim projekcijama za 2018. i 2019. godinu;
- c) **4.000.000** kuna, što bi bio iznos koji je Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području 17. listopada 2017. egzaktno utvrdila kao minimalni iznos nužan za realizaciju nelimitiranog plana projektnih aktivnosti;
- d) **5.000.000** kuna, što bi bio iznos koji je razmatran u razgovorima, koji su u Ministarstvu vođeni s voditeljima znanstvenih centara izvrsnosti (u kojima nisu sudjelovali pouzdanci nove ministrice), kao dignitetan iznos punog financiranja koji bi znanstvenim centrima izvrsnosti trebao pripasti s obzirom na vrhunski status koji izravno proizlazi iz njihove zakonske definicije: „Znanstveni centar izvrsnosti je znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline“ (st. 1. čl. 29. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju). Poseban je kuriozitet da je dan nakon sjednice Saborskog odbora – na kojoj je u Prijedlogu državnog proračuna za 2018. godinu lansiran iznos od 900.000 kuna – na sjednici Sabora usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2017. godinu u kojem se na stavci A767009 ZNANSTVENI CENTRI IZVRSNOSTI – DHP DODATNO FINANCIRANJE našao upravo iznos od 5.000.000 kuna. Naravno, da ni jedna lipa navedenog iznosa nije doznačena znanstvenim centrima izvrsnosti.

Drugim riječima, ministrica Divjak naumila je za 2018. godinu, kao i za sve iduće godine, polovični iznos proračunske potpore, koja je isplaćena u 2017. godini, još jednom prepoloviti te dobivenu svotu, za vlastiti merak, dodatno još umanjiti za 10 postotaka. Tako je došla do iznosa od **900.000**

kuna koji će zapečatiti financijsku sudbinu znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području i konstantno ih, do isteka zakonskog roka trajanja, držati na granici preživljavanja uz povremena razdoblja izgladnjivanja (godine 2020. i 2023.).

Blasfemično zvuče obmane koje su ministrica i njen financijski pomoćnik plasirali na sjednici Saborskog odbora za obrazovanje, znanosti i kulturu kako bi tajna operacija zatiranja znanstvenih centara izvrsnosti izišla u javnost zaogrnutu lažnim plaštem resornog „poticanja izvrsnosti u znanosti i osiguravanja jednakih mogućnosti“. Dakle, sve obrnuto. Blasfemija je vjerno upisana u *Izvešće Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu o Prijedlogu Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2018. godinu i projekcije za 2019. i 2020. godinu*:

„Obrazlažući Prijedlog Državnog proračuna za 2018. godinu sa pozicija Ministarstva znanosti i obrazovanja, istaknuto je da proračun Ministarstva prati četiri glavna cilja sukladno Nacionalnom programu Vlade Republike Hrvatske i to:

1. reforma općeg obrazovanja;
2. reforma strukovnog obrazovanja;
- 3. poticanje izvrsnosti u znanosti i obrazovanju, kao i osiguravanje jednakih mogućnosti u tome području;**
4. relevantno i konkurentno visoko obrazovanje.“

Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti, potaknuta zloslutnim izjavama ministricе Divjak u intervjuu 24. listopada 2017., obratila se 30. listopada 2017. predsjedniku Vlade gosp. Andreju Plenkoviću dopisom pod nazivom „Molba za primjereni tretman i primjereno financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti“ (**PRILOG – 1**). U osnovi, bilo je to aktiviranje alarma i pravovremeni poziv u pomoć kako bi se spriječio najavljeni diskriminacijski pohod agilne ministricе na znanstvene centre izvrsnosti, ali i na znanstvena područja kojima oni pripadaju. Premijer nije reagirao.

Nakon što su prijetnje ministricе Divjak na sjednici Saborskog odbora 16. listopada 2017. dobile numerički oblik, Koordinacija se sutradan, 17. listopada 2017., ponovno obratila predsjedniku Vlade s molbom za hitan prijem kako bi „zajedničkim naporima našli izlaz iz nezavidne situacije“ (**PRILOG – 2**). Panično intonirani dopis sadržavao je podsjetnik na prethodno obraćanje premijeru:

„Argumentacija koja je izložena u dopisu očigledno nije uzeta u obzir ili, zbog vremenskih razloga, nije mogla biti uzeta u obzir prilikom izrade prijedloga proračuna za iduću godinu, ali je njena važnost potencirana nakon što je na jučerašnjoj sjednici saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu obznanjeno skandalozno smanjivanje proračunskih sredstava za znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području.“

Unatoč urudžbiranim pozivima u pomoć te unatoč „potezanjima za rukav“ premijera, čemu je voditelj Koordinacije pribjegao u nekim ceremonijalnim prigodama koje su se ukazale – premijer nije reagirao. Time je odgovornost za financijsko ubijanje znanstvene izvrsnosti u društveno-humanističkom području, koje će biti izvedeno u blasfemičnom političkom ritualu, iz portfelja neodgovorne ministricе proširena na izvršnu vlast u cjelini.

U tim okolnostima dragocjena je bila poruka ispravnog rezona i moralne podrške, koju je Matko Glunčić, državni tajnik u Ministarstvu znanosti, inače zadužen za rad znanstvenih centara izvrsnosti, poslao mailom 18. studenog 2017., dva dana nakon sjednice Saborskog odbora. U poruci je kao mjerodavna osoba za problematiku znanstvenih centara izvrsnosti, među ostalim, razotkrio i spletkarski *modus operandi* nove ministricе:

„Naime, ako je znanstvena ustanova ili skup ustanova proglašen Znanstvenim centrom izvrsnosti onda je dužnost ministarstva odnositi se prema ustanovi na sporazumom

prihvatljivi način. To podrazumijeva i novčanu potporu na godišnjoj bazi koja bi trebala i pored Europskih fondova za sve Znanstvene centre dolaziti iz nacionalnih sredstava. Radi usporedbe, prosječni HRZZ-ov projekt dobiva 250.000 kuna godišnje što je za samo 50.000 kuna manje od onoga što bi prema ovom prijedlogu dobio svaki Znanstveni centar izvrsnosti. U pregovorima oko proračuna dogovoreno je da ovaj iznos bude znatno veći, ali ga je ministrica u suradnji s pomoćnikom za financije očigledno i bez znanja svih dužnosnika smanjila prije predstavljanja proračuna Saborskom odboru za obrazovanje, znanost i kulturu. Ovo smatram nedopustivim jer na ovaj način Znanstveni centri izvrsnosti iz društveno-humanističkog područja neće moći ispuniti svoje temeljne i sporazumom s MZO preuzete obveze.“

Radi razumijevanja konteksta potrebno je ukratko objasniti poziciju i ulogu koje je državni tajnik Matko Glunčić u to vrijeme imao u Ministarstvu znanosti, posebice s obzirom na činjenicu da njegovo citirano svjedočenje predstavlja izravni i vjerodostojni dokaz o manipulativnom postupanju ministricе Divjak u ovom predmetu. Bio je jedan od dužnosnika koje je ministrica Divjak naslijedila iz mandata prethodnog ministra, a koji se nisu uklapali u njenu nakaradnu viziju znanosti i manipulativne metode upravljanja Ministarstvom, pa su istim tim metodama bili dovedeni u situaciju iz koje je postojao samo jedan izlaz – razrješenje s dužnosti na osobni zahtjev. U slučaju Matka Glunčića put do razrješenja na osobni zahtjev vodio je preko postupnog oduzimanja ovlasti. Kada su mu ovlasti u lipnju 2018. bile svedene nulu, kako je sam potvrdio u izjavi za HINA-u, „uputio je molbu za razrješenje s dužnosti državnog tajnika iz moralnih razloga, jer je u posljednja dva mjeseca izgubio sve ovlasti koje ta dužnost nosi tako da ne može primati plaću za ono što ne radi“.¹

Odluku o razrješenju Matka Glunčića s dužnosti državnog tajnika donijela je Vlada RH je na sjednici 14. lipnja 2018. godine. Dan uoči sjednice Vlade ministrica Divjak potvrdila je vijest o razrješenju te pritom još jednom ponovila blasfemičnu izjavu o „poticanju izvrsnosti u znanosti“:

„Što se tiče dužnosničke razine u Ministarstvu, moj tim i dalje bez ikakvog zastoja vodi sva četiri velika reformska procesa: kurikularnu reformu, reformu strukovnog obrazovanja, relevantno visoko obrazovanje i poticanje izvrsnosti u znanosti.“²

Važno je napomenuti da je Matko Glunčić, unatoč nemilosti ministricе i s ovlastima koje su kaskadno slabile uspio postići izvanredne rezultate, što je novinarka *Večernjeg lista* 13. lipnja 2018. u članku povodom podnesene ostavke sažeto sumirala:

„Naime, baš on **pripremao je** natječaj za ulaganje u infrastrukturu kojim je iz **EU fondova** osigurano 150 milijuna eura, pripremao je prijavu za natječaj za projekte u sklopu **istraživačko-razvojne investicijske aktivnosti** od 15 milijuna eura, napisao pravilnik i pripremio projekte za **socijalne studentske stipendije** i napisao pravilnik i pripremio projekte za STEN u iznosu od 186 milijuna kuna. Na mjestu državnog tajnika, između ostalog, dovršio je zakon o studentskim poslovima, zakon o autorskim i srodnim pravima, ali i **pripremio** zakon o hrvatskom kvalifikacijskom okviru.“³

Pobrojanim zaslugama na ovom mjestu želimo pridodati i njegovo zalaganje za znanstvene centre izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti. Pritom nije nevažan podatak da sam dolazi iz područja prirodnih znanosti, što po sebi dovoljno govori o njegovu intelektualnom formatu i moralnom integritetu.

¹ <https://www.index.hr/vijesti/clanak/drzavni-tajnik-matko-gluncic-razrijesen-na-osobni-zahjev/2004652.aspx>

² <https://www.index.hr/vijesti/clanak/matko-gluncic-podnio-ostavku-na-mjesto-drzavnog-tajnika/2004286.aspx>

³ <https://www.vecernji.hr/vijesti/matko-gluncic-podnio-je-ostavku-na-mjestu-drzavnog-tajnika-u-ministarstvu-znanosti-i-obrazovanja-1251800>

Hrvatski sabor na sjednici 30. studenoga 2017. donio je Državni proračun RH za 2018. godinu s projekcijama za 2019. i 2020. godinu. Za sve tri navedene godine na stavci 767009A ZNANSTVENI CENTRI IZVRSNOSTI – DUŠTVENO-HUMANISTIČKO PODRUČJE stajao je iznos 9.000.000 kuna. To znači da je ministrica Divjak u svom naumu uspjela, i to na duži rok, jer se instalirani iznosi u kolotečinama proračunskih stavki silom inercije ponavljaju iz godine u godinu, a posebno ih je teško korigirati naviše. Tako je isti iznos ponovljen u Državnom proračunu za 2019. godinu, pa onda opet za 2020. godinu, svaki put s projekcijama za daljnje dvije godine. A onda se ukazala prilika kojoj ministrica Divjak nije mogla odoljeti.

U ožujku 2020. ministarstva i drugi proračunski korisnici dobili su iz Vlade RH naputak da u svojim proračunskim razdjelima smanje rashode, tj. da ostvare uštede od kojih će se formirati novi paket mjera za pomoć gospodarstvu za vrijeme trajanja epidemije koronavirusa (tzv. Travanjski paket). Prethodnom izmjenom Zakona o izvršenju Državnog proračuna omogućeno je da se preraspodjela sredstva unutar Državnog proračuna u tom gabaritu može obaviti odlukom Vlade. „Travanjski paket“ pomoći gospodarstvu iznosio je **2.101.570.660** kuna, odnosno **1,184** % ukupnog iznosa Državnog proračuna za 2020. godinu u ukupnoj visini od **177.409.919.815** kuna. U razdjelu 080 MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA uštedena (srezana) su sredstva u iznosu **294.719.383** kuna, odnosno **1,584** % od ukupnog iznosa **18.600.929.405** kuna Državnog proračuna za 2020. u tom razdjelu. „Travanjski paket“ pomoći gospodarstvu za vrijeme trajanja epidemije koronavirusa usvojen je na sjednici Vlade Republike Hrvatske 7. travnja 2020. godine.

Ministrici Divjak i njenom financijskom pomagaču pružila se, tijekom pripreme paketa pomoći gospodarstvu, idealna prilika da animozitet prema određenim stavkama, odnosno projektima kojima su one namijenjene, iskale restriktivskim škarama, neopaženo i bez suvišnih pitanja, jer tko bi se, zaboga, usudio dovoditi u pitanje da se „u ovim teškim trenucima“ pomogne hrvatskom gospodarstvu? Iznos od 900.000 kuna na stavci 767009A ZNANSTVENI CENTRI IZVRSNOSTI – DRUŠTVENO HUMANISTIČKO PODRUČJE trebalo je po svim uzusima samilosti zaobići, jer je riječ o iznosu koji je već dvaput bio prerezan napola. Međutim stavka nije bila pošteđena, a nije bila ni umanjena po prosječnoj stopi 1,584 % za iznos od 14.256 kuna, nego je jednostavno i simetrično bila (još jednom) prerezana napola. Tako je ministrica Divjak svoj animozitet u ovom slučaju dovela do apsurdna, jer iznos od 450.000 kuna (150.000 po pojedinom centru izvrsnosti) sada više nije mogao funkcionirati čak ni u njejoj demagoškoj formuli proizvoljnog uspoređivanja s projektima Hrvatske zaklade za znanost koji su bili financirani s prosječnim iznosom od 250.000 kuna po projektu.

Administrativni udar ministricе Divjak na znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području

Paralelno s financijskim zatiranjem znanstvenih centara izvrsnosti, ministrica Divjak uspostavila je, isto tako, i liniju njihova administrativnog maltretiranja koja je bila aktivna za vrijeme njenog mandata i koja je bez prekida nastavljena u mandatu njenog nasljednika. Prilikom da pokrene taj vid opstrukcije rada znanstvenih centara izvrsnosti ministrica je dobila 9. travnja 2018., kada je od Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj zaprimila tri dokumenta koja je Nacionalno vijeće usvojilo na 32. sjednici 20. ožujka 2018. godine:

- a) *Procjenu godišnjih stručnih i financijskih izvješća znanstvenih centara izvrsnosti u 2017. godini;*

- b) *Odluku o prijedlogu produžetka rada znanstvenih centara izvrsnosti proglašenih 10. studenog 2014. godine u narednom razdoblju od pet godina*⁴;
- c) *Izvješće o postupku srednjoročnog vrednovanja znanstvenih centara izvrsnosti proglašenih 10. studenoga 2014., što je sastavni dio Odluke o prijedlogu produžetka rada znanstvenih centara izvrsnosti.*

Ovdje treba napomenuti da su ovlasti i obveze Ministarstva znanosti i Nacionalnog vijeća za znanost u odnosu prema znanstvenim centrima izvrsnosti precizno razgraničene, počevši od zakonske razine do razine provedbenih akata.

U članku 29. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju propisano je da „znanstveni centar izvrsnosti proglašava ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost“ te da „odluka ministra o proglašenju znanstvenog centra izvrsnosti sadrži prava i obveze koje na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost taj centar dobiva“. Iz zakonskih formulacija jasno proizlazi da Ministarstvo Zakonom nije dobilo izravnu nego tek posrednu ingerenciju nad znanstvenim centrima izvrsnosti, što znači da Ministarstvo kao tijelo državne uprave ima ovlast i obvezu donositi izvršne odluke o znanstvenim centrima izvrsnosti, ali isključivo na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost. Bila je to mudra intencija zakonodavca da tim ograničenjem amortizira utjecaj izvršne vlasti na znanstvene centre izvrsnosti kao što je, s druge strane, u potpunosti isključio utjecaj postojećih znanstvenih institucija na postupak osnivanja i proglašenja znanstvenih centara izvrsnosti. Institut znanstvenog centra izvrsnosti kao inovativni oblik organizacije znanstvenog rada zasniva se na revolucionarnoj ideji da se puni potencijal idejne kreativnosti i znanstvene izvrsnosti najbolje može ostvarivati u autonomnim organizacijskim oblicima koji su, s jedne strane, oslobođeni pritiska etabliranih znanstvenih institucija te, s druge strane, kontrolnih mehanizama izvršne vlasti. Akteri izvršne vlasti, koje upravo portretiramo u ovom specijalnom izvješću, ili nisu bili u mogućnosti konceptualno pratiti inovativnu ideju znanstvenih centara izvrsnosti ili su je, što je mnogo vjerojatnije, jako dobro shvatili kao stvaranje autonomnih oaza znanstvenog rada izvan njihove kontrole. Samo je na taj način moguće objasniti intenzitet njihova neprijateljskog stava prema institutu znanstvenog centra izvrsnosti i sustavnost kojom su proglašene znanstvene centre izvrsnosti onemogućavali u radu da bi u prvoj zakonodavnoj prilici, brisanjem iz zakonodavnog okvira, na najefikasniji način uništili samu ideju znanstvenog centra izvrsnosti.

Zakonska odredba da Ministarstvo znanosti svoje izvršne odluke o proglašavanju znanstvenih centara izvrsnosti, zatim o produžetku njihova rada te o njihovim pravima i obvezama donosi na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost prenesena je u formulacije nižih provedbenih akata.

U *Odluci o proglašenju znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku*, koju je donio ministar prof. dr. sc. Vedran Mornar 10. studenog 2014., stoji da „Centar ima pravo na godišnje financiranje sukladno posebnoj odluci ministra (...), a na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i unutar raspoloživih sredstava u državnom proračunu“. Nadalje stoji da je Centar obavezan jednom godišnje (do kraja ožujka) podnijeti stručno i financijsko izvješće o radu Nacionalnom vijeću“, te da „ministar nadležan za znanost može, temeljem preporuke Nacionalnog vijeća, koje procjenjuje godišnje stručno i financijsko izvješće o radu, donijeti odluku kojom se umanjuju ili uskraćuju prava Centra“. Navedenu pravnu logiku i terminologiju slijede i drugi provedbeni akti: *Sporazum o suradnji i provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku*, sklopljen 10. ožujka 2015. između Ministarstva znanosti, Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu kao institucije nositeljice i

⁴ U odluci Nacionalnog vijeća navodi se pogrešan datum donošenja odluke ministra o proglašenju znanstvenih centara izvrsnosti, što govori o kvaliteti administrativne podrške radu Nacionalnog vijeća, ali ne mijenja ništa u meritumu same odluke. U ovom tekstu koristimo ispravan datum.

voditelja Znanstvenog centra izvrsnosti, zatim sve procjene Nacionalnog vijeća godišnjih stručnih i financijskih izvješća kao i sve odluke ministra o godišnjem financiranju znanstvenih centara izvrsnosti.

Slijedom dostavljenih dokumenta Nacionalnog vijeća, a sukladno opisanoj pravnoj regulaciji, ministrica je 9. travnja 2018. dospjela u zakonsku obvezu da

- a) u najkraćem roku – temeljem *Procjena godišnjih stručnih i financijskih izvješća znanstvenih centara izvrsnosti u 2017. godini* – donese Odluku o financiranju znanstvenih centara izvrsnosti u 2018. godini te da, sukladno preporukama Nacionalnog vijeća, osigura dostatan iznos proračunske potpore za normalno (ili minimalno) odvijanje planiranih aktivnosti u realizaciji prihvaćenih znanstvenih programa na kojima se, uostalom, i zasnivala odluka o proglašenju znanstvenih centara izvrsnosti;
- b) u razumnom roku – temeljem *Odluke o prijedlogu produžetka rada znanstvenih centara izvrsnosti proglašene 10. studenog 2014. godine u narednom razdoblju od pet godina* – donese odluku o produžetku rada navedenih znanstvenih centara izvrsnosti u narednom razdoblju od pet godina, te da pripremi i s institucijama nositeljicama i voditeljima znanstvenih centra izvrsnosti sklopi sporazume o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenih centara izvrsnosti.

Umjesto da promptno izvrši prvonavedenu zakonsku obvezu, kako odugovlačenjem ne bi ugrozila normalno funkcioniranje znanstvenih centara izvrsnosti, ministrica je odlučila dovesti u pitanje zatečena pravila postupanja zajedno sa zakonskom normom iz koje su izvedena te zavesti neki svoj red u kojem više neće biti dvojbe oko toga tko je gospodar situacije. U reakciji na zaprimljenu *Procjenu godišnjih stručnih i financijskih izvješća znanstvenih centra izvrsnosti u 2017. godini* uputila je 2. svibnja 2018. Nacionalnom vijeću za znanost ucjenjivački dopis (PRILOG - 3) u kojem, među ostalim, doslovce piše:

„S obzirom da je kao prilog prijedlogu Nacionalnog vijeća sadržana samo tablica u kojoj su navedeni znanstveni centri izvrsnosti, istraživačke jedinice, voditelji i udio financiranja pojedinih znanstvenih centara izvrsnosti, molimo Vas da nam dostavite dodatna pojašnjenja vezana uz financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u 2018. godini.

S obzirom da navodite da je prijedlog Nacionalnog vijeća formiran temeljem pozitivno ocijenjenih programskih i financijskih izvješća znanstvenih centara izvrsnosti u 2017. godini, ovim Vas putem molimo da Ministarstvu znanosti i obrazovanja dostavite zaprimljene izvještaje za svaki pojedini znanstveni centar izvrsnosti zajedno s kriterijima na temelju kojih je Nacionalno vijeće rad centara u 2017. godini ocijenilo pozitivnim.

Ovim putem ujedno naglašavamo da će Ministarstvo znanosti i obrazovanja sredstva osigurana u Državnom proračunu za 2018. godinu za financiranje rada znanstvenih centara izvrsnosti moći isplatiti tek nakon zaprimljenih izvješća.“

Ovim je dopisom revoltirana državna dužnosnica pokušala uzurpirati ovlast nadzornog organa nad radom Nacionalnog vijeća i instalirati se u poziciju političke nadmoći nad ovim, u osnovi saborskim tijelom i „najvišim stručnim tijelom koje se brine za razvitak i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti u Republici Hrvatskoj“ (čl. 6. Zakona o znanstvenoj djelatnosti visokom obrazovanju), a uspjela je tek demonstrirati nedostatak kompetencije za vođenje resora znanosti i civilizacijsku nezrelost za upravljanje javnim dobrima. Zato je u očitovanju Nacionalnog vijeća od 4. lipnja 2018. (PRILOG - 4) na njen ucjenjivački dopis dobila pravu lekciju za početnike u predmetima resorne kompetencije i civiliziranog ponašanja. U nastavku tek uvodni dio ovog didaktičkog materijala u kojem je tema, prilagođenim postupkom za slabije đake, razrađena na pune četiri stranice:

Obzirom na sadržaj, naglaske i vrijeme slanja vašeg pismena ljubazno vas molimo da među ostalim uzmete u obzir i sljedeće:

- I. vaše naglaske glede sredstava Državnog proračuna za 2018. godinu nismo u mogućnosti komentirati jer je MZO pri njegovom sastavljanju propustilo primijeniti članak 108. stavak 1. i 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju - pročišćeni tekst zakona (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 i 60/15) i sastaviti prijedlog ukupnih proračunskih sredstava za znanstvenu djelatnost i visoko obrazovanje na temelju kriterija koje utvrđuje Nacionalno vijeće.
- II. godišnje financiranje ZCI iz sredstava Državnog proračuna regulirano je u "Sporazumu o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti" (dalje u tekstu: Sporazum) koji se sklapa između ministra znanosti i visokog obrazovanja, voditelja ZCI i čelnika znanstvenih institucija koje su prijavile ZCI. Sporazumom su među ostalim regulirana pitanja međusobnih prava i obveza potpisnika što uključuje sadržaj i oblik izvješćivanja te taksativno navedene financijske prihodne i rashodne stavke.
- III. tri su zato bitna razloga zbog kojih vaše traženje, da Nacionalno vijeće dostavi MZO: "...zaprmljene izvještaje za svaki pojedini znanstveni centar izvrsnosti zajedno s kriterijima na temelju kojih je Nacionalno vijeće rad centara u 2017. ocijenilo pozitivnim" te vaše naglašavanje kako će: "Ministarstvo znanosti i obrazovanja osigurana sredstva u Državnom proračunu za 2018 godinu za financiranje rada znanstvenih centara izvrsnosti moći isplatiti tek nakon zaprimljenih izvješća", nije u skladu niti sa Sporazumom/ugovorom između MZO i ZCI niti sa činjeničnim stanjem:
 - a. Svi su ZCI dostavili MZO pojedinačna Izvješća za 2017. godinu u obliku i roku propisanom međusobno potpisanim Sporazumom,
 - b. Nacionalno vijeće nije ugovorna strana u narečenom Sporazumu,
 - c. Nacionalno vijeće ne samo da nije (su)potpisnik Sporazuma nego nije navedeno niti kao primatelj jednog od pet (5) istovjetnih potpisanih primjeraka Sporazuma.Zato "isplata sredstva za financiranje ZCI" iz Državnog proračuna prema ugovorenim uvjetima iz Sporazuma niti u kojem slučaju ne može ovisiti o izvješćima Nacionalnog vijeća.

Pitanje je što je to u dokumentu Nacionalnog vijeća *Procjena godišnjih stručnih i financijskih izvješća znanstvenih centara izvrsnosti u 2017. godini* do te mjere revoltiralo ministricu Divjak da se Nacionalnom vijeću obratila dopisom kojim se uspjela temeljito blamirati kao ministrica. Odgovor se nalazi u onim dijelovima akta u kojima Nacionalno vijeće inzistira na prijedlogu da se za znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području u 2018. godini osiguraju dodatna sredstva u minimalnom iznosu od 2 milijuna kuna. U uvodnom dijelu teksta jasno je izražen stav Nacionalnog vijeća:

„Nacionalno vijeće u prijedlogu financiranja za 2018. godinu kao što je to činilo i u prijedlozima financiranja za 2016. i za 2017. godinu naglašava kako je za 3 proglašena centra izvrsnosti iz područja društvenih i humanističkih znanosti potrebno osigurati dodatnih minimalno 2 milijuna kuna godišnje proračunskih sredstava, sukladno dogovoru voditelja znanstvenih centara izvrsnosti i predstavnika Ministarstva znanosti i obrazovanja, jer je ne njihovom krivnjom, nacionalno financiranje za sada ostalo praktički jedini izvor financiranja. U situaciji izuzetno velikih financijskih ograničenja ovi su centri izvrsnosti ostvarili vrlo zapažene istraživačke rezultate razvidne u broju i kvaliteti publiciranih radova, istraživanjima doktoranada, međunarodnim skupovima i pozvanim predavanjima.“

U završnom je obrazloženju Nacionalno vijeće smatralo uputnim još jednom podsjetiti „na svoj zaključak i dopis ministru od 26. listopada 2015. godine kako je za 3 proglašena centra izvrsnosti iz područja društvenih i humanističkih znanosti potrebno osigurati dodatnih 2 milijuna kuna godišnje proračunskih sredstava.“ Time je Nacionalno vijeće naglasilo činjenicu da je od početka dosljedno u svom stavu kako je na godišnjoj razini potrebno osigurati minimalni iznos od 2 milijuna kuna dodatnih sredstva za financiranje rada znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-

humanističkom području. Bila je to jasna poruka ministrici da taj minimalni iznos dodatnih proračunskih sredstava u tekućoj 2018. godini nikako ne bi smjela dovesti u pitanje.

Ta je poruka izazvala nervoznu reakciju ministrice, pretočenu u dopis Nacionalnom vijeću. Taman kada je trebala uživati u plodovima uspješne političke spletke, kojom je u Državnom proračunu uspjela drastično smanjiti sredstva za financiranje znanstvenih centara izvrsnosti, javilo se „tamo neko“ Nacionalno vijeće s neugodnim podsjećanjem na normalno stanje stvari, samo da joj pokvari veselje. A nakon što je 4. lipnja 2018. dobila otrežnjujući odgovor Nacionalnog vijeća, shvatila je da njen dopis nije izazvao očekivani „strah i trepet“ nego da se neočekivano vratio natrag kao kompromitantni bumerang. To ju je navelo na promjenu taktike, ali nažalost i učvrstilo ju u motivaciji da s još većim žarom nastavi maltretirati znanstvene centre izvrsnosti. Odustala je od ucjenjivačke prijetnje iz dopisa da će Ministarstvo znanstvenim centrima izvrsnosti isplatiti proračunska sredstva za 2018. godinu tek nakon što joj Nacionalno vijeće dostavi njihova pozitivno ocijenjena izvješća. Sada je, štoviše, požurila s isplatom drastično umanjenih proračunskih sredstava, pa je tako već 15. lipnja 2018. Filozofskom fakultetu kao instituciji nositeljici Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku doznačen iznos od **264.705,88 kuna**.

Pritom je ponovno došla do izražaja strast za stalnim umanjivanjem sredstava namijenjenih znanstvenim centrima izvrsnosti, jer je iznos od **300.000 kuna**, koji je u Državnom proračunu predviđen za pojedini znanstveni centar izvrsnosti, iz nepoznatih razloga opet umanjen za **11,76%**. Pravi razlog umanjivanja teško je dokučiti. Moguće da je to ministrica učinila za vlastiti merak kao i prilikom prethodnog umanjivanja, a mogla bi to biti i globa za neugodnosti koje je doživjela od Nacionalnog vijeća. Objašnjenje bi trebalo biti sadržano u *Odluci o financiranju znanstvenih centara izvrsnosti u društvenom i humanističkom području za 2018. godinu*, međutim, takvu odluku Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku nikada nije primio. Time je ustvari počelo administrativno maltretiranje znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području s posebnim naglaskom na Znanstvenom centru izvrsnosti za integrativnu bioetiku. Ministrica je tom prilikom odlučila da će maksimalno zavlačiti izvršavanje svojih zakonskih obveza prema znanstvenim centrima izvrsnosti, koje su proizlazile iz pozitivne srednjoročne evaluacije, te tako otežavati ili čak onemogućiti njihov rad. A kako se to odvijalo u praksi, detaljno je opisano u *Izvešću o resornoj diskriminaciji i administrativnom maltretiranju znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti* koje je 19. studenoga 2020. elektroničkom poštom (20. studenoga 2020. zemaljskom poštom) dostavljeno Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (**PRILOG – 5**). Za širu javnost problem je opisan u članku „Grijeh osmi. Zatiranje društvenih i humanističkih znanosti“, *Universitas*, 29. 6. 2020. (**PRILOG – 6**).

Etapno izvješće o oblicima i razmjerima opstrukcije rada znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području za razdoblje od lipnja 2017. do studenog 2020. godine

Navedeno *Izvešće o resornoj diskriminaciji i administrativnom maltretiranju* iz perspektive sadašnjeg trenutka, u kojem podnosimo obuhvatno izvješće o oblicima i razmjerima opstrukcije rada znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području za razdoblje od 2017. do 2025. godine, možemo označiti „etapnim izvješćem“ koje pokriva početni dio naznačenog razdoblja. U trenutku podnošenja izvješća, koje je u međuvremenu postalo etapnim, ni najveći pesimisti nisu mogli pretpostaviti da bi se praksa nevjerojatne političke i upravljačke perversije – naime da državni dužnosnici koji imaju mandat i primaju plaću za unapređivanje znanstvene djelatnosti sustavno rade na onemogućavanju zakonski definiranog oblika znanstvene izvrsnosti – u nenarušenom kontinuitetu mogla protegnuti čak na tri ministarska mandata. Sve to, unatoč urudžbiranim upozorenjima i vapajima na svim mjerodavnim adresama.

Etapno izvješće uglavnom se odnosi na mandat ministrice Blaženke Divjak (12. lipnja 2017. – 24. srpnja 2020.) premda vremenski zahvaća i prvih nekoliko mjeseci mandata novopostavljenog ministra Radovana Fuchsa. U ministarskom startu Radovana Fuchsa *Izvješće* detektira prve signale, koji nažalost nisu pobuđivali optimizam, ali svejedno izražava nadu, povezanu sa strepnjom, da će nepravde koje su nanesene znanstvenim centrima izvrsnosti u prethodnom mandatu sada biti ispravljene: „S velikim očekivanjem, ali i strepnjom živimo u nadi da će nepravde, koje su znanstvenim centrima izvrsnosti nanesene u prethodnom mandatu sada, kada više ne postoji izlika u neposlušnom koalicijskom partneru, biti konačno i na doličan način ispravljene.“ Unatoč otvorenom putu nade, u završnici *Izvješća* prevladala je strepnja i realno očekivanje da će put opstrukcije ipak biti nastavljen.

Neposredni povod za podnošenje etapnog izvješća bio je moment u kojem je diskriminacija znanstvenih centara izvrsnosti, koju je sustavno provodila ministrica Divjak, dosegla etapnu kulminacijsku točku. Bio je to moment u kojem je samovoljom ministrice Divjak Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku izdvojen iz zajedničkog (diskriminacijskog) tretmana s drugim centrima izvrsnosti te izložen izravnom udaru Ministarstva, što je u *Izvješću* označeno kao „diskriminacija u diskriminaciji“.

Glavna tema *Izvješća* bila je administrativna diskriminacija koja se sastoji „u izmišljanju prepreka i namjernom zavlačenju donošenja akata na koje su centri izvrsnosti, slijedom provedenog postupka Nacionalnog vijeća za znanost, stekli pravo, koji dakle u meritumu nisu u izvornoj nego posljedičnoj ingerenciji Ministarstva.“ Radi se o dva dokumenta koja je ministrica bila u obvezi donijeti nakon što je 9. travnja 2018. od Nacionalnog vijeća za znanost službeno zaprimila *Odluku o prijedlogu produžetka rada znanstvenih centara izvrsnosti*. Kao što je već objašnjeno, ministrica je bila dužna posebno za svaki centar izvrsnosti donijeti odluku o produžetku rada za naredno razdoblje od pet godina te pripremiti i sklopiti sporazum o suradnji i provedbi aktivnosti u sklopu centra izvrsnosti za isto to razdoblje.

Premda je na raspolaganju imala vremenski period od godinu i pol dana, ministrica Divjak je *Odluku o produžetku rada* dostavila Znanstvenom centru izvrsnosti za integrativnu bioetiku tek dva tjedna prije isteka prethodnog petogodišnjeg mandata. Ne raspolažemo podatkom kada je to napravila za druge centre izvrsnosti. Nakon čudnovatih peripetija u pripremanju sporazumâ o suradnji i provedbi aktivnosti, koje su opisane u etapnom izvješću, ministrica je 1. lipnja 2020. dobila na stol sporazume za tri znanstvena centra izvrsnosti, priređene za potpis. Na dva sporazuma o suradnji i provedbi aktivnosti sa znanstvenim centrima izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti ministrica je stavila potpis 19. lipnja 2020., dok je isti takav sporazum sa Znanstvenim centrom izvrsnosti za integrativnu bioetiku ostao nepotpisan ležati na stolu. Tim je činom ministrica nad izdvojenim centrom počela provoditi „diskriminaciju u diskriminaciji“. Nakon primopredaje ministarske dužnosti 24. srpnja 2020. sporazum je i dalje nastavio „ležati nepotpisan na stolu“ novog ministra sve dok 11. studenoga 2020., s točno godinu dana zakašnjenja, nije dostavljen na potpisivanje Znanstvenom centru izvrsnosti za integrativnu bioetiku.

Etapno izvješće u široj je slici, pored administrativne diskriminacije, na vidjelo iznijelo i one dublje slojeve diskriminacije koji se kriju u samovoljnom postupanju ministrice Divjak (politička i civilizacijska diskriminacija).

Predsjednica Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj prof. dr. sc. Mirjana Polić Bobić sa zaprimljenim je *Izvješćem* postupila odgovorno i s punim uvažavanjem te ga je zajedno s popratnom dokumentacijom 27. studenoga 2020. uputila ministru Radovanu Fuchsu te zatražila očitovanje „o navodima koji se odnose na postupanje Ministarstva“ uz dodatnu zamolbu da – ukoliko bi se iznesene pritužbe pokazale opravdanim – izrazi mišljenje o mjerama koje bi Ministarstvo moglo poduzeti kao bi se u budućem postupanju otklonile

eventualne nepravilnosti“ (PRILOG – 7). Ministar, naravno, nije odgovorio. Ili bismo možda nove oblike i pojačani intenzitet opstrukcije u nadolazećem razdoblju ipak trebali shvatiti kao njegov odgovor?

Novi oblik financijskog mučenja i znakovito odbijanje ponuđene ispomoći u obavljanju resornih poslova

Na kraju etapnog izvješća izražena je zloslutna znatiželja o tome kakve bi nove prepreke za otežavanje rada znanstvenih centara izvrsnosti mogli sada, nakon potpisivanja Sporazuma, smisliti u Ministarstvu znanosti:

„Kako je potpisivanje Sporazuma preduvjet za uplatu godišnjeg iznosa proračunske potpore za rad Centra u 2020. godini, koju je hiperaktivna ministrica uz blagoslov više instancije uspjela smanjiti do simboličke razine državnog milodara, sada s neskrivenom znatiželjom očekujemo koje će sve prepreke Ministarstvo biti u stanju smisliti kako bi uplatu čak i tog mizernog iznosa što dulje vremenski razvuklo.“

U tragikomičnom obratu, samo šest dana nakon što je etapno izvješće dostavljeno Nacionalnom vijeću, zla slutnja o novoj prepreci već je bila realizirana u novom obliku opstrukcije, koji zbog njegove maštovitosti neodoljivo asocira na poznatu scenu iz crtanog filma o profesoru Baltazaru kada zamišljeni profesor užurbano šeta na otvorenoj bini dok se u pozadini vrti šarena mašinerija kreativnog razmišljanja, a sve to prati glas spikera „... razmišljao je profesor Baltazar... i razmišljao... i dosjetio se...“ Samo što je u našem slučaju riječ o obrnutom profesoru Baltazaru koji ne šeta užurbano po prostranom kabinetu kako bi iznašao rješenje nego kako bi smislio problem. U epruvetu, u koju bi profesoru Baltazaru iz šarene mašinerije kapnulo rješenje, resornom Baltazaru iz moždanih je vijuga kapnuo problem, sjajan problem. Sjetio se članka 49.b *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju državnog proračuna Republike Hrvatske za 2020. godinu*, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 18. svibnja 2020. i koji je stupio na snagu dva dana kasnije.

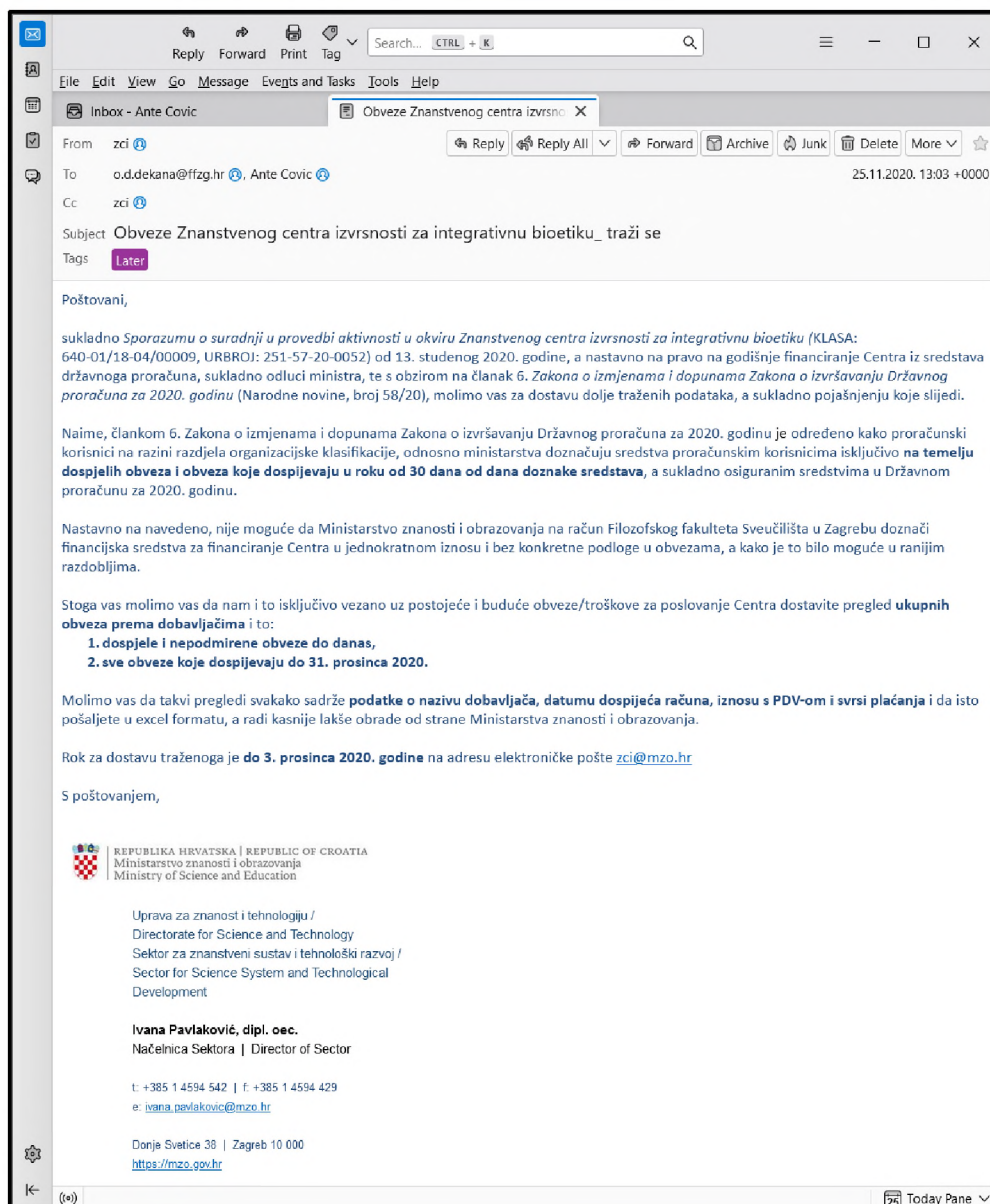
Članak 49.b

(1) Proračunski korisnici na razini razdjela organizacijske klasifikacije doznaju sredstva proračunskim i izvanproračunskim korisnicima, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te krajnjim korisnicima isključivo na temelju dospjelih obveza i obveza koje dospijevaju u roku od 30 dana od dana doznake sredstava.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ako za to postoji opravdan i obrazložen razlog, sredstva se mogu doznati i za obveze koje dospijevaju u roku duljem od 30 dana od dana doznake sredstava, uz prethodnu suglasnost ministra financija.

(3) Zahtjev za doznakom sredstava iz stavka 2. ovoga članka dostavlja se Ministarstvu putem nadležnog ministarstva.«.

Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku dobio je 25. studenoga 2020. od načelnice sektora u Upravi za znanost i tehnologiju Ministarstva znanosti e-mail pod nazivom „Obveze Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku“, u kojoj se odredbe članka 49b prevode u nemoguće obveze koje Centar mora izvršiti u roku od tjedan dana. Ne raspoložemo podatkom jesu li iste obveze morali ispuniti i drugi znanstveni centri izvrsnosti. Ako bi se netko pozabavio ovim *Specijalnim izvješćem* pod vidom kaznene odgovornosti – a trebao bi – onda će s obzirom na opisani fenomen „diskriminacije u diskriminaciji“, svakako morati utvrditi jesu li isti ovakav mail s nemogućim „obvezama znanstvenog centra izvrsnosti“ dobila i druga dva centra izvrsnosti u društveno-humanističkom području.

Za svakoga tko je imao doticaja sa znanošću ili znanstvenom politikom evidentno je da su navedene obveze – izvedene iz citiranog članka Zakona – nelogične, neživotne i neprimjenjive na znanstvenu djelatnost, jednom riječju nemoguće. Ne odnosi se to samo na znanstvene centre izvrsnosti nego i na druge vidove znanstvene djelatnosti kao što je izdavanje znanstvenih časopisa, organiziranje znanstvenih skupova i druge projekte znanstvenih udruga, dakle, na sve one vidove znanstvene djelatnosti čiji nositelji ne raspolažu obrtnim sredstvima i kreditnim mogućnostima. Osim toga, znanstvena djelatnost u pravilu planira se i izvodi u godišnjim, a ne mjesečnim intervalima, čemu su prilagođeni administrativni obrasci i postupci Ministarstva znanosti kao što je raspisivanje natječaja i poziva za dodjelu proračunskih sredstava, podnošenje izvješća i jednokratna isplata odobrenih sredstava. Ako bi se odredbe članka 49.b dosljedno primjenjivale na navedene vidove znanstvene djelatnosti, Ministarstvo bi tome trebalo prilagoditi svoje administrativne obrasce i postupke tako da natječaje i pozive za dodjelu proračunskih sredstava raspisuje na rok od mjesec dana, da se izvješća podnose jednom mjesečno i da se odobrena proračunska sredstava isplaćuju u mjesečnim ratama. U stvarnosti, Ministarstvo je, umjesto da evidentni problem barem pokuša riješiti, na njega nadgradilo vlastitu devijantnu praksu kojom je iskoračilo iz racionalnog okvira, naime, da proračunsku potporu za obavljanje navedene znanstvene djelatnosti u tekućoj godini u pravilu doznaju u prosincu, nerijetko neposredno pred Božić (usp. str. 31 *Specijalnog izvješća*).

Neugodna je istina za aktualnog ministra da se problem neprimjenjivosti norme u djelokrugu njegova ministarstva nije smio ni pojaviti, jer takvi problemi nastaju kao posljedica nekompetentnosti ili neodgovornosti resornog čelnika. Prijedlozi zakonâ koje Vlada upućuje u saborsku proceduru prije usvajanja na sjednici Vlade razmatraju se na Vladinim koordinacijama upravo radi preveniranja neprimjenjivosti ili štetnih učinaka zakonskih rješenja u pojedinim Vladinim resorima. Drugim riječima, ministar znanosti trebao je u fazi izrade nacрта i usvajanja prijedloga dotičnog Zakona upozoriti na neprimjenjivost odredbe članka 49.b na određene vidove znanstvene djelatnosti te predložiti unošenje ograničavajuće odredbe o izuzimanju od primjene u danim slučajevima.

Međutim, bez obzira na to što su obveze koje je Ministarstvo izvelo iz članka 49.b logički i životno nemoguće, one su upravo kao takve mogle poslužiti kao alibi za uskraćivanje isplate financijskih sredstava, pa je stoga Znanstveni centar za integrativnu bioetiku morao fingirati da je njihovo izvršenje moguće te naći načina da već nekako udovolji tom u osnovi zlostavljачkom zahtjevu Ministarstva. Takav se pristup generalno nametnuo kao imperativ preživljavanja, pa ga je Centar primjenjivao u svim situacijama otvorenog resornog mobinga. Tako je i ovaj put vodstvo Centra izvršilo nemoguću zadaću, doduše, na jedino mogući, posve nelogičan način, da bi nakon toga iskoristilo pravo na odušak te izrazilo svoje „trostruko očekivanje“.

Re: Obveze Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku_ traži se

3.12.2020. 11:16 +0100

From: Me

To: zci <zci@mzo.hr>, o.d.dekana@ffzg.hr <o.d.dekana@ffzg.hr>

Cc: Mirjana Polić-Bobić <mpolicbobic@gmail.com>

Bcc: Hrvoje Juric <hjuri@yahoo.com>, Mira Matijević <mira.matijevic@hrfd.hr>, Denis Kos <denikos.21@gmail.com>, JEZIC Mislav <jezic.mislav@gmail.com>

Subject: Re: Obveze Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku_ traži se

Tags: Later

Poštovana gospodo Pavlaković

na Vaše traženje dostavljamo pregled ukupnih obveza ZCI prema dobavljačima za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2020., u roku koji ste zadali i na način koji ste preporučili (u pdf-u i excel-formatu).

Uza sve zgražanje nad postupcima Ministarstva u odnosu prema ZCI u društveno-humanističkom području, a posebice prema Centru kojemu sam voditelj, koje sam i službeno artikulirao te poslao na nadležne adrese, slobodan sam izraziti trostruko očekivanje:

Prvo, očekujem da će Ministarstvo navedena mizerna sredstva, koja je u znatno uvećanom iznosu trebalo uplatiti početkom tekuće godine, sada kada smo već dogurali do prosinca - isplatiti **promptno i bez daljnjih zavlacenja**.

Drugo, očekujem da će Uprava za znanost i tehnologiju, u kojoj ste i Vi zaposleni, do početka nove kalendarske godine pripremiti zamolbu ministru financija da, na temelju čl. 49.b, stavka 2. Zakona o imenama i dopunama Zakona o izvršavanju državnog proračuna, izda **prethodnu suglasnost** da se ZCI-ma proračunska sredstva "mogu doznačiti i za obveze koje dospijevaju u roku duljem od 30 dana od dana doznake sredstava". Time bi se ovo nemoguće stanje, što se tiče ZCI, vratilo u normalu i centri bi mogli normalno funkcionirati prema financijskom planu i podnositi financijsko izvješće u rokovima koji su navedeni u Sporazumu. Uostalom, na takvu intervenciju prema Ministarstvu financija obvezuje vas (Ministarstvo znanosti) i potpisani Sporazum. U navedenom stavku Zakona stoji da će ministar financija izdati takvu suglasnost "ako za to postoji opravdan i obrazložen razlog". Pretpostavljam da službenici u Upravi za znanost i tehnologiju razumiju problem i da su u stanju artikulirati razlog zbog kojih ZCI ne mogu funkcionirati ako se na njih primjenjuju ograničenja iz stavka 1. istog članka Zakona. U slučaju da je za artikuliranje razloga potrebna pomoć ZCI-ja, osobno stojim na raspolaganju kao voditelj jednog od njih.

Treće, očekujem **povratnu informaciju** o tome što Uprava za znanost i Ministarstvo kao takvo namjerava poduzeti u svezi s prethodno iskazanim očekivanjem koje možete shvatiti kao prijedlog i kao molbu.

S poštovanjem,

Prof. dr. sc. Ante Čović,
voditelj Znanstvenog centra izvrsnosti
za integrativnu bioetiku

Na znanje:
Prof. dr. sc. Mirjana Polić Bobić,
predsjednica Nacionalnog vijeća za znanost,
visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

> 2 attachments 222 KB

Save All

Today Pane

DRUGO OČEKIVANJE

„**Drugo**, očekujem da će Uprava za znanost i tehnologiju, u kojoj ste i Vi zaposleni, do početka nove kalendarske godine pripremiti zamolbu ministru financija da, na temelju čl. 49.b, stavka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju državnog proračuna, izda **prethodnu suglasnost** da se ZCI-ma proračunska sredstva "mogu doznačiti i za obveze koje dospijevaju u roku duljem od 30 dana od dana doznake sredstava". Time bi se ovo nemoguće stanje, što se tiče ZCI, vratilo u normalu i centri bi mogli normalno funkcionirati prema financijskom planu i podnositi financijsko izvješće u rokovima koji su navedeni u Sporazumu. Uostalom, na takvu intervenciju prema Ministarstvu financija obvezuje vas (Ministarstvo znanosti) i potpisani Sporazum. U navedenom stavku Zakona stoji da će ministar financija izdati takvu suglasnost "ako za to postoji opravdan i obrazložen razlog". Pretpostavljam da službenici u Upravi za znanost i tehnologiju razumiju problem i da su u stanju artikulirati razlog zbog kojih ZCI ne mogu funkcionirati ako se na njih primjenjuju ograničenja iz stavka 1. istog članka Zakona. U slučaju da je za artikuliranje razloga potrebna pomoć ZCI-ja, osobno stojim na raspolaganju kao voditelj jednog od njih.“

Ne bi trebalo isključiti mogućnost da je načelnica sektora „drugo očekivanje“ prenijela na više hijerarhijske adrese, te da je možda čak i predložila da se zatraži zakonom predviđena suglasnost od ministra financija. Isto tako, ne bi trebalo isključiti mogućnost da je načelnica tom prilikom s više razine dobila odgovor: „Ali, gospodo draga, pa ne treba nama rješenje, nama treba problem“. Kako god bilo da bilo, znakovito je da je gotovo identičan e-mail sa zahtjevom za ispunjenje nemogućih obveza znanstvenim centrima izvrsnosti ponovno poslan iz Ministarstva godinu dana kasnije (20. rujna 2021.), samo što ga ovaj put nije potpisala načelnica sektora nego niže rangirana službenica. Time je napismeno potvrđeno da Ministarstvo znanosti nije htjelo riješiti nego sačuvati i dalje zloupotrebljavati problem. Ostat će također zabilježeno da je u toj prigodi odbilo stručnu pomoć u rješavanju problema, koju je ponudio voditelj Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku s referencom bivšeg ministra znanosti.

Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku postupio je i 2021. godine u skladu s imperativom preživljavanja. Ovaj put više nije bilo smisleno iskazivati bilo kakvo očekivanje, ali je zato u prethodnoj napomeni u sklopu *Godišnjeg stručnog i financijskog izvješća o radu za 2021.-2022. godinu* upozoreno na činjenicu da je Ministarstvo umanjena sredstva za 2021. godinu uplatilo tek u prosincu 2021., što nedvojbeno predstavlja „opstruktivni faktor u radu Centra“.

Monstruoza spletkarstva državnog tajnika kao prijelaz na višu razinu zlostavljanja

Krajem 2021. godine postalo je sasvim izvjesno da znanstveni centri izvrsnosti u društveno-humanističkom području u iduće tri godine, koliko je preostalo do kraja desetogodišnjeg vijeka trajanja, ne mogu očekivati nikakvo poboljšanje ponižavajućeg položaja u kojem su ostali zacementirani nakon iscrpljenih mogućnosti skretanja pozornosti na problem, nakon svih urudžbiranih prosvjeda, pritužbi, apela i alarma. U ovom kontekstu važno je napomenuti da je je presudni faktor cementiranja problema bila apsolutna gluha predsjednika Vlade kojem je problem bio unesen u vidno polje, ali ničim nije pokazao da ga vidi. Vjerojatno stoga što sudbina 13 znanstvenih centara izvrsnosti ne može utjecati na izborni rezultat. Pritom nije obratio pozornost na načelni aspekt slučaja, na činjenicu da se u odnosu prema zakonom zaštićenom, egzaktnom obliku znanstvene izvrsnosti ne samo zrcali nego i egzaktno dokazuje stav vladajuće konstelacije moći prema kategoriji izvrsnosti u politici i društvu uopće. Drugim riječima, premijer je odgovoran što je otvorio i štitio prostor za izživljavanje ministarske samovolje. A ministri, kakvima ih je već učinio, tu su blagodat obilno iskoristili, i to ne samo u gabaritu zacementiranog stanja. Premijerski blagoslov počinjenih nevaljalstava u prethodnim godinama sigurno je ohrabrujuće, a možda čak i inspirativno djelovao na aktualnog ministra tako da zlostavljanje znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području podigne na višu razinu.

Svi oblici opstrukcije rada znanstvenih centara izvrsnosti, opisani u prethodnom tekstu, izvedeni su u formi klasičnog mobinga, to jest sustavnog zagođavanja života ciljanim osobama i institucijama. Naravno da svako zlostavljanje pokreće zla namjera, ali se ona prikriva i obično prikazuje kao dobra namjera, i usmjereno je prema egzekutivnom cilju, ali se on također prikriva i do njega se dolazi posrednim putem. Na višoj razini zlostavljanja egzekucija postaje izravnom posljedicom i otvorenom namjerom zlostavljačkih aktivnosti.

Moguće je utvrditi točan datum kada je opstrukcija rada znanstvenih centra izvrsnosti podignuta na višu razinu zlostavljanja. Sve je počelo 16. svibnja 2022. elektroničkom dostavom dopisa državnog tajnika u Ministarstvu znanosti Ivice Šuška pod zagonetnim nazivom „Procjene mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti – Project fiche obrazac – informacije, traže se“. Budući da je riječ o sofisticiranom uvodu u monstruoznu spletku državnog tajnika, taj je dopis najbolje u nastavku vjerno reproducirati. Prije toga jedna napomena uz dostavni e-mail. U njemu se izrijeком traži „potvrda primitka ovog e-maila“, što ne bi bilo ništa čudno da institucija „potvrde primitka“ nije *terra incognita* za administraciju u Ministarstvu znanosti (niti na jednu predstavku, upućenu ministru znanosti ili nižim razinama administracije u ovom predmetu nikada nismo dobili potvrdu primitka, da sadržajni odgovor ni ne spominjemo!). Međutim, u ovom slučaju Ministarstvo se moralo poslužiti tim administrativnim alatom, koji inače ne prakticira, jer je ovaj put htjelo doznati je li „udica progutana“.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA
mzo.gov.hr

KLASA: 640-01/18-04/00009
URBROJ: 533-03-22-0076

Zagreb, 10. svibnja 2022.

- Prema dostavnoj listi -

PREDMET: Procjena mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti - Project fiche obrazac
- informacije, traže se

Poštovani,

Znanstvene centre izvrsnosti proglasio je ministar na prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, a na temelju postupka vrednovanja sukladno zakonu koji regulira osiguravanje kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, a koji je uključivao međunarodnu prosudbu.

Od ukupno 13 znanstvenih centara izvrsnosti, njih deset se financira u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. (OPKK), Tematskog cilja 1 - Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija na temelju ugovora od 5. listopada 2017. godine, a tri znanstvena centra izvrsnosti financiraju se u okviru sredstava planiranih u državnom proračunu.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja namjerava podržati održivost funkcioniranja i rada znanstvenih centara izvrsnosti na osnovi njihove znanstvene uloge u nacionalnim i internacionalnim kao i europskim okvirima. S obzirom na to da provedba projekata financiranih u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. (OPKK) završava najkasnije u siječnju 2023. godine, potrebno je planirati daljnje financiranje aktivnosti znanstvenih centara izvrsnosti i kroz nove financijske okvire.

Sukladno navedenom, u prilogu ovog dopisa pripremljen je Project fiche obrazac kojeg molimo da ispunite na engleskom jeziku u roku od 30 dana od zaprimanja dopisa. Temeljem dostavljenih informacija procijenit će se mogućnost financiranja svih znanstvenih centara izvrsnosti iz fondova Europske unije u sljedećoj perspektivi kao i iznos potrebnog financiranja.

S poštovanjem,

DRŽAVNI TAJNIK
Ivo Šušak, dipl. iur.

Budući da za dokučivanje krajnje namjere operacije, koja je počela dopisom državnog tajnika, nije bilo potrebno naprezati moždane vijuge, jer je bila bjelodana – navesti znanstvene centre izvrsnosti da sami sudjeluju u planiranom njihovu eliminiranju iz proračunskog financiranja – nismo potvrdili „primitak ovog e-maila“.

Umjesto „potvrde primitka“, sazvan je te 10. lipnja 2022. održan sastanak Koordinacije znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti s dvije točke dnevnog reda:

1. Analiza elektronički upućenog dopisa državnog tajnika Ministarstva znanosti i obrazovanja Ivice Šuška od 16. 5. 2022.
2. Dogovor oko izrade zajedničkog odgovora na dopis iz prve točke dnevnog reda.

Na sastanku je zaključeno da će se kao odgovor na dopis državnog tajnika do 17. lipnja 2022. izraditi predstavka u formi „obrazloženog protivljenja“ te da će se uputiti Ministarstvu znanosti, Nacionalnom vijeću i predsjedniku Vlade. Zaključeno je nadalje da će se u predstavci „dodatno podsjetiti na nedovoljno i problematično financiranje ZCI-DH centara i navesti da je prethodno o tome poslano nekoliko predstavki premijeru, Nacionalnom vijeću i Ministarstvu“, te da će se u trećoj točki pružiti podrška prijedlogu znanstvenih centara izvrsnosti u STEM-području da se u Nacrt prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, koji je u to vrijeme bio u postupku savjetovanja sa zainteresiranom javnošću, prenesu odredbe o znanstvenim centrima izvrsnosti iz važećeg Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju.

Na sastanku je bjelodana namjera ove zlostavljачke operacije naprednog nivoa bila jasno detektirana. I ne samo to. Precizno je najavljena slijedeća operacija tog ranga koja će uslijediti iduće godine – uskraćivanje isplate proračunske potpore za 2023. godinu.

IZVOD IZ ZAPISNIKA SASASTANKA KOORDINACIJE 10. 6. 2022.

„Utvrđeno je da je upućeni dopis, predmet sastanka, koji traži od ZCI-DH-a dostavu informacija o dosadašnjim rezultatima i budućim planovima u sklopu OPKK-a odnosno S3 programa, namjerno upućen s ciljem obezvrjeđivanja centara te za konačni cilj ima stvaranje uvjeta za izbacivanje financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti iz državnog proračuna, prije svega zato što ZCI-DH od početka nisu bili provodeni u sklopu OPKK/S3 platforme, što je u Ministarstvu jasno evidentirano, te se poslani obrasci ne mogu odnositi na ZCI-DH centre. Uz evidentiranost te činjenice, posebno je važno uzeti u obzir da su ZCI-DH radili na tome da od početka budu uključeni u OPKK/S3 te predložili cross-cutting temu za integriranje u EU fondove, međutim je taj prijedlog bio odbijen i dogovori su preseljeni na razinu utvrđivanja posebnih financijskih sredstava iz državnog proračuna za ZCI-DH centre.

Procijenjeno je da **isključivanje iz državnog budžeta** ima dva cilja, prvi je da se znanstveni centri izvrsnosti općenito isključe iz programa javnog financiranja nakon njihova završetka, a drugi je **da ZCI-DH budu isključeni iz financiranja već 2023. godine odnosno prije dovršetka njihovog službenom odlukom produljenog perioda trajanja**. Ta je namjera usklađena s izradom novoga prijedloga „Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti“ koja uopće ne predviđa zakonsku osnovu za ZCI projekte odnosno izbacuje ih iz zakona u cijelosti zajedno s kolaborativnim programima i tehnologijskim parkovima, što znači da na štetu Centara unaprijed pokušavaju osigurati prostor za njihovo trajno izbivanje iz programa znanstvene djelatnosti. Ukidanje jedino može imati motiv uništavanja javnog sektora i osobni interesi vezani uz privatni sektor.“

Predstavka je preporučenom poštom 17. lipnja 2022. upućena ministru znanosti Radovanu Fuchsu, te na znanje prof. dr. sc. Mirjani Polić Bobić, predsjednici Nacionalnog vijeća i mr. sc. Andreju Plenkoviću, predsjedniku Vlade RH. S obzirom na to da je iscrpnu argumentaciju „obrazloženog protivljenja“, kako je izložena na prvih pet stranica, teško svesti na sažeti prikaz, taj ćemo dio predstavke u nastavku donijeti u preslici **(predstavka u cijelosti PRILOG - 8)**.

**KOORDINACIJA ZNANSTVENIH CENTARA IZVRSNOSTI
U PODRUČJU DRUŠTVENO-HUMANISTIČKIH ZNANOSTI**

- Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku (voditelj: prof. dr. sc. Ante Čović)
- Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo (voditelj: prof. dr. sc. Milan Mihaljević)
- Znanstveni centar izvrsnosti za školsku efektivnost i menadžment (voditelj: prof. dr. sc. Jurica Pavičić)

Zagreb, 17. lipnja 2022.

Prof. dr. sc. Radovan Fuchs, ministar
Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Donje Svetice 38
HR-10000 Zagreb

- Predmet:**
- 1) Očitovanje o dopisu državnog tajnika Ivice Šuška „Procjena mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti - Project fiche obrazac“, zaprimljenom elektroničkom poštom 16. svibnja 2022.
 - 2) Molba za povećanje financijskih sredstava za financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti u državnom proračunu za 2023. i projekciji državnog proračuna za 2024. godinu
 - 3) Podrška prijedlogu znanstvenih centara izvrsnosti u STEM području da se u Nacrt prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti ugrade odredbe o znanstvenim centrima izvrsnosti iz važećeg Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

Poštovani gospodine ministre,

Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti razmatrala je na sjednici održanoj 10. lipnja 2022. dopis državnog tajnika gosp. Ivice Šuška „Procjena mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti - Project fiche obrazac“, zaprimljen elektroničkom poštom 16. svibnja 2022., zatim akutni problem niskog financiranja znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti, te nejasnu perspektivu opstanka institucije znanstvenog centra izvrsnosti u kontekstu donošenja novog zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti. O stajalištima Koordinacije o navedenim pitanjima slobodni smo obavijestiti Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, Vladu Republike Hrvatske kao i znanstvene centre izvrsnosti u STEM području.

1) Očitovanje o dopisu državnog tajnika Ivice Šuška „Procjena mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti - Project fiche obrazac“, zaprimljenom elektroničkom poštom 16. svibnja 2022.

Dana 16. 5. 2022. na elektroničke adrese znanstvenih centara izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti (dalje: ZCI-DH) i njihovih voditelja stigla je s adrese zci@mzo.hr nepotpisana e-poruka pod naslovom „Mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti“ sljedećeg sadržaja: „Poštovani, priloženo se nalazi dopis vezan uz procjenu mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti i popratni Projekt fiche obrazac, koji vas molimo da ispunite“. Uz poruku je kao prilog dostavljen dopis (Klasa: 640-01/18-04/00009; Urbroj: 533-03-22-0076) s potpisom državnog tajnika Ivice Šuška od 10. svibnja 2022. pod nazivom „Procjena mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti - Project fiche obrazac – informacije, traže se“ (dalje: Dopis, PRILOG 1) kao i Project fiche obrazac na engleskom jeziku (Dalje: Obrazac, PRILOG 2).

Dopis ispravno konstatira razliku u načinu financiranja između deset znanstvenih centara izvrsnosti u STEM području i tri znanstvena centra izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti:

„Od ukupno 13 znanstvenih centara izvrsnosti, njih deset se financira u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.2020. 8OPKK9, Tematskog cilja 1 – Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija na temelju ugovora od 5. listopada 2017. godine, a tri znanstvena centra izvrsnosti financiraju se u okviru sredstava planiranih u državnom proračunu.“

U sljedećem pasusu Dopisa navodi se kako Ministarstvo znanosti i obrazovanja namjerava podržati održivost funkcioniranja i rada znanstvenih centara izvrsnosti s obzirom na činjenicu da provedba projekata financiranih u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. (OPKK) završava najkasnije u siječnju 2023. godine pa je stoga potrebno „planirati daljnje financiranje aktivnosti znanstvenih centara izvrsnosti i kroz nove financijske okvire.“

Završni pasus dopisa doslovce glasi:

„Sukladno navedenom, u prilogu ovog dopisa pripremljen je Project fiche obrazac kojeg molimo da ispunite na engleskom jeziku u roku od 30 dana od zaprimanja dopisa. Temeljem dostavljenih informacija procijenit će se mogućnost financiranja svih znanstvenih centara izvrsnosti iz fondova Europske unije u sljedećoj perspektivi i iznos potrebnog financiranja.“

Uočili smo niz nejasnoća, neusklađenosti pa i kontradikcija unutar Dopisa i posebice u odnosu Dopisa i sadržaja priloženog Obrasca. Pretpostavljamo da se radi o nekoj zabuni ili previdu pa bismo molili da se to rasvijetli.

Kao prvo, završni pasus logički ne slijedi iz prethodna dva pasusa. Upravo suprotno, proizlazi da se priloženi obrazac kao ni intencija Ministarstva da „procijeni mogućnost financiranja **svih** (!?) znanstvenih centara izvrsnosti iz fondova Europske unije u sljedećoj perspektivi“ uopće ne mogu odnositi na tri znanstvena centra izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti. Pretpostavljamo da bi se to možda moglo odnositi na znanstvene centre izvrsnosti u STEM

području, koji se financiraju u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija. Utoliko više zbunjuje činjenica da je dopis upućen **samo** znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području na koje se uopće ne može odnositi.

Utoliko više zbunjuje i činjenica da se u Obrascu u podnaslovu prvog dijela na str. 1 navodi da se ispunjavanje tablice odnosi „samo na projekt koji se kurentno financira iz državnog proračuna Republike Hrvatske“, dok se u rubrici „1.2. Project Description and Objectives“, podrubrici „Project's Relevance“ traži podatak o relevantnosti s obzirom na S3 prioritetne teme u okviru Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske, a pritom se cijela druga krovna rubrika Obrasca odnosi na budući okvir OP(KK)-a.

Očigledno je da bi se Obrazac mogao odnositi samo na deset centara izvrsnosti u STEM području koji se smatraju korisnicima OPKK-a: ZCI za napredne materijale i senzore – CEMS, ZCI za Bioprospecting mora – BioProCro, ZCI za znanost i tehnologiju (STIM), ZCI za kvantne i kompleksne sustave te reprezentacije Liejevih algebri, ZCI za bioraznolikost i molekularno oplemenjivanje bilja, ZCI za virusnu imunologiju i cjepiva, ZCI za temeljnu, kliničku i translacijsku neuroznanost, ZCI za reproduktivnu i regenerativnu medicinu, ZCI za znanost o podacima i kooperativne sustave te na ZCI za personaliziranu brigu o zdravlju. Navedeni centri službeno su nabrojani u dokumentu naziva *Popis korisnika - ZCI* (objavljeno 19. listopada 2017.) koji je priložen uz službenu obavijest Ministarstva znanosti i obrazovanja, naslovljenu *Objava popisa korisnika ugovora u sklopu Operativnoga programa Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020.* (<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/eu-fondovi/operativni-program-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/zci-znanstveni-centri-izvrsnosti/849>). U službenom dokumenta OP-a, naslovljenom *Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.*, te u svim njegovim narednim inačicama do lipnja 2021. godine, na str. 2 stoji: „OPKK se sufinancira iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF), a njegova se strategija temelji na koncentraciji ulaganja u 9 tematskih ciljeva (TC) zajedničkog Strateškog okvira (TC 1, TC 2, TC 3, TC 4, TC 5, TC 6, TC 7, TC 9 i TC 10) i njihovim specifičnim investicijskim prioritetima (IP), s daljnjim fokusom na specifične ciljeve (SC) koje je potrebno ostvariti. Neke aktivnosti OPKK-a dopunjene su ulaganjima u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski resursi 2014. - 2020. (OPULJP), sufinanciranog iz Europskog socijalnog fonda (ESF). Također će se primjenjivati načelo potpomaganja uravnoteženog regionalnog razvoja kao horizontalnog prioriteta.“ – Iz obrazloženja je razvidno da biti korisnikom OP-a znači participirati u planovima određenim općom OP strategijom, što se, dakle, ne može odnositi na ZCI-DH-ove jer oni nisu korisnici OPKK-a, a utoliko ni na Strategiju pametne specijalizacije Republike Hrvatske koja se uzima za krovni usklađujući dokument.

Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine i akcijski plan za provedbu strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2017. godine, objavljen u Narodnim novinama br. 32, 13. travnja 2016., na str. 99 određuje: „Za period 2014-2020 fondovi kojima se podupire Kohezijska politika (EFRR, ESF i KF) spojeni su zajedno s EPFRR-om i EFPR-om u okviru zajedničkog strateškog okvira kako bi se maksimizirala njihova učinkovitost i optimizirale sinergije. Za provedbu Akcijskog plana za S3 najvažniji instrumenti bit će financirani u okviru EFRR-a – OPKK, kroz dvije prioritetne osi: Prioritetnu os 1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija koja će se usredotočiti na istraživanja, tehnološki razvoj i inovacije i Prioritetnu os 3. Poslovna konkurentnost koja će

pružiti podršku MSP-ovima. Usporedno, kroz ESF odnosno OPULJP, značajan doprinos S3 pružit će se u polju pametnih vještina.“ – Iz dodatnog je obrazloženja razvidno da se S3 oslanja na rezultate OPKK-a.

Razlikovanje između korisnika OPKK-a i ZCI-DH-ova također se dokazuje dopisom s priloženim project fiche obrascem, koji je MZO-a uputio voditeljima imenovanih 10 ZCI-ja 24. 2. 2022., naslovljeno „Molba za informaciju o nastavku rada i financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti – informacija, daje se“ (KLASA 910-06/22-01/00066, URBROJ 533-03-22-0002), iz kojega je razvidno da će se financiranje daljnjih aktivnosti ZCI-ja korisnika europskih strukturnih fondova razmatrati s obzirom na prethodnu participaciju u OPKK/S3 programskom okviru. Prema tome, osnova za trenutno financiranje ZCI-DH-ova i za njihovo vrednovanje, uključujući obvezno financiranje sredstvima iz državnog proračuna, te osnova za buduće financiranje i vrednovanje ZCI-DH-ova i bilo kojega drugoga budućega ZCI-ja koji ne počiva na OPKK/S3 programu, uključujući obvezno financiranje iz državnog proračuna, *ne može* počivati na participaciji i rezultatima u okviru trenutnih OP(KK)/S3 strategija, programa i akcija.

Potrebno je istaknuti da *Odluka o proglašenju* i odgovarajući *Sporazum* koji utvrđuje i uređuje prava, obveze i rad ZCI-jeva isključivo važećim uzima opću koncepciju tzv. Europskog istraživačkog prostora (dalje: EIP) sa specifičnim naglaskom na jačanju nacionalne kvalitete (čl. II. st. 1. tč. 2. Priloga uz *Odluku o proglašenju* te čl. 11, st. 1. tč. 2 *Sporazuma o suradnji*) koji je opća „ambicija“ (kako navode službene stranice EIP-a Europske unije, https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/strategy-2020-2024/our-digital-future/era_hr#recommendations-to-eu-countries), odnosno „politički koncept“ (kako navode službene stranice EIP-a MZO-a, <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/znanost/europski-istrazivacki-prostor/3594>), a zasniva se upravo na osnaživanju državne infrastrukture i poticanju razvoja, odakle proizlazi usklađenost europskog poticaja na financiranje istraživačko-obrazovnih aktivnosti sredstvima iz državnog proračuna te obveze godišnjeg financiranja ZCI-jeva iz sredstava državnog proračuna. Uz to, u okviru EIP-a, Vijeće europske unije donijelo je dokument zaključaka *European Research Area Roadmap 2015-2020* (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8975-2015-INIT/en/pdf>) u kojemu se potiče osnaživanje i ulaganje u nacionalni istraživački prostor te je predloženo oslanjanje na Europski strateški forum za istraživačke infrastrukture (ESFRI) koji podrazumijeva osnaživanje nacionalne istraživačke infrastrukture u cijelosti. Temeljem neupitno prihvaćenih *Godišnjih izvješća* o radu ZCI-jeva te *Odluci o produžetku rada* nakon zadnje izrađenih ESFRI *roadmapa* potvrđeno je da svi ZCI-jevi, uključujući ZCI-DH-e, ostvaruju ambicije EIP-a.

U ovom kontekstu posebno treba naglasiti da su se u razdoblju između osnivanja znanstvenih centara izvrsnosti i utvrđivanja dodatnog financiranja iz Strukturnih fondova Europske unije ZCI-DH-ovi zalagali da njihova posebna uloga i ciljevi aktivnosti budu djelomično integrirani u OPKK/S3 okvir kroz dopunu i izmjenu Prioritetnih područja Strategije pametne specijalizacije prije nego što je zaključni dokument strategije donesen. U tim nastojanjima ZCI-DH-ove je snažno podupiralo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Nakon jednog takvog sastanka na kojem su razmatrane mogućnosti uključivanja ZCI-DHV-ova u Strategiju pametne specijalizacije, koji je održan 23. travnja 2015. god. u kabinetu zamjenika ministra znanosti i obrazovanja prof. dr. sc. Roka Andričevića, načelnica Sektora za međunarodnu suradnju, EU programe i projekte Gabrijela Herceg Sarajlić poslala je jednu od završnih verzija odjeljka o prioritetima Strategije pametne

specijalizacije kako bismo naše prijedloge za uključivanje ZCI-DHV-ova mogli izravno unijeti u tekst nacрта Strategije pametne specijalizacije (prepiska – PRILOG 3). Voditelj znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku prof. dr. sc. Ante Čović dostavio je u zadanom roku, 27. travnja 2022., prijedlog izmjene i dopune temeljnog dokumenta koji definira Prioritetna područja Strategije pametne specijalizacije (PRILOG 4), čime bi se omogućilo da se ZCI-jevi iz područja društveno-humanističkih znanosti, uz financiranje sredstvima iz državnog proračuna, uključe u dodatno financiranje iz Strukturnih fondova Europske unije. Taj prijedlog međutim nije ušao u konačni tekst Strategije pametne specijalizacije. Time je jednoznačno i neupitno zatvorena mogućnost financiranja aktivnosti ZCI-DH-ova iz strukturnih fondova vezanih za OPKK i S3 programe, što znači da u ovom momentu definitivno ne postoji stvarno ni formalno uporište za slanje Dopisa sa zahtjevom za ispunjavanje Obrasca na adrese ZCI-DH-ova.

Pritom treba uzeti u obzir činjenicu da je prema *Uvjetima i kriterijima za osnivanje znanstvenih centara izvrsnosti u Republici Hrvatskoj*, koje je Nacionalno vijeće za znanost donijelo na sjednici 17. prosinca 2012. vijek trajanja znanstvenih centara izvrsnosti izrijekom ograničen na „10 godina najviše“ (str. 4). To znači da postojeća tri ZCI-DH, koji su proglašeni 2014. godine, imaju na raspolaganju još smo dvije proračunske godine (2023. i 2024.) te da u tom razdoblju, posebice imajući u vidu prethodno iznesenu argumentaciju, ne bi niti bilo moguće izvesti promjenu modela njihova financiranja u smislu preusmjerenja na europske strukturne fondove. Smatramo da s „budućom perspektivom“ koja se odnosi na financiranje ZCI u razdoblju nakon 2024. godine ne bi trebalo opterećivati sadašnje ZCI, jer oni u to vrijeme neće postojati, pri čemu je upitna čak i pretpostavka da će nakon te godine uopće postojati institucija znanstvenog centra izvrsnosti. Naime, Nacrt prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti ne predviđa tu mogućnost, o čemu će biti riječi pod točkom 3.

Na kraju želimo podsjetiti da je financiranje ZCI-DH uređeno Sporazumom o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti koji je između Ministarstva znanosti i obrazovanja, institucije nositeljice i voditelja centra sklopljen u mjesecu studenom 2020. „na razdoblje od pet godina od dana donošenja odluke o produžetku rada“ (čl. 1., st. 4.). U članku 12. st. 1. stoji: „Centar ima pravo na godišnje financiranje sukladno posebnoj odluci ministra nadležnog za znanost kojom se utvrđuju udjeli financiranja, odnosno visina dodijeljenih sredstava Centra, a na prijedlog Nacionalnog vijeća i unutar raspoloživih sredstava u državnom proračunu, temeljem vrednovanja u postupku predviđenom člankom 29. stavkom 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju.“ Smatramo da nema osnove da bi se navedenu odredbu Sporazuma dovodilo u pitanje, posebice ne u završnim godinama djelovanja znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području. Jedino bi, barem u završnici, trebalo omogućiti primjerenu razinu financiranja iz državnog proračuna, čemu je posvećena molba u idućoj točki ovog dopisa.

2) Molba za povećanje financijskih sredstava za financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti u državnom proračunu za 2023. i projekciji državnog proračuna za 2024. godinu

Tri znanstvena centra izvrsnosti u društveno-humanističkom području financiraju se već više godina iz državnog proračuna ukupnim iznosom od 900.000 kuna, što znači da pojedinom centru pripada iznos od 300.000 kuna. Isti ukupni iznos predviđen je u proračunskim projekcijama za 2023. i 2024. godinu. Smatramo da je to nedopustivo niska razina financiranja znanstvenih centara

5

Predsjednica Nacionalnog vijeća za znanost prof. dr. sc. Mirjana Polić Bobić na predstavku je odgovorila dopisom od 25. srpnja 2022. u kojem se najprije uljudno zahvalila na obraćanju, zatim je naznačila „tri glavna problema u odnosu Ministarstva znanosti i obrazovanja prema znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području“ te u nastavku izvijestila da su „svi članovi Nacionalnog vijeća dobili na uvid (Vaš) dopis sa svim popratnim materijalima prije svoje posljednje redovite sjednice, održane 12. srpnja ove godine i raspravljali su o njemu pod posebnom točkom (5.) dnevnog reda“. Zaključak Nacionalnog vijeća bio je da će na jednoj od

prvih jesenskih sjednica biti organizirana tematska rasprava o prve dvije točke iz predstavke (dopis državnog tajnika i molba za povećanje financijske potpore znanstvenim centrima izvrsnosti), dok je treća točka (izbacivanje znanstvenih centara izvrsnosti iz zakonskog okvira) prepuštena javnoj raspravi o Nacrtu zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti koja je tada bila u tijeku. Sukladno navedenom zaključku predsjednica Nacionalnog vijeća pozvala je na kraju dopisa voditelje znanstvenih centra izvrsnosti na sjednicu Nacionalnog vijeća „u rujnu ove godine, na koju će biti pozvan i ministar znanosti i obrazovanja“ uz naznaku da će termin održavanja sjednice biti javljen naknadno (**PRILOG – 9**).

Dopis Nacionalnog vijeća od 25. srpnja 2022. od dalekosežne je moralne, političke i kulturne važnosti, posebice u kontrastu s nekulturnim i blasfemičnim postupcima izvršne vlasti, bez obzira na činjenicu da najavljena sjednica „u rujnu ove godine“ nije održana. Nije se ni mogla održati jer je omča zakonodavne egzekucije već snažno pritiskala. Postupak donošenja Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, sa svim pratećim aktivnostima slamanja otpora, bio je u samoj završnici. Njegovim stupanjem na snagu 22. listopada 2022. iz sustava znanosti visokog obrazovanja **zajedno** su netragom nestali **Nacionalno vijeće za znanost** kao „najviše je stručno tijelo koje se brine za razvitak i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti, visokog obrazovanja i tehnološkog razvoja u Republici Hrvatskoj“ (čl. 6. st. 1. prethodnog Zakona) i **znanstveni centar izvrsnosti** kao „znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline“ (čl. 29. st. 1. prethodnog Zakona).

U oštrom kontrastu prema postupanju Nacionalnog vijeća za znanost, ministar znanosti Radovan Fuchs i predsjednik Vlade Republike Hrvatske mr. sc. Andrej Plenković nisu se oglasili ni o prijemu pošiljke, da očekivani odgovor na sadržaj predstavke ni ne spominjemo. Ili bismo možda slijedeću operaciju zlostavljanja više razine, koja će uslijediti iduće godine kao uskraćivanje isplate u Državnom proračunu odobrenih sredstava potpore, ipak trebali shvatiti kao njihov zajednički odgovor?

Popratni dopis predsjedniku Vlade, uz koji je dostavljena predstavka, bio je sročen s jasno izraženim očekivanjem i nadom. U psihološkom aspektu, bio je to još jedan vapaj zlostavljanih instanciji nadređene moći za zaštitu i pomoć, koji je nažalost opet odzvonio u prazno.

U predstavi se inače koristi neutralni način izražavanja pa se tako govori o „nizu nejasnoća, neusklađenosti pa i kontradikcija“, pri čemu se drži otvorenom mogućnost da se nepravde isprave bez okrivljavanja. Stoga se u predstavi fingira naivnost pa se kaže: „Pretpostavljamo da se radi o nekoj zabuni ili previdu pa bismo molili da se to rasvijetli.“

Logika vapaja i poziva u pomoć predodredila je i način izražavanja u popratnom dopisu premijeru, jer ne bi bilo moguće pozivati u pomoć na pretpostavci „da se radi o nekoj zabuni ili previdu“. Realistični opis problema u dopisu premijeru, u kojem se stvari nazivaju pravim imenom, objašnjava značajku monstruoznosti u dopisu državnog tajnika. Monstruozna je bila njegova namjera da znanstveni centri izvrsnosti – ispunjavanjem *Project fiche* obrasca – sami sebi iskopaju raku u koju bi potom, u prisutnosti ministra i premijera osobno, trebali biti položeni bez mogućnosti obilježavanja grobnog mjesta, jer u to je vrijeme državni tajnik pouzdano znao da će oznaka „znanstveni centri izvrsnosti“ uskoro biti izbrisana iz zakonskog registra. Čak se i u ratnom pravu uzima u obzir okolnost jesu li žrtve prije pogubljenja bile prisiljene same sebi iskopati grobnu jamu. Sadizam je uvijek i svugdje bio otežavajuća okolnost i obilježje monstruoznosti.

Popratni dopis predsjedniku Vlade Republike Hrvatske mr. sc. Andreju Plenkoviću u nastavku prenosimo u preslici.

**KOORDINACIJA ZNANSTVENIH CENTARA IZVRSNOSTI
U PODRUČJU DRUŠTVENO-HUMANISTIČKIH ZNANOSTI**

- Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku (voditelj: prof. dr. sc. Ante Čović)
- Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo (voditelj: prof. dr. sc. Milan Mihaljević)
- Znanstveni centar izvrsnosti za školsku efektivnost i menadžment (voditelj: prof. dr. sc. Jurica Pavičić)

Zagreb, 17. lipnja 2022.

Mr. sc. Andrej Plenković, predsjednik

Vlada Republike Hrvatske

Trg sv. Marka 2, 10000 Zagreb

Poštovani gospodine predsjedniče Vlade,

u prilogu Vam dostavljamo predstavku koju je Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području uputila ministru znanosti i obrazovanja s trostrukom namjenom; predstavka sadrži jedno očitovanje, jednu molbu i podršku jednom prijedlogu.

Predstavku Vam dostavljamo ne samo „na znanje“ nego i „s očekivanjem“, odnosno s molbom da s pozicije predsjednika Vlade intervenirate u sva tri elementa predstavke jer, iskreno govoreći, nema nikakvih izgleda da bi ijedan od tri navedena problema, kojima se predstavka bavi, riješili ljudi u Ministarstvu koji su te iste probleme kreirali „ex nihilo“. Molio bih da mi ne zamjerite na nediplomatskom izričaju, jer pretpostavljam da nemate vremena za iščitavanje eufemističkih formulacija i poruka „između redaka“.

Problem pod rednim brojem jedan

Dopis koji je državni tajnik Ivica Šušak uputio 15. svibnja 2022. znanstvenim centrima izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti predstavlja akt resornog zlostavljanja s prikrivenim lošim namjerama. Zlostavljanje se sastoji u zahtjevima podčinjenim znanstvenicima u društveno-humanističkim centrima izvrsnosti da obavljaju besmislene administrativne radnje ispunjavanja nemogućeg obrasca, a nakon što bi oni taj nalog izvršili, zadesila bi ih predviđena kazna upravo zato što su obavili besmislene radnje, pri čemu bi paradoksalno sami bili krivi za posljedice. Kazna koja je bila predviđena u ovom slučaju bilo je skidanje poslušnih centara izvrsnosti s proračunskog financiranja i prepuštanje iluziji europskog financiranja koje ni teoretski ne mogu dobiti. To je sve u priloženoj predstavci pod rednim brojem jedan izrečeno u opsežnoj stručnoj elaboraciji – „između redaka“.

Problem pod rednim brojem dva

Riječ je o nedopustivo niskoj razini financiranja znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti. U vezi s time Koordinacija Vam se svojedobno bila obratila dopisom koji je priložen predstavci. U to vrijeme smo imali i osobne kontakte u kojima ste bili

obećali da ćete utjecati da se poveća razina financiranja. Ne znam što je pošlo po zlu da se ništa nije promijenilo. Možda je ovo dobra prilika da se taj propust ispravi te da se u zadnje dvije godine mandata Vaše vlade i naših centara izvrsnosti popravi odnos i opći dojam. U to ime predlažem da se Vašom intervencijom (umjesto Šuškovih primisli o skidanju s proračunskog financiranja) udvostruči proračunsko financiranje društveno-humanističkih centara izvrsnosti. Sa stajališta državnog proračuna ukupno bi povećanje s 900.000 kuna na 1.800.000 kuna bilo - neznatan izdatak. Mislim da su društveno-humanistički centri izvrsnosti to itekako zaslužili, jer su u krajnje nepovoljnim materijalnim uvjetima postizali izvanredne međunarodno priznate rezultate.

Problem pod rednim brojem tri

Ovaj se problem doista može riješiti samo Vašom izravnom i snažnom intervencijom. Ne znam jeste li već zapazili da trenutna ekipa na čelu Ministarstva znanosti ima iracionalno neprijateljski stav ne samo prema centrima izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti nego prema centrima izvrsnosti uopće. Bila bi šteta da ih se ne zaustavi u naumu da ukinu centre izvrsnosti kao instituciju nakon što je ta institucija mukotrpno uspostavljena tijekom čitavog desetljeća i nakon što je postignutim rezultatima opravdala postojanje. Predlažem da pozovete nadležnog ministra i izravno ga upitate zašto smatra da instituciju znanstvenih centara izvrsnosti treba ukinuti. Preporučujem Vam uvid u PRILOG 7.

Poštovani gospodine predsjedniče Vlade,

još jednom se ispričavam na izravnom govoru, za sva dodatna objašnjenja stojim na raspolaganju te unaprijed zahvaljujem na Vašem angažmanu.

S izrazima poštovanja,

Prof. dr. sc. Ante Čović

Voditelj Koordinacije znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti

Mob.: 098-771-707

Mail: ante.covic1@zg.t-com.hr

Hrvatska pošta		Potvrda o primitku	P-10m
☒ preporučene pošiljke ☐ vrijednosne pošiljke		☐ paketa ☐ prateće pošiljke	
KODIRANJA ZNANSTVENIH CENTARA IZVRSNOSTI U DRUŠTVENO-HUMANISTIČKOM PODRUČJU PROF. DR. SC. ANTE ČOVIĆ, DOBITNIK, - (KODIRANJE) 3 10000 ZAGREB			
tel./mob./e-mail:			
MR. SC. ANDREJ PIENKOVIC, PREDSEDNIK VLADA REPUBLIKE HRVATSKA TRG SV. MARKA 2 10000 ZAGREB			
tel./mob./e-mail:			
Dopunske usluge			
☐ Povratnica		☐ Plus	☐ PUZPU paket
☐ Vrijednost		kn	☐ Nestandardni format
☐ Plaćanje pouzecom		kn	☐ Uručni osobno primaocu
Prostor za ovjeru			
Prilazni broj: FR RG 14187415 6 HR			
Masa: 196g			
Poštarina: #15.00			
Datum/vrijeme prijma: 17.06.22 21:55:11			
10000 Zagreb			
Cum. za namaknu: 104/2020			

Dok ogluha predsjednika Vlade predstavlja veliko razočaranje, neki odgovor od ministra Fuchsa, nakon svega doživljenog i ovdje opisanog, nije ni bilo realno očekivati. Možemo tek pretpostaviti kako je reagirao nakon što je predstavku pročitao, najvjerojatnije u prisutnosti državnog tajnika.

Reagirao je kao lažni profesor Baltazar, budući da u to zvanje nije zakonito izabran, odnosno kao resorni Baltazar, kako smo ga već nazvali. Najprije se obratio snuždenom državnom tajniku: „Ne brini, Ivice, već ćemo nešto smisliti“. Nakon toga, počeo je užurbano šetati po prostranom kabinetu... razmišljao je... i razmišljao... i dosjetio se... Zapravo je smislio upravo ono što smo na sastanku Koordinacije znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti 10. lipnja 2022. već najavili da će smisliti i što smo baš tako zapisnički konstatirali. Najednom zastade i okrene se prema Ivici:

„Znaš što, ako već ne možemo tu stavku izbaciti iz Proračuna, mi tim centrima proračunsku potporu za 2023. godinu jednostavno nećemo isplatiti, ali to ćemo napraviti bez ikakva obrazloženja i bez pisanog traga tako da se nemaju na što žaliti. Znaš već njih. Prenesi to Meštriću i Upravi za znanost!“

I bi tako.

Uskraćivanje proračunske potpore za 2023. godinu kao vrhunac zlostavljanja znanstvenih centara izvrsnosti

Uprava za znanost i tehnologiju (ravnatelj Uprave: dr. sc. Hrvoje Meštrić) i njen Sektor za znanstveni sustav i tehnološki razvoj (načelnica Sektora: Amalija Babić) znali su što im je činiti, a znali su i kako to učiniti. Možda na razini Sektora nisu baš precizno znali zašto to treba činiti, ali im je bilo jasno da se to mora učiniti, jer je takva piramidalna volja onih iznad njih.

Sve što je učinjeno prema tom planu opisano je, egzaktno i dokumentirano, u *Pritužbi zbog a) mobinga, b) diskriminacije c) krivotvorenja dostavljene dokumentacije i zbog klasične prevare u svezi s neisplatom sredstava za djelatnost Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u 2023. godini*, koja je pod točkom 1. u sklopu kompleksne predstavke 25. studenoga 2024. podnesena izravno na ruke ministra znanosti, obrazovanja i mladih prof. dr. sc. Radovana Fuchsa. Predstavka se sastoji od pet točaka i pored *Pritužbe* sadrži još dva zahtjeva, jedan prijedlog i jednu molbu **(PRILOG – 10)**.

Sadržaj predstavke nećemo prenositi, jer ga treba smatrati integralnim dijelom Specijalnog izvješća. U preslici ćemo prenijeti tek početne stranice s pregledom sadržaja predstavke i uvodnim objašnjenjem iz kojeg je vidljiv prijelaz iz niže razine zlostavljanja, na koju su se znanstveni centri izvrsnosti već adaptirali, na višu razinu sa šokantnim spektrom novih zlostavljačkih metoda i aktivnosti.

Postoji preliminarno pitanje koje se nameće pri prvom pogledu na sadržaj predstavke i glasi: kakvog je smisla imalo podnositi pritužbu na ruke glavnoga aktera problema zbog kojeg se pritužba podnosi? Pogotovo zato što je dotični akter svoju presumpciju nevinosti već „konzumirao“ i potvrdio se u ulozi glavnog aktera činom ignoriranja predstavke od 17. lipnja 2022., koju smo tematizirali u prethodnom odjeljku.

Bilo je više je dobrih razloga za nastavak fikcionalne naivnosti i za izravno obraćanje na ruke glavnog aktera bez njegova apriornog okrivljavanja. Na to upućuju sve točke koje u kompleksnoj predstavi slijede nakon pritužbe. Osim proceduralne korektnosti kojom se drži otvoren prostor za sva moguća objašnjenja, predstavka je glavnom akteru ostavila širom otvoren izlaz iz skandala koji je kreirao, pa čak i fantastičnu mogućnost da se na kraju križnog puta, kojim je vodio znanstvene centre izvrsnosti, pojavi kao njihov spasitelj.

Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, I. Lučića 1a, 10000 Zagreb; mob. 091 5789 989

PRIJEMNI STAMBILJ

(4)

Zagreb, 11. prosinca 2023. godine
533 Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih

Primljeno:		
Klasifikacijska oznaka:	Ustrojstvena jedinica:	
Redni broj:	Prilozi:	Vrijednost:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih
n/r prof. dr. sc. Radovan Fuchs, ministar
Donje Svetice 38
10000 Zagreb

Tražimo da se ova pritužba na rad Ministarstva dostavi na ruke ministru prof. dr. sc. Radovanu Fuchsu kao odgovornom čelniku tijela državne uprave. S obzirom na sadržaj i karakter pritužbe molimo hitno postupanje.

PREDMET:

1. Pritužba zbog a) mobinga, b) diskriminacije c) krivotvorenja dostavljene dokumentacije i zbog klasične prevare u svezi s neisplatom sredstava za djelatnost Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (dalje: Centar) u 2023. godini;
2. Zahtjev za očitavanjem ministra o razlozima i okolnostima neisplaćivanja sredstava za djelatnost Centra u 2023. godini te o planiranim mjerama utvrđivanja odgovornosti za skandalozno postupanje Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih (dalje: Ministarstvo) u ovom predmetu;
3. Zahtjev za hitnom isplatom sredstava za djelatnost Centra u 2023. godini;
4. Prijedlog za implementacijskom potporom znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području u 2025. godini;
5. Molba za hitan prijem izaslanstva Centra u slučaju spremnosti za konstruktivno prevladavanje sporne situacije te za razmatranje prijedloga za dodjelu implementacijske potpore u 2025. godini znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području.

Poštovani gospodine Ministre,

zasigurno Vam je poznata praksa, koja se ustalila za Vaših mandata, a za koju nema nikakve logike ni opravdanja, da se korisnicima državnog proračuna sredstva za obavljanje znanstvene djelatnosti za koju je predviđeno proračunsko financiranje ne dostavljaju avansno (s obvezom podnošenja izvješća i dostavljanja financijske dokumentacije) nego po obavljenom poslu. Takva praksa polazi od pogrešne pretpostavke, koja svjedoči o elementarnom nerazumijevanju prirode znanstvene djelatnosti o kojoj bi Ministarstvo trebalo skrbiti, naime da znanstvene organizacije ili znanstvene udruge raspolažu obrtnim sredstvima za obavljanje djelatnosti za koju je predviđeno proračunsko financiranje, pa da tek naknadno mogu računati na poticaj po

modelu po kojem se, primjerice, u sektoru poljoprivrede isplaćuju poticaji po broju utovljenih svinja.

Radi se o devijantnoj praksi Ministarstva čiju apsurdnost najbolje ilustrira primjer isplate proračunskih sredstava za izdavanje znanstvenih časopisa. Evo tablice za posljednje četiri godine:

27. prosinca 2023.
Uplata za znanstvene časopise, redovitu djelatnost znanstvenih udruga i za znanstvene skupove
20. prosinca 2022.
Uplata za znanstvene časopise
21. prosinca 2021.
Uplata za znanstvene časopise
24. prosinca 2020.
Uplata za znanstvene časopise

Istodobno, u *Kriterijima za financijsku potporu znanstvenim časopisima* (doneseni 2020. godine) redovitost izlaženja časopisa navedena je kao nulti (nužni) uvjet za dobivanje financijske potpore za izdavanje časopisa. Zar to nije apsurdno?

„Ciljanje“ zadnjih dana prosinca svih navedenih godina ne odnosi se samo na isplate proračunske potpore za znanstvene časopise. Na isti način, u zadnji čas vršene su u navedenom razdoblju isplate proračunske financijske potpore za redovitu djelatnost znanstvenih udruga, kao i za organiziranje znanstvenih skupova. Naravno i za djelatnost znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području. Evo tablice s datumima doznaičavanja sredstava za rad znanstvenih centara izvrsnosti u razdoblju Vaših posljednjih mandata na mjestu ministra:

11. listopada 2024.
40.000,00 EUR
2023.
Nije bilo uplate
9. prosinca 2022.
300.000,00 HRK
30. studenoga 2021.
337.971,97 HRK
11. prosinca 2020.
150.000,00 HRK

Pozivanje u ovom kontekstu na odredbe zakonâ o izvršavanju državnog proračuna, koji se redovito donose za svaku proračunsku godinu, slaba je izlika jer se smisao postojanja čelnika u resoru znanosti u liku ministra znanosti sastoji upravo u tome da se brine o donošenju takve zakonske regulative te o njejoj primjeni u praksi koja će osigurati uspješno i nesmetano odvijanja znanstvene djelatnosti. Zar se prijedlozi spomenutih zakona ne usvajaju redovito na sjednicama Vlade na kojima sjedi ministar znanosti?

Sve navedeno nije predmet ove pritužbe. To je tek konstatiranje zabrinjavajućeg stanja na koje smo se, radi golog znanstvenog preživljavanja, morali adaptirati. Ne samo da smo se adaptirali na devijantnu praksu isplate proračunskih sredstva po obavljenom poslu, sumarno na isteku

proračunske godine, nego smo mazohistički pristali i na administrativni mobing od strane službi u Ministarstvu znanosti kako ne bismo ugrozili njihove milostive *post festum* isplate.

Međutim, nakon što je svjesno prihvaćeni mobing u našem slučaju prerastao u očiglednu diskriminaciju i krivotvorenje dostavljene dokumentacije da bi sve završilo u klasičnoj prevari – naša je reakcija u obliku ove pritužbe postala neizbježnom.

„Smatram da nedolično postupanje u pojedinom resoru automatski postaje problem Vlade u čijem sastavu resor djeluje, pa bih Vas utoliko, gospodine predsjedniče Vlade, molio da se uključite u procesuiranje ove pritužbe.“

Zagreb, 25. studenoga 2024.

Mr. sc. Andrej Plenković
Predsjednik Vlade Republike Hrvatske
Trg svetog Marka 2
10000 Zagreb

Poštovani gospodine predsjedniče Vlade,

u prilogu dostavljam Pritužbu na rad Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih s molbom da se upoznate s njenim sadržajem te da pomognete u konstruktivnom rješavanju problema.

Problem je poprilično neobičan: u Hrvatskoj djeluju tri znanstvena centra izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti kojima je upravo istekao drugi petogodišnji mandat; rad ovih centara financira se isključivo iz Državnog proračuna sa skromnim ukupnim iznosom od 120.000 eura (40.000 eura po pojedinom centru). Međutim, Ministarstvo je bez ikakva povoda i razloga, bez ikakve obavijesti ili obrazloženja odlučilo da i taj skromni iznos, koji je osiguran u Državnom proračunu – u 2023. godini jednostavno neće isplatiti. Detaljnije u Pritužbi.

Premda se iz perspektive Državnog proračuna radi o malim sredstvima, njihovo neisplaćivanje iz čistog hira i samovolje predstavlja veliki skandal. Ne može Ministarstvo ili ministar na taj način izigravati zakonodavnu volju Hrvatskog sabora i bezobzirno nanositi štetu institucijama za čiji je rad odgovoran.

Smatram da nedolično postupanje u pojedinom resoru automatski postaje problem Vlade u čijem sastavu resor djeluje, pa bih Vas utoliko, gospodine predsjedniče Vlade, molio da se uključite u procesuiranje ove pritužbe.

S poštovanjem i očekivanjem,

Alon

Prof. dr. sc. Ante Čović,
Voditelj Znanstvenog centra izvrsnosti
za integrativnu bioetiku

U prilogu:

- Pritužba s priložima

[illegible]

Gotovo da je suvišno i napomenuti da ministar Radovan Fuchs ni ovaj put ni na koji način nije odgovorio na predstavku i u njoj sadržane pritužbu, dva zahtjeva, prijedlog i molbu. Isto se može reći za predsjednika Vlade mr. sc. Andreja Plenkovića, koji je redovito dobivao „na znanje i očekivanje“ predstavke o nemilim događanjima oko znanstvenih centra izvrsnosti, dok je u nekoliko navrata bio izravno apostrofirao.

Što se tiče ministra Radovana Fuchsa, on se – pored svih nezakonitosti i drugih neregularnosti koje je počinio svojim postupanjem ili ne postupanjem u ovom predmetu – upornim ignoriranjem predstavki, odnosno izbjegavanjem odgovora na uredno podnesene predstavke dodatno ogriješio i o članak 46. Ustava Republike Hrvatske u kojem stoji: „Svaki građanin ima pravo slati predstavke i pritužbe, davati prijedloge državnim i drugim javnim tijelima i dobiti na njih odgovor.“

Zaključno možemo sumirati da je ministar Radovan Fuchs odbijanjem obveze da procesuirao pritužbu i uskraćivanjem odgovora na uredno podnesene predstavke:

- 1) propustio iskoristiti pogodnosti fikcionalne naivnosti te problem opstrukcije rada znanstvenih centara izvrsnosti i njihova zlostavljanja riješiti u internom okviru Ministarstva – tamo gdje je problem stvoren – te angažmanom aktera koji su problem stvorili;
- 2) osim ustavnopravnog ogrješenja o čl. 46. Ustava RH, u kaznenopravnom aspektu dokazao otegotnu okolnost „upornosti kriminalne volje“;
- 3) inaugurirao eksterni put u rješavanja predmetnog problema, na što je kao moguću posljedicu ogluhe bio eksplicitno upozoren u posljednjoj predstavci:

„Pitanje 'aktera' za sada držimo otvorenim. U prvom koraku očekujemo da se oni utvrde internom istragom unutar Ministarstva, a ako ona ne bi dala rezultata, spremni smo na pokretanje efikasnijih, eksternih postupaka.“ (Točka 1. predstavke – *Pritužba*, str. 10)

„... molimo za razumijevanje naše obveze da – u slučaju Vaše nepovoljne reakcije – obranu legitimnih interesa istraživačke zajednice, koju Centar okuplja, kao i satisfakciju za nanesenu nam nepravdu potražimo u drugim procedurama i pred drugim institucijama.“ (završna rečenica predstavke, str. 14).

Prvi korak na putu eksternog ispravljanja nepravde – *Inicijativa za pokretanje upravnog nadzora pred Upravnom inspekcijom Ministarstva pravosuđa i uprave*

U skladu s gore navedenom najavom, Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku podnio je 31. prosinca 2024. Upravnoj inspekciji Ministarstva pravosuđa i uprave *Inicijativu za pokretanje upravnog nadzora temeljem pritužbi na rad Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih zbog a) administrativnog mobinga, b) diskriminacije u odnosu na druge korisnike istih proračunskih sredstava, c) krivotvorenja dostavljene dokumentacije u svrhu klasične prevare, u svezi s neisplatom sredstava za djelatnost Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u 2023. godini.*

Sadržajno se *Inicijativa* u potpunosti podudara s tekstom *Pritužbe* koja je – u sklopu kompleksne predstavke od 25. studenoga 2024. – podnesena „na ruke“ ministru znanosti Radovanu Fuchsu, pa nema potrebe da taj dio ovdje referiramo. Prenijet ćemo u preslici samo završne točke d) i e) koje su specifične za *Inicijativu*. U točki d) uspostavljena je poveznica prema *Pritužbi* koja je podnesena ministru Fuchsu, pri čemu je postalo vidljivo da je napušten pristup fikcionalne naivnosti pa su tako „akteri počinjenih nepravilnosti“ ovdje poimence navedeni. U točki e) zatraženo je od Upravne inspekcije da – u slučaju da se navodi Inicijative pokazu osnovanima – postupi prema članku 9. stavku 2. *Zakona o sustavu državne uprave*.

d) Napomena o akterima počinjenih nepravilnosti

Aktore u Ministarstvu, koji su počinili opisane nepravilnosti i koji za počinjeno snose odgovornost, navodimo u hijerarhijskom poretku:

- 1) ministar prof. dr. sc. **Radovan Fuchs** kao čelnik tijela državne uprave,
- 2) državni službenik dr. sc. **Hrvoje Meštrić**, ravnatelj Uprave za znanost i tehnologiju,
- 3) državna službenica **Amalija Babić**, načelnica Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj u Upravi za znanost i tehnologiju

Posebno napominjemo da smo 25. studenoga 2024. podnijeli pritužbu ministru prof. dr. sc. Radovanu Fuchsu s identičnim opisom nepravilnosti kao u ovoj inicijativi, te s dodatnim zahtjevom za očitovanjem o razlozima i okolnostima neisplaćivanja sredstava za djelatnost centra u 2023. godini. U istoj predstavi zatražili smo hitnu isplatu neisplaćenih sredstava te zamolili hitno postupanje po pritužbi. Do podnošenja ove inicijative od ministra nismo dobili nikakav odgovor, što se uklapa u dosadašnje postupanje nižih službi u Ministarstvu te upućuje na zaključak o osobnoj umiješanosti ministra u počinjene malverzacije.

Pritužba ministru prof. dr. Radovanu Fuchsu kao i drugi dokumenti koji nisu priloženi, a spominju se u tekstu ove inicijative, dostupni su u Ministarstvu. U slučaju potrebe, spremni smo ih dostaviti Naslovu.

e) Molba

Molimo Naslov da na temelju iznesenih pritužbi, opisanog činjeničnog stanja i priložene dokumentacije pokrene postupak nadzora nad tijelom državne uprave u kojem su počinjene opisane nepravilnosti te da u sklopu nadzornog postupka provjeri osnovanost iznesenih pritužbi. Ukoliko se pritužbe pokažu osnovanima, molimo Naslov da izda uputu kojom bi se otklonio učinak nepravilnosti, te da u slučaju ogluhe Ministarstva – što je sukladno povijesti problema realno očekivati – predloži pokretanje postupka za utvrđivanje odgovornosti službenih osoba te neposredno obavi poslove državne uprave koji su predmet nadzora na trošak sredstava iz članka 9. stavka 2. Zakona o sustavu državne uprave.

Molimo hitno postupanje u ovom predmetu i, naravno, obavijest o poduzetim mjerama.

S poštovanjem,

prof. dr. sc. Hrvoje Jurić,
zamjenik voditelja Znanstvenog centra
izvrsnosti za integrativnu bioetiku

prof. dr. sc. Ante Čović,
voditelj Znanstvenog centra izvrsnosti
za integrativnu bioetiku

Prilozi:

- 1) Korespondencija načelnice Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj u Upravi za znanost i tehnologiju Ministarstva, gospode Amalije Babić, i zamjenika voditelja Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku, prof. dr. sc. Hrvoja Jurića, u razdoblju od 4. travnja do 7. studenoga 2024.
- 2) Izvod iz Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu
- 3) Popis dokumentacije koja je 20. lipnja 2024. dostavljena Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih

Upravna inspekcija Ministarstva pravosuđa i uprave donijela je 17. siječnja 2025. odluku kojom je predmet ustupila službi za proračunski nadzor Ministarstva financija. Nismo u potpunosti zadovoljni s odlukom o ustupanju predmeta. Premda je uključivanje proračunskog nadzora u postupak sasvim opravdano, što smo uostalom i sami namjeravali inicirati, ipak smatramo da nije bilo osnove za ustupanje predmeta. S obzirom da je riječ o postupku koji je u tijeku, bespredmetno bi bilo njegovo daljnje komentiranje.

Svjesni smo da put eksternog ispravljanja nepravde može biti mukotrpan, naročito ako završi u pravosudnim kolotečinama, ali isto tako svjesni smo obveze da tamo gdje se na djelu pokazuje „upornost kriminalne volje“ mora nastupiti spremnost na otpor i podjednako snažna upornost volje za ispravljanje nepravde. Na toj crti izrađeno je i ovo *Specijalno izvješće*.

Smisao rada na *Specijalnom Izvješću*

Izrada *Specijalnog izvješća* bila je u prvom redu administrativna obveza koju je Znanstveni centar za integrativnu bioetiku preuzeo u sklopu *Godišnjeg stručnog i financijskog izvješća o radu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (2024.-2025.)* od 31. ožujka 2025., koje je 9. travnja 2025. dostavljeno Nacionalnom vijeću za visoko obrazovanje, znanost i tehnološki razvoj. Obveza je preuzeta u okviru rubrike „Prethodna napomena“, koja je u godišnjim izvješćima o radu Centra sasvim neplanirano postala redovnom rubrikom i koja je poprimila ulogu „knjige žalbi“, odnosno mjesta na koje je Centar iz godine u godinu upisivao tekuće opstrukcije i udarce koje je doživljavao iz resora koji je, u normalnom poretku stvari i vrijednosti, trebao pružati privilegiranu potporu njegovu radu. Treba napomenuti da je to upisivanje zapravo bilo izraz beznada i nemoći. Podsjećalo je na poruke koje politički uznici urezuju u zidove ćelija s osjećajem neizvjesnosti hoće li ikada to netko pročitati. Rekapitulaciju žalbenih zapisa izdvojili smo u poseban dokument **(PRILOG - 11)**. Povijest rubrike „Prethodna napomena“ sumirana je u posljednjem njenom izdanju (*Izvješće o radu Centra za 2024.-2025.*):

„Ovo je peto godišnje stručno i financijsko izvješće o radu Znanstvenog-centra izvrsnosti u drugom petogodišnjem mandatu djelovanja Centra. U svim se navedenim izvješćima pokazalo nužnim da se, uz stručni i financijski dio, u formi 'Prethodne napomene' izvijesti o tekućim oblicima opstruiranja rada znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti s posebnim naglaskom na zlostavljanje Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku. Tako su 'prethodne napomene' postale stalnom rubrikom za redovito izvještavanje o konstantnom ometanju rada znanstvenih centara izvrsnosti od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja, koje se inače, po resornom zaduženju, trebalo brinuti o trajnom podupiranju i pospješivanju rada ovih elitnih institucija u sustavu znanosti.“

U posljednjem izdanju rubrike dvije su predstavke zbog prostornog ograničenja mogle biti tek spomenute, tako da se, na tragu prethodnih napomena, pojavila potreba za „velikom naknadnom napomenom“ u obliku *Specijalnog izvješća*:

„Kako ne bismo prekoračili gabarit 'prethodne napomene', ovdje nećemo ulaziti u sadržaj podnesenih predstavki, ali želimo najaviti da će one uskoro biti dostavljene Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj u sklopu *Specijalnog izvješća* o oblicima i razmjerima opstrukcije rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u proteklom petogodišnjem razdoblju.“

Ako smo upisivanje pritužbi u gabarit „prethodne napomene“ usporedili s beznadnim urezivanjem uzničkih poruka u zid ćelije, onda se postavlja pitanje kakvog smisla ima masivno ispisivanje „velike naknadne napomene“ u obliku *Specijalnog izvješća* preko cijelog zida resorne ćelije u kojoj je Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku bio zlostavljan punih sedam godina. Dakle,

točno onoliko vremena koliko je Marko Veselica proveo u jugoslavenskim kazamatima po prvoj presudi iz 1971. godine.

Jedini način na koji žrtva političkog nasilja može pružiti otpor zidu resorne moći – posebice kada je dodatno ojačan mnogo debljim bedemom vladajuće konstelacije kao u našem slučaju – jest da ga ispiše porukama vlastitog iskustva i da to iskustvo dovede u korelaciju s nalogima ispisanim na drugoj strani zida. U tom trenutku zid moći postaje proziran i pojave i likovi izbijaju na vidjelo u punoj jasnoći.

Tako su se akteri progona u tekstu *Specijalnog izvješća* ocrnali u jasnim konturama baš kao i brojni fenomeni koji nadilaze okvir konkretnog problema i poprimaju značajke šireg pa i univerzalnog važenja. Izdvajamo dva takva fenomena od posebnog utjecaja na naš slučaj: blasfemiju političke moći i feudalni koncept resorne (ne)odgovornosti.

Nekako smo se naviknuli na to da je licemjerstvo sastavni dio političke djelatnosti, jer tko bi mogao očekivati od političara da se u praksi pridržavaju svih onih normi i načela koje propovijedaju dugima. No postoji i ekstremni stupanj licemjerstva na koji se je mnogo teže naviknuti i na kojem licemjerstvo prelazi u političku blasfemiju. To je razina licemjerstva na kojoj akteri sakraliziraju počinjene prljavštine pozivajući se pritom na sveta načela koja su upravo pogazili.

U našem slučaju politička blasfemija prvi je put je bljesnula na sjednici saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu 16. studenoga 2017., na kojoj je proračunska potpora znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području svedena na razinu milostinje, da bi taj potez ministrica Divjak i njen financijski pomoćnik obrazložili pozivanjem na Nacionalni program Vlade RH u kojem je kao jedan od četiri glavna cilja navedeno „poticanje izvrsnosti u znanosti i obrazovanju, kao i osiguravanje jednakih mogućnosti u tome području“.

Drugi je put bljesnula u izjavi ministrice Divjak od 13. lipnja 2018., koju je dala u povodu iznuđene ostavke državnog tajnika Matka Glunčića, kako njen tim „i dalje bez ikakvog zastoja vodi sva četiri velika reformska procesa: kurikularnu reformu, reformu strukovnog obrazovanja, relevantno visoko obrazovanje i **poticanje izvrsnosti u znanosti**.“

Međutim, svoj puni i trajni sjaj politička blasfemija u našem je slučaju dobila u programskim dokumentima koje navodimo u nastavku, a koji su bili na snazi u vrijeme kulminacije zlostavljanja znanstvenih centara izvrsnosti (sniženje potpore na sramotnih 450.000 kuna u 2020. godini i uskraćivanje isplate potpore u 2023. godini):

„Aktivno smo podupirali djelatnost 13 znanstvenih centara izvrsnosti

Prioriteti u idućem mandatu

- Jačat ćemo znanstvene centre izvrsnosti na STEM području te osigurati odgovarajuću financijsku potporu znanstvenim centrima izvrsnosti na području društveno-humanističkih znanosti koji su od strateškog značaja za Hrvatsku i njegovanje našeg nacionalnog identiteta.“ (Str. 53-54)

„Jačat će se znanstvene centre izvrsnosti na STEM području te osigurati odgovarajuću financijsku potporu znanstvenim centrima izvrsnosti na području društveno-humanističkih znanosti koji su od strateškog značaja za Hrvatsku i njegovanje nacionalnog identiteta.“
(str. 31)

Poput fenomena političke blasfemije u mučnom iskustvu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku, prenesenom u tekst *Specijalnog izvješća*, dokumentirana je još jedna devijacija aktualne vlasti – feudalni karakter resorne moći. Pokazalo se da resorni čelnici koji na te pozicije dospiju stjecajem kojekakvih okolnosti, ponajmanje temeljem kompetencija i znanstvenih zasluga, u dodijeljenom ataru bez ikakvih ograničenja mogu činiti što im se prohtije. Na primjeru znanstvenih centara izvrsnosti pokazalo se da njihova samovolja ničim nije ograničena, ni zakonskim položajem institucije, ni izbornim programom stranke na vlasti, ni važećim programom Vlade čiji su članovi, ni mogućom nadzornom ulogom premijera, pa čak ni fiksnim pravnim obvezama iz potpisanih sporazuma. Dakle, ničim. Striktno po feudalnom načelu „cuius regio, eius religio“.

Feudalna situacija apsolutne nezaštićenosti izaziva na strani žrtve paralizirajući osjećaj nemoći i nameće zaključak da je nanесenu nepravdu najbolje šutke otrpjeti. Glavni argument za mirenje s nanесenom nepravdom glasi da svaka nepravda može biti još veća i da svako nasilje može biti još veće. Kada je, primjerice, zamjenik voditelja Znanstvenog centra izvrsnosti u travnju 2024. godine počeo inzistirati na odgovoru Ministarstva na pitanje kada će biti uplaćena „preskočena“ potpora za 2023. godinu, Centar je s instancije resorne moći kao kaznenu pouku ekspresno dobio ucjenjivački nalog da dostavi ogromnu količinu – ukupnog opsega oko 700 stranica – već procesuirane dokumentacije, što nas je u fazi prikupljanja asociralo na besmisleno prenošenje kamenja po Golom otoku (usp. PRILOG - 9, str. 3-5).

Međutim, Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku nije prihvatio pedagogiju „većeg nasilja“ nego je izveo obrnuti zaključak da je opis nepravdi, koje su mu nanесene, nužno urezati u zid resorne moći i bedem vladajuće konstelacije te u obliku *Specijalnog izvješća* kao svjedočanstvo vremena urudžbirati u njihovim arhivama. Taj vid otpora nije moguće spriječiti, a njime se u beznadnoj situaciji postiže maksimum, a to je da se problem nanесenih nepravdi iz vremenske horizontale, u kojoj nema sluha za njegovo rješavanje, premješta u vremensku vertikalu u kojoj sve postaje moguće.

Molba Nacionalnom vijeću i naslovljenim osobama

Bez obzira na škrtu odmjerenе ovlasti Nacionalnog vijeća u novom *Zakonu o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti*, ipak je ostalo dovoljno pravnog uporišta da Nacionalno vijeće ili barem naslovljene osobe priskoče u pomoć kako bi se već sada, u vremenskoj horizontali ispravio barem vršak sante počinjenih nepravdi, koji optužujuće strši kao neisplaćena potpora za rad Centra u 2023. godini. Kada govorimo o pravnom uporištu, mislimo na čl. 86. st. 1. točku 1., te posebice na točku 12. u kojoj Nacionalno vijeće dobiva čak i izvršnu ovlast „poduzimanja aktivnosti za afirmaciju, napredovanje i poticanje izvrsnosti znanstvenog pomlatka“. Najveća žrtva paralize rada Centra, do koje je došlo zbog neisplate potpore za 2023. godinu, upravo je znanstveni pomladak.

Pomoć bi se mogla sastojati u davanju preporuke ministru znanosti da izvrši svoju zakonsku i ugovornu obvezu prema Znanstvenom centru izvrsnosti za integrativnu bioetiku te da po hitnom postupku uplati „preskočenu“ potporu za rad Centra u 2023. godini. To bi bilo od svestrane koristi, jer bi se na taj način izbjegao inače neizbježni sudski spor. Šteta je što ministar znanosti nije na vrijeme percipirao konstruktivne prijedloge koje je, unatoč svemu, dobio od Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku⁵ (vidjeti PRILOG – 9).

Financijska i pravna argumentacija za palijativni potez naknadne isplate „preskočene“ financijske potpore za 2023. godinu navedena je u *Stručnom i financijskom izvješću o radu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u 2024.-2025. godini*, koje je 9. travnja 2025. dostavljeno Nacionalnom vijeću.

Ukoliko pak ne bude volje da se „priskoči u pomoć“, onda molimo da se *Specijalno izvješće* uredno uruđbira i prepusti vremenskoj vertikali.

Prof. dr. sc. Ante Čović

Voditelj Znanstvenog centra
izvrsnosti za integrativnu bioetiku

Na znanje s očekivanjem

- 1) Mr. sc. Andrej Plenković, predsjednik Vlade RH, Trg sv. Marka 2, 10000 Zagreb
- 2) Gosp. Ivan Turudić, Glavni državni odvjetnik, DORH, Branimirova 4, 10000 Zagreb

Na znanje

- 1) Gosp. Zoran Milanović, predsjednik Republike Hrvatske, Pantovčak 241, 10000 Zagreb
- 2) Gosp. Gordan Jandroković, predsjednik Hrvatskog sabora, Ilica 256B, 10000 Zagreb
- 3) Izv. prof. dr. sc. Marko Primorac, potpredsjednik Vlade RH i ministar financija, Ministarstvo financija, Katančićeva 5, 10000 Zagreb
- 4) Gosp. Damir Habijan, ministar pravosuđa, uprave i digitalne transformacije, Ulica Grada Vukovara 49, 10000 Zagreb

⁵ Bez komentara, ali s mnoštvom impliciranih pitanja, u ovom kontekstu skrećemo pozornost na činjenicu da je 17. travnja 2025. Ministarstvo znanosti objavilo problematični *Javni poziv* znanstvenim centrima izvrsnosti u STEM području kao „unaprijed utvrđenim prijaviteljima“ za raspodjelu 12 milijuna eura bespovratnih sredstava:
<https://mzom.gov.hr/istaknute-teme/natjecaji-196/objavljen-poziv-znanstveni-centri-izvrsnosti-kod-poziva-pk-1-1-10/6920>

Popis priloga uz Specijalno izvješće:

- 1) „Molba za primjereni tretman i primjereno financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti“, koju je Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti 30. listopada 2017. uputila predsjedniku Vlade Republike Hrvatske mr. sc. Andreju Plenkoviću
- 2) „Molba za hitan prijem“, koju je Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti 17. studenoga 2017. uputila predsjedniku Vlade Republike Hrvatske mr. sc. Andreju Plenkoviću
- 3) Dopis ministrice Blaženke Divjak Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj od 2. svibnja 2018., kojim traži da joj se dostave „zaprimiteljni izvještaji za svaki pojedini centar izvrsnosti zajedno s kriterijima ne temelju kojih je Nacionalno vijeće rad centara u 2017. godini ocijenilo pozitivnim“.
- 4) Odgovor Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj od 4. lipnja 2018. na traženja ministrice Divjak iz dopisa od 2. svibnja 2018. godine.
- 5) „Izvješće o resornoj diskriminaciji i administrativnom maltretiranju znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti“, koje je Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku 19. studenoga 2020. uputio Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj.
- 6) Članak „Griješ osmi. Zatiranje društvenih i humanističkih znanosti“, objavljen u broju 128. hrvatskih sveučilišnih novina *Universitas* od 29. lipnja 2020., str. 13.
- 7) Dopis Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj od 27. studenoga 2020., kojim se od ministra Radovana Fuchsa traži očitovanje o pritužbama „o postupanju Ministarstva znanosti i obrazovanja prema znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području“, iznesenim u *Izvješću o resornoj diskriminaciji i administrativnom maltretiranju znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti*.
- 8) Predstavka koju je Koordinacije znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti 17. lipnja 2022. uputila ministru Radovanu Fuchsu, a koja sadrži 1) Očitovanje o dopisu državnog tajnika Ivice Šuška, 2) Molbu za povećanje sredstava za financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti i 3) Podršku prijedlogu znanstvenih centara izvrsnosti u STEM području da se u novi *Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti* prenesu odredbe o znanstvenim centrima izvrsnosti iz važećeg *Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju*.
- 9) Odgovor Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj od 25. srpnja 2022. na predstavku Koordinacije znanstvenih centara izvrsnosti, koja je Nacionalnom vijeću 17. lipnja 2022. bila upućena na znanje.
- 10) Predstavka koju je Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku 25. studenog 2024. uputio ministru Radovanu Fuchsu, a koja sadrži pritužbu na postupanje Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih te dva zahtjeva, jedan prijedlog i jednu molbu.
- 11) Rekapitulacija žalbenih zapisa u rubrici „Prethodna napomena“ u sklopu godišnjih stručnih i financijskih izvješća o radu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u razdoblju od 2019. do 2025. godine.

PRILOZI

KOORDINACIJA ZNANSTVENIH CENTARA IZVRSNOSTI
U PODRUČJU DRUŠTVENO-HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

- Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku (voditelj: prof. dr. sc. Ante Čović)
- Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo (voditelj: prof. dr. sc. Milan Mihaljević)
- Znanstveni centar izvrsnosti za školsku učinkovitost i menadžment (voditelj: prof. dr. sc. Jurica Pavičić)

Primljeno:	1102-01-00	30-10-2017
Klasifikacijska oznaka:		Org. id.
		50302
Uredžbeni broj:	50302	Pri Vrij.

Mr. sc. Andrej Plenković
Predsjednik Vlade Republike Hrvatske
Trg sv. Marka 2
10000 Zagreb

Predmet: Molba za primjereni tretman i primjereno financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti

Poštovani gospodine predsjedniče Vlade,

kao što Vam je zasigurno poznato, u Hrvatskoj je proglašeno 13 znanstvenih centara izvrsnosti, od čega ih je 10 u STEM području, a 3 u području društveno-humanističkih znanosti. U čl. 29. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju znanstveni centar izvrsnosti definiran je kao „znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline“.

Tu laskavu, zakonski utvrđenu titulu znanstveni centri izvrsnosti postigli su u rigoroznim procedurama valorizacije, što je uključivalo i međunarodni recenzijski postupak. Međutim, naslov „znanstvenog centra izvrsnosti“ za voditelje i istraživačke timove nipošto ne predstavlja stečenu počast nego u prvom redu enormnu odgovornost i zahtjevnu zadaću realizacije ambicioznih znanstvenih programa. Podrazumijeva se da je za ispunjavanje naslovom i sporazumom preuzete zadaće nužno osigurati odgovarajuća financijska sredstva. Za znanstvene centre izvrsnosti u STEM području osigurana su sredstva u europskim strukturnim fondovima u ukupnom iznosu od 50 milijuna eura, što znači da će svaki centar izvrsnosti u STEM području u idućem petogodišnjem razdoblju imati na raspolaganju cca 5 milijuna eura ili milijun eura na godišnjoj razini.

Budući da za znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području nisu predviđena sredstva iz europskih fondova, Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj preporučilo je da se za te centre izvrsnosti odgovarajuća sredstva osiguraju u državnom proračunu. U tekućoj godini ta je stavka u državnom proračunu, ukupno za sva tri centra, iznosila dva milijuna kuna što je nakon niza peripetija doista i doznačeno.

Navedeni iznos tek polovično zadovoljava minimalne potrebe znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području, što u posljedici nužno dovodi do značajnih redukcija u realizaciji znanstvenog programa i nemogućnosti ispunjavanja temeljne, naslovom i sporazumom preuzete obveze.

Želeći egzaktno utvrditi minimalne financijske potrebe znanstvenih centara izvrsnosti u nadolazećoj godini, Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti pokrenula je postupak izrade objedinjenog plana projektnih aktivnosti za iduću godinu i, u svezi s time, utvrđivanja objedinjenog iznosa minimalnih financijskih sredstava potrebnih za njegovu realizaciju.

Na sastanku Koordinacije 17. listopada 2017. utvrđen je objedinjeni iznos minimalnih financijskih sredstava potrebnih za realizaciju prihvaćenog objedinjenog plana projektnih aktivnosti u 2018. godini u ukupnom iznosu od 4.000.000,00 kuna. Budući da je riječ o objedinjenom planu aktivnosti i objedinjenom iznosu sredstava potrebnih za njihovu realizaciju, u tome je sadržana i precizna struktura unutrašnje raspodjele prema pojedinim centrima izvrsnosti, što varira u ovisnosti o opsegu planiranih aktivnosti i brojnosti angažiranih suradnika:

- Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku 1.800.000,00
- Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo 1.350.000,00
- Znanstveni centar izvrsnosti za školsku učinkovitost i menadžment 850.000,00

UKUPNO 4.000.000,00 kuna

Na istom sastanku Koordinacije zaključeno je da se Koordinacija obrati izravno predsjedniku Vlade s molbom koja treba sadržavati načelnu i, s njom povezanu, financijsku sastavnicu, dakle s *Molbom za primjereni tretman i primjereno financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti*.

Navedeni zaključak Koordinacije utoliko ima prosvjedni karakter protiv diskriminacije znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području, odnosno protiv diskriminacije društveno-humanističkih znanosti uopće. Utoliko ova molba, na načelnoj razini, prvenstveno traži primjereni, što znači ravnopravni tretman područja društveno-humanističkih znanosti s drugim područjima znanosti, a tek posljedično primjereni financijski tretman u obliku konkretnog iznosa za financiranje centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti.

Ova molba nije mogla biti adresirana na nadležno Ministarstvo znanosti i obrazovanja nego izravno na predsjednika Vlade iz razloga što dominirajući dio dužnosnika u Ministarstvu znanosti i obrazovanja, onaj koji dolazi iz kvote HNS-a, pokazuje nevoljkost i jedva prikriveni animozitet prema području društveno-humanističkih znanosti. Time ti dužnosnici institucionalno prihranjuju neprihvatljivu idolatriju i supremaciju STEM područja, odnosno diskriminaciju društveno-humanističkog područja znanosti. Pritom narušavaju civilizacijski aksiom o cjelovitosti znanosti i ravnopravnosti znanstvenih disciplina i znanstvenih područja. Ne postoji više ili manje važna znanost ili znanstveno područje. Svaka je znanost i svako je znanstveno područje važno na svoj način. Tako su STEM znanosti važne u privrednom pogledu, dok su društvene i humanističke znanosti važne u orijentacijskom, identitetskom i kulturnom smislu.

Svoj diskriminacijski stav prema društvenim i humanističkim znanostima ministrica znanosti i obrazovanja eksplicitno je iskazala u nedavnom intervjuu (*Index.hr*, 24. 10. 2017.), i to upravo na primjeru financiranja znanstvenih centara izvrsnosti u tom znanstvenom području. Na primjedbu novinara da je 50 milijuna eura iz EU fondova namijenjeno isključivo za 10 centara iz STEM područja, te da 3 društveno-humanistička centra neće imati pristup tim sredstvima, ministrica je odgovorila:

„Za financiranje centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području osigurana su sredstva u proračunu koja su bitno viša od sredstava koja za godišnje financiranje mogu dobiti projekti Hrvatske zaklade za znanost u tom području.“

Ministrica je dakle svjesnom logičkom greškom, uspoređujući „kruške i jabuke“, omalovažila znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području. Izjednačila ih je, naime, s projektima sasvim drugog tipa i sasvim drugog ranga samo da bi izvela pogrešan zaključak kako su oni zapravo dobro financirani. Međutim, ako izvedemo logički ispravnu usporedbu predloženog iznosa od 2 milijuna kuna za sva tri centra izvrsnosti u društveno-humanističkom području i iznosa od 7 milijuna kuna, s kojim na godišnjoj razini raspolaže svaki pojedini centar u STEM području, dolazimo do sasvim drugačijeg zaključka i stvarnog omjera u financiranju (1:10).

Ravnopravan tretman centara izvrsnosti u društveno-humanističkom i STEM području nipošto ne znači da ti centri moraju biti financirani s jednakim iznosima nego da se na ravnopravan način moraju uvažavati njihove potrebe za financiranjem prihvaćenih znanstvenih programa. Realne potrebe centara izvrsnosti u STEM području višestruko su veće od potreba centara u društveno-humanističkom području. Tu činjenicu nitko ne osporava. Međutim realne potrebe centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti mogu se utvrditi samo izradom plana projektnih aktivnosti na temelju prihvaćenih znanstvenih programa te utvrđivanjem iznosa potrebnog za njegovu realizaciju. Upravo tim postupkom **Koordinacija je utvrdila objedinjeni iznos od 4.000.000,00 kuna kao minimalni iznos financijskih sredstava potrebnih za realizaciju objedinjenog plana projektnih aktivnosti znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području, te moli premijera da Vlada RH tu stavku osigura u državnom proračunu za 2018. godinu.**

Voditelj Koordinacije

Prof. dr. sc. Ante Čović

U Zagrebu, 30. listopada 2017.

KOORDINACIJA ZNANSTVENIH CENTARA IZVRSNOSTI
U PODRUČJU DRUŠTVENO-HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

- Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku (voditelj: prof. dr. sc. Ante Čović)
- Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo (voditelj: prof. dr. sc. Milan Mihaljević)
- Znanstveni centar izvrsnosti za školsku efektivnost i menadžment (voditelj: prof. dr. sc. Jurica Pavičić)

Mr. sc. Andrej Plenković
Predsjednik Vlade Republike Hrvatske
Trg sv. Marka 2

10000 Zagreb
50302 Vlada REPUBLIKE HRVATSKE
URED PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Primljeno:	17 -11- 2017		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.		
	50302		
Uredbeni broj:	Prih.	Vrij.	

Predmet: Molba za hitan prijem

Poštovani gospodine predsjedniče Vlade,

ovim bismo Vas željeli podsjetiti na dopis koji Vam je *Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti* dostavila preko urudžbenog ureda Vlade RH 30. listopada 2017. Dopis je u prilogu.

Argumentacija koja je izložena u dopisu očigledno nije uzeta u obzir ili, zbog vremenskih razloga, nije mogla biti uzeta u obzir prilikom izrade prijedloga proračuna za iduću godinu, ali je njena važnost potencirana nakon što je na jučerašnjoj sjednici saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu obznanjeno skandalozno smanjivanje proračunskih sredstava za znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području.

Takav odnos resornog ministarstva kao i Vlade RH prema instituciji znanstvenih centara izvrsnosti i prema društveno-humanističkom području znanosti smatramo neodrživim.

Stoga molimo hitan prijem kako bismo u razgovoru pobliže rasvijetlili problem i zajedničkim naporima našli izlaz iz nezavidne situacije u kojoj smo se našli.

S izrazima osobitog poštovanja,

Voditelj Koordinacije

Prof. dr. sc. Ante Čović

U Zagrebu, 17. studenoga 2017.

U prilogu:

- Dopis Koordinacije od 30. listopada 2017.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

KLASA: 640-01/18-04/00008
URBROJ: 533-03-18-0002

Zagreb, 2. svibnja 2018

PRILOG – 3

REPUBLIKA HRVATSKA
355 - AGENCIJA ZA ZNANOST I VISOKO
OBRAZOVANJE

Primljeno:	9.5.2018. 13:34:41		
Klasifikacijska oznaka	Org. jed.		
640-02/13-03/0002	02-05		
Urudžbeni broj:	Pril.	Vrij.	
533-08-18-0708	0	0	

d295808

NACIONALNO VIJEĆE ZA ZNANOST, VISOKO
OBRAZOVANJE I TEHNOLOŠKI RAZVOJ

n/r predsjednik prof. dr. sc. Ivo Družić
Donje Svetice 38/5
10000 Zagreb

PREDMET: Procjena godišnjih stručnih i financijskih izvješća znanstvenih centara izvrsnosti u 2017. godini
- dostava izvješća, traži se

Poštovani

Ministarstvo znanosti i obrazovanja je zaprimilo prijedlog Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (u daljnjem tekstu: Nacionalno vijeće) za nastavak financiranja znanstvenih centara izvrsnosti u 2018. godini iz sredstava Državnog proračuna u 2018. godini, a koji je Nacionalno vijeće usvojilo na svojoj 32. sjednici održanoj 20. ožujka 2018. godine, temeljem pozitivno ocijenjenih programskih i financijskih izvješća znanstvenih centra izvrsnosti u 2017. godini. S obzirom da je kao prilog prijedlogu Nacionalnog vijeća sadržana samo tablica u kojoj su navedeni znanstveni centri izvrsnosti, istraživačke jedinice, voditelji i udio financiranja pojedinih znanstvenih centara izvrsnosti, molimo Vas da nam dostavite dodatna pojašnjenja vezana uz financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u 2018. godini.

S obzirom da navodite da je prijedlog Nacionalnog vijeća formiran temeljem pozitivno ocijenjenih programskih i financijskih izvješća znanstvenih centra izvrsnosti u 2017. godini, ovim Vas putem molimo da Ministarstvu znanosti i obrazovanja dostavite zaprimljene izvještaje za svaki pojedini znanstveni centar izvrsnosti zajedno s kriterijima na temelju kojih je Nacionalno vijeće rad centara u 2017. godini ocijenilo pozitivnim.

Ovim putem ujedno naglašavamo da će Ministarstvo znanosti i obrazovanja sredstva osigurana u Državnom proračunu za 2018. godinu za financiranje rada znanstvenih centara izvrsnosti moći isplatiti tek nakon zaprimljenih izvješća.

Dodatno, vezano uz navod da se tri znanstvena centra izvrsnosti nisu mogla financirati sredstvima osiguranim iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova „temeljem odluke nadležnih upravnih tijela“, naglašavamo da se sredstva iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova, posebice iz Europskog fonda za regionalni razvoj mogu koristiti isključivo za financiranje projekata u onim područjima koja su određena kao područja specijalizacije u Strategiji pametne specijalizacije koju je usvojila Vlada Republike Hrvatske početkom 2016. godine.

S poštovanjem,

prof. dr. sc. Blaženka Divjak

Dostaviti:

1. Naslovu,
2. Pismohrana, ovdje

**REPUBLIKA HRVATSKA
NACIONALNO VIJEĆE ZA ZNANOST,
VISOKO OBRAZOVANJE I TEHNOLOŠKI RAZVOJ**

KLASA: 640-02/13-03/0002
URBROJ: 355-08-18-0709
Zagreb, 04. lipnja 2018.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Ministrica
Prof. dr. sc. Blaženka Divjak
Donje Svetice 38
10000 Zagreb

**Predmet: Procjena godišnjih stručnih i financijskih izvješća znanstvenih centara
izvrsnosti u 2017. godini**
- očitovanje, daje se

Poštovana Ministrice prof. dr. sc. B. Divjak,

Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (dalje u tekstu: Nacionalno vijeće) zaprimilo je dopis Ministarstva znanosti i obrazovanja (dalje u tekstu MZO) Klasa 640-01/18-04/00008, Urbroj 533-03-18-0002, od 02. svibnja 2018. godine kojim tražite da vam se dostave, "...dodatna pojašnjenja vezana uz financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u 2018. godini" te da vam dostavimo: "...zaprmljene izvještaje za svaki pojedini znanstveni centar izvrsnosti (dalje u tekstu ZCI) zajedno s kriterijima na temelju kojih je Nacionalno vijeće rad centara u 2017. godini ocijenilo pozitivnim". Uz to dodajete kako: "Ovim putem ujedno naglašavamo da će Ministarstvo znanosti i obrazovanja sredstva osigurana u Državnom proračunu za 2018. godinu za financiranje rada znanstvenih centara izvrsnosti moći isplatiti tek nakon zaprimljenih izvješća".

Obzirom na sadržaj, naglaske i vrijeme slanja vašeg pismena ljubazno vas molimo da među ostalim uzmete u obzir i slijedeće:

- I. vaše naglaske glede sredstava Državnog proračuna za 2018. godinu nismo u mogućnosti komentirati jer je MZO pri njegovom sastavljanju propustilo primijeniti članak 108. stavak 1. i 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju - pročišćeni tekst zakona (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14 i 60/15) i sastaviti prijedlog ukupnih proračunskih sredstava za znanstvenu djelatnost i visoko obrazovanje na temelju kriterija koje utvrđuje Nacionalno vijeće.
- II. godišnje financiranje ZCI iz sredstava Državnog proračuna regulirano je u "Sporazumu o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti" (dalje u tekstu: Sporazum) koji se sklapa između ministra znanosti i visokog obrazovanja, voditelja ZCI i čelnika znanstvenih institucija koje su prijavile ZCI. Sporazumom su među ostalim regulirana pitanja međusobnih prava i obveza potpisnika što uključuje sadržaj i oblik izvješćivanja te taksativno navedene financijske prihodne i rashodne stavke.

III. tri su zato bitna razloga zbog kojih vaše traženje, da Nacionalno vijeće dostavi MZO: "...zaprmljene izvještaje za svaki pojedini znanstveni centar izvrsnosti zajedno s kriterijima na temelju kojih je Nacionalno vijeće rad centara u 2017. ocijenilo pozitivnim" te vaše naglašavanje kako će: "Ministarstvo znanosti i obrazovanja osigurana sredstva u Državnom proračunu za 2018 godinu za financiranje rada znanstvenih centara izvrsnosti moći isplatiti tek nakon zaprimljenih izvješća", nije u skladu niti sa Sporazumom/ugovorom između MZO i ZCI niti sa činjeničnim stanjem:

- a. Svi su ZCI dostavili MZO pojedinačna Izvješća za 2017. godinu u obliku i roku propisanom međusobno potpisanim Sporazumom,
- b. Nacionalno vijeće nije ugovorna strana u narečenom Sporazumu,
- c. Nacionalno vijeće ne samo da nije (su)potpisnik Sporazuma nego nije navedeno niti kao primatelj jednog od pet (5) istovjetnih potpisanih primjeraka Sporazuma.

Zato "isplata sredstva za financiranje ZCI" iz Državnog proračuna prema ugovorenim uvjetima iz Sporazuma niti u kojem slučaju ne može ovisiti o izvješćima Nacionalnog vijeća.

IV. upućujemo vas stoga na odgovarajuće članke Sporazuma:

- a. sporazumi su potpisani na rok od pet godina i reguliraju međusobna prava i odnose stranaka (MZO, ZCI i odgovarajuća znanstvena organizacija-nositeljica prijedloga), financiranje aktivnosti centra i ostala pitanja relevantna za rad centra - članak 1.,
- b. ZCI se financira temeljem financijskog plana kojeg dostavlja izravno MZO - članak 12.,
- c. Sporazum detaljno regulira prihvatljive troškove ZCI koje odobrava MZO - članak 15.,
- d. ZCI izravno podnosi godišnje izvješće MZO (do kraja ožujka) u kojem navodi sve aktivnosti kao i utrošak financijskih sredstava neovisno o njihovom izvoru uključujući i sredstva prikupljena od strukturnih fondova i programa Europske unije.,
- e. ugovorne strane - potpisnice sporazuma su u slučaju sporova ugovorile nadležnosti suda u Zagrebu - članak 26.

V. Nacionalno vijeće spominje se u tri članka Sporazuma:

- u članku 18. st. 1. kao tijelo koje u suradnji s MZO propisuje oblik izvješća koje ZCI podnosi jednom godišnje.

Uvidom u ukupno 27 (dvadesetisedam) članaka Sporazuma oblik i sadržaj izvješća razvidno je i detaljno propisan.

- u članku 3. st. 4. utvrđena je obveza ZCI da o radu Centra izvještava Nacionalno vijeće.

Svi su ZCI uredno izvještavali Nacionalno vijeće o svom radu. Nacionalno vijeće je jednako uredno svake godine donosilo procjene (zaključke i stavove) o

aktivnosti ZCI koji su slani MZO i javno objavljeni na mrežnoj stranici www.nvzvotr.hr u zapisnicima Nacionalnog vijeća.

- u članku 19. je propisano kako Nacionalno vijeće temeljem procjene Izvješća ZCI **može** ministru predložiti donošenje odluke o umanjenju ili uskrati prava na financiranje ZCI te donošenje odluke kojom Centru prijevremeno ukida njegov status.

Ovu mogućnost Nacionalno je vijeće koristilo tako što je redovito (svake godine) analiziralo i MZO upućivalo procjene kvalitete istraživanja ZCI naglašavajući među ostalim i slijedeće:

- vrlo visoku kvalitetu znanstveno istraživačke aktivnosti svih ZCI mjerenu brojem objavljenih radova, održanih znanstvenih skupova, predavanja i slično,
- kvaliteta je osobito zadovoljavajuća obzirom na minimalna proračunska sredstva i gotovo trogodišnju nedostupnost strukturnih fondova EU koju ZCI, zbog upravno-administrativnih prepreka, nisu mogli ostvariti iako su obavili sve potrebne aktivnosti i podnijeli istraživačke programe,
- potrebu osiguranja dodatnih proračunskih sredstava za drugu skupinu ZCI (isključivo iz STEM područja),
- potrebu osiguranja dodatnih sredstava za ZCI iz društveno-humanističkog područja jer se oni nisu mogli prijavljivati na natječaje za sredstva Operativnog programa,
- potrebu stabilnog proračunskog financiranja svih ZCI kao pretpostavku kontinuiteta istraživanja, zadržavanja istraživača i kvalitetne pripreme projekta za natječaje za EU i druge međunarodne fondove te za međunarodne kolaboracije,
- pored svojih detaljno obrazloženih stavova Nacionalno je vijeće kao pomoć na traženje MZO izradilo i tablice u kojima su predloženi samo relativni udjeli (postoci) pojedinih ZCI u ukupnim proračunskim sredstvima, jer Nacionalno vijeće nema uvid niti obavijest MZO o ukupnom (apsolutnom) iznosu proračunskih sredstava namijenjenih ZCI niti o njihovoj pojedinačnoj alokaciji.

Prema tome u prijedlogu Nacionalnog vijeća nije "sadržana samo tablica" nego stručno obrazloženi stavovi, uključujući i tablicu, koju je kao stručnu pomoć tražilo MZO i koji su utvrđeni u skladu s kriterijima "Europskog istraživačkog vijeća" (ERC) o raspodjeli sredstava za istraživanje između prirodno-tehničkih, biomedicinskih-biotehnoloških i društveno-humanističkih znanosti.

- VI. Nacionalno vijeće je pravovremeno ispunilo sve svoje zakonske i druge obveze prema ZCI kako slijedi:

- a. Donijelo je "Uvjete i kriterije za osnivanje znanstvenih centara izvrsnosti" 2012. godine, inoviralo ih 2017. godine i javno ih objavilo na mrežnoj stranici www.nvzvotr.hr u zapisnicima Nacionalnog vijeća.
 - b. Na temelju zahtjeva ministra uputilo je dva javna poziva za predlaganje znanstvenih centara izvrsnosti i provelo dva postupka vrednovanja kvalitete.
 - c. Provelo je vrednovanje kvalitete preko 100 pristiglih prijedloga koje je uključivalo i međunarodne recenzije, sastavilo i javno objavilo dva Izvješća o provedenom postupku vrednovanja.
 - d. Predložilo ministru ukupno 13 ZCI koji ih je svojom Odlukom imenovao i s njima sklopio sporazume na 5 godina.
 - e. Provelo je srednjoročnu evaluaciju šest ZCI nakon tri godine koja je uključivala i međunarodne recenzije, sastavilo i dostavilo MZO detaljno Izvješće, te na temelju pozitivnih ocjena predložilo nastavak financiranja sa slijedećih pet godina.
 - f. Kontinuirano je na više od 15 svojih sjednica analiziralo rad ZCI, redovito raspravljalo njihova izvješća, transparentno donosilo stručno obrazložene zaključke i preporuke, dostavljao ih MZO te ih javno objavljivalo na mrežnoj stranici www.nvzvotr.hr.
 - g. Ovom svojom dodatnom aktivnošću Nacionalno je vijeće doprinosilo da se otklone gotovo trogodišnji upravno-administrativni i međuresorski zastoji koji su blokirali pristup ZCI strukturnim europskim fondovima, te da se naglasi značenje relativno malih ali i bitnih sredstava hrvatskog Državnog proračuna za istraživaču održivost i financijsku stabilnost ZCI.
- VII. Kako je dopis MZO od 2. svibnja 2018. godine upućen na pozornost predsjedniku Nacionalnog vijeća kojemu je mandat istekao 11. travnja 2018. godine, odgovor će potpisati potpredsjednik Nacionalnog vijeća akademik Vladimir Bermanec čiji je četverogodišnji mandat započeo 2017. godine.

S poštovanjem,

Potpredsjednik Nacionalnog vijeća za znanost,
visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

akademik Vladimir Bermanec

Dostaviti:

- 1. Naslovu
- 2. Članovi Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj
- 3. Voditelji znanstvenih centara izvrsnosti
- 4. MZO, dr. sc. Tome Antičić
- 5. MZO, prof. dr. sc. Branka Ramljak
- 6. MZO, dr. sc. Matko Glunčić
- 7. MZO, izv. prof. dr. sc. Ivana Franić
- 8. Pismohrana, ovdje

Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, I. Lučića 1a, 10000 Zagreb; mob. 091 578 9989

Prof. dr. sc. Ante Čović, voditelj

Zagreb, 19. studenoga 2020.

Prof. dr. sc. Mirjana Polić Bobić, predsjednica

Nacionalno vijeće za znanost,
visoko obrazovanje i tehnološki razvoj
Donje Svetice 38/5
10000 Zagreb

**PREDMET: Izvješće o resornoj diskriminaciji i administrativnom maltretiranju
znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih
znanosti**

Poštovani gospodo predsjednice Nacionalnog vijeća,

kao što Vam je zacijelo poznato u sustavu znanstvenih centara izvrsnosti u Republici Hrvatskoj proglašena su i tri znanstvena centra izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti. U mandatu ministrice znanosti i obrazovanja prof. dr. sc. Blaženke Divjak ta je grupacija centara izvrsnosti bila izložena višeslojnoj diskriminaciji koja je u konačnom efektu poprimila razmjere resornog zlostavljanja. No, krajnji stupanj diskriminacije, koji bismo mogli nazvati **diskriminacijom u diskriminaciji**, bio je u ovom slučaju rezerviran za jedan od tri spomenuta centra izvrsnosti – za Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku. Taj je centar u završnici samovoljom ministrice izdvojen iz zajedničkog tretmana s drugim centrima čime je dospio pod izravni udar Ministarstva, što je u posljedici onemogućilo njegovo normalno funkcioniranje te omelo i unazadilo ostvarivanje utvrđenog znanstvenog programa Centra.

Civilizacijska diskriminacija

Premda je neposredni povod ove predstavke spomenuta diskriminacija u diskriminaciji, želim se u široj slici ipak osvrnuti i na prethodne slojeve ili oblike diskriminacije kojima su zajednički izloženi svi centri izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti. U prvom sloju riječ je o **civilizacijskoj diskriminaciji** društveno-humanističkih znanosti u cijelosti. Ovaj oblik diskriminacije proizlazi iz konceptualne nedoraslosti resornih čelnika da instituciju znanosti, kojom na razini države administrativno upravljaju, sagledaju kao jedinstveni sustav znanja unutar kojega nije moguće vrijednosno diferenciranje znanstvenih područja i disciplina. U sustavu znanstvenog znanja nema rangiranja znanja po važnosti. Na tom je planu, u resornom upravljanju znanošću diverzijom po kodnim nazivom STEM

razorena institucionalna konstrukcija sustava znanosti. STEM nije i ne može biti područje znanosti. Radi se tek o nelogičnoj mješavini fragmenata znanstvenog znanja koju navodno odlikuje visoka uporabljivost u privrednim aktivnostima. U konceptualnom pogledu ta je mistična tvorevina došla niotkuda, jer, osim krajnje dvojbene značajke uporabljivosti, nema i ne može imati teorijsko utemeljenje. Slijedom toga nema i ne može imati mjesto u instituciji znanosti niti u sustavu znanstvenog znanja. Ako pak postoji društvena potreba za povećanim brojem određenih profila stručnjaka, taj se problem jednostavno rješava legitimnim mjerama na tehničkoj razini kao što je npr. povećanje upisnih kvota, posebno financiranje ciljanih znanstvenih projekata i sl. Čak je i državno stipendiranje samo STEM-studenata diskriminacijska mjera. Neka to rade zainteresirani privredni subjekti. Koliko znamo, u Hrvatskoj (više ili još) nije na snazi sustav državne planske privrede.

Civilizacijski gledano, nedopustivo od je trivijalnog detalja jedne društvene potrebe praviti veliku „pjevanu misu“, pretvarati ga u ideološki konstrukt kojim se preko medijskih manipulacija i kampanja ispire društvena svijest i nameće neukusna STEM-idolatrija. Osim što je taj kult duboko anticivilizacijski, on je iz osnove diskriminacijski, jer drugim znanstvenim područjima i disciplinama šalje poruku o njihovoj beznačajnosti. U tako stvorenom ozračju zvuči sasvim normalno i opravdano kada primjerice neki ministar, kao što je to učinila ministrica Divjak, odluči mrcvariti znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području. Tako im i treba. A to što imaju certifikat izvrsnosti samo pojačava sadističke impulse da se upravo preko njih pošalje jasna poruka o bezvrijednosti onim znanstvenim područjima kojima pripadaju. Da je ta civilizacijska anomalija pod utjecajem STEM-idolatrije u Hrvatskoj postala normalnom, svjedoči upravo slučaj očiglednog zlostavljanja društveno-humanističkih centara izvrsnosti, koje ne samo da nije uzbunilo tzv. širu javnost nego čak ni panično artikulirani alarmi nisu uspjeli zazvoniti u uhu najodgovornije osobe u državi (usp. priložena pisma premijeru). Unatoč svemu rečenom, STEM-ideologija postala je, nažalost, neupitnim mjerilom hrvatske znanstvene politike.

Politička diskriminacija

U drugom sloju riječ je o **političkoj diskriminaciji** društveno-humanističkih znanosti i, osobito, znanstvenih centara izvrsnosti u tom znanstvenom području. Kako sam taj oblik diskriminacije detaljno obradio u članku „Grijež osmi. Zatiranje društvenih i humanističkih znanosti“ (*Universitas*, lipanj 2020.), bit ću slobodan, umjesto obrazlaganja, priložiti navedeni članak s molbom da se uvaži argumentacija koja je u njemu iznesena. Ovdje želim samo dodati da se za ovaj „politički grijeh“ stranka na vlasti donekle iskupila predizbornim obećanjem da će „osigurati odgovarajuću financijsku potporu znanstvenim centrima izvrsnosti na području društveno-humanističkih znanosti koji su od strateškog značaja za Hrvatsku i njegovanje našeg nacionalnog identiteta“ (*HDZ – Sigurna Hrvatska. Program za izbore za Hrvatski sabor 2020.*, str. 54.). S velikim očekivanjem, ali i strepnjom živimo u nadi da će nepravde, koje su znanstvenim centrima izvrsnosti nanese u prethodnom mandatu sada, kada više ne postoji izlika u neposlušnom koalicijskom partneru, biti konačno i na doličan način ispravljene. Prve reakcije nove postave na čelu Ministarstva znanosti i obrazovanja ne pobuđuju optimizam, ali uskoro će se, kada bude usvojen državni proračun za 2021. godinu, precizno „na lipu“ moći izmjeriti stupanj vjerodostojnosti predizbornog obećanja HDZ-a. Ako je suditi po iznosu koji je predviđen u prijedlogu državnog proračuna, o kojem se trenutno raspravlja u Hrvatskom saboru, bit će to još jedno iznevjereno predizborno obećanje, jer iznos od 900.000 kuna za tri znanstvena centra izvrsnosti nipošto nije „odgovarajuća financijska potpora“. To je tek udvostručavanje državnog milodara i „podizanje standarda“ centara izvrsnosti iz stanja izgladnjivanja u stanje preživljavanja. Prema objedinjenom planu projektnih aktivnosti, koji su izradili centri izvrsnosti, za njihovo normalno funkcioniranje bilo bi potrebno na razini godine u državnom proračunu osigurati iznos od 4.000.000 kuna.

Administrativna diskriminacija

U trećem sloju riječ je o **administrativnoj diskriminaciji** koja je poprimila čudovišne razmjere. Ovaj oblik diskriminacije sastoji se administrativnoj opstrukciji, u izmišljanju prepreka i namjernom zavlacenju donošenja akata na koje su centri izvrsnosti, slijedom provedenog postupka Nacionalnog vijeća za znanost, stekli pravo, koji dakle u meritumu nisu u izvornoj nego posljedičnoj ingerenciji Ministarstva. Riječ je o dvama dokumentima koje je Ministarstvo bilo u obvezi donijeti za svaki centar izvrsnosti nakon što je od Nacionalnog vijeća za znanost službeno zaprimilo *Odluku o prijedlogu produžetka rada Znanstvenih centara izvrsnosti proglašanih 6. studenog 2025. godine u narednom razdoblju od pet godina*: 1) Odluku o produžetku rada centra izvrsnosti i 2) Sporazum o suradnji i provedbi aktivnosti u sklopu centra izvrsnosti.

S obzirom na činjenicu da je Odluka Nacionalnog vijeća bila datirana 9. travnja 2018., te da je prvi mandat centara izvrsnosti završavao 10. studenoga 2019., Ministarstvo je raspolagalo vremenskim rasponom od godinu i pol dana u kojem je trebalo pripremiti i donijeti dva navedena dokumenta. Odluku o produžetku rada Ministarstvo je iz niza razloga trebalo donijeti neposredno nakon zaprimanja odluke Nacionalnog vijeća, a Sporazum o suradnji u provedbi aktivnosti trebao je biti pripremljen i potpisan najkasnije do prvog dana novog mandata u djelovanju centara izvrsnosti, dakle do 11. studenoga 2019. godine. Odluku o produžetku rada ministrica B. Divjak donijela je 14. listopada 2019. da bi je centrima poslala s vremenskim pomakom od deset dana (25. listopada), što praktično znači – u zadnji čas..

Na pripremama za izradu Sporazuma o suradnji u provedbi aktivnosti stručne službe Ministarstva počele su raditi s tri i pol mjeseca zakašnjenja tako da su Nacrt sporazuma centrima na očitovanje poslale tek 28. veljače 2020. Centri su promptno, kroz nekoliko dana reagirali primjedbama na ponuđeni tekst Sporazuma. Centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku poslao je svoje sugestije već 2. ožujka 2020. Službenica Ministarstva ljubazno je istog dana zahvalila te najavila da će o eventualnim izmjenama teksta obavijestiti nakon zaprimanja komentara i prijedloga svih ostalih centara. Na najavljenju obavijest trebalo je čekati gotovo dva mjeseca. Stigla je 27. travnja 2020. s konačnim prijedlogom sporazuma. Centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku obavijestio je 8. svibnja 2020. Ministarstvo da je suglasan s predloženim tekstom sporazuma, što znači da je tog dana Sporazum bio spreman za potpisivanje. Službenica Ministarstva zahvalila je istog dana na potvrdi te najavila slanje sporazuma na potpisivanje nakon što tekst sporazuma „bude usuglašen s ostalim centrima“. Ostalo je nejasno kakvo bi to sad novo usuglašavanje moglo biti nakon što je tekst sporazuma prethodno već bio usuglašen i ponuđen u individualiziranom obliku. A onda je nastupio muk.

Korespondencija s Ministarstvom ponovno je živnula krajem svibnja. Nadležni prodekan za znanost Filozofskog fakulteta zatražio je 25. svibnja informaciju kada se može očekivati potpisivanje sporazuma i isplata sredstava za 2020. Nekoliko dana poslije (28. 5. 2020.) stigao je odgovor da „slanje Sporazuma na potpis nažalost kasni, s obzirom na to da se još uvijek usuglašavamo s nekim centrima“. Dodano je i obećanje da će Sporazum pokušati poslati „u najkraćem mogućem roku“ te da će „isplata ići odmah po potpisivanju“. Prodekan je smjesta odgovorio da su „tekstovi sporazuma očito individualizirani“ te da ne vidi „razloga da se onda čeka i zajedničko potpisivanje“. Već sutradan (29.5.) stigla je posve nerazumljiva pouka iz Ministarstva da „ima nekih razlika između centara u društveno-humanističkom području u odnosu na ostale centre“. Na kraju nejasne poruke službenica je, izvan svakog konteksta, najljepše zahvalila na strpljenju (s usklikom). Opet je nastao jednomjesečni muk pod čijim je sada velom nastupila diskriminacija višeg reda.

Diskriminacija u diskriminaciji

Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku bio je ravnopravan u diskriminaciji, koju je provodilo Ministarstvo nad skupinom društveno-humanističkih centara izvrsnosti, sve do lipanskog muka. Tijekom lipnja 2020. ministrica Divjak počela je diskriminirati ovaj centar u odnosu na dva druga, prethodno također diskriminirana društveno-humanistička centra izvrsnosti. Prvog dana lipnja 2020. dobila je na stol tri priređena sporazuma o suradnji i provedbi aktivnosti koja je trebala potpisati. Ti su joj potpisi očigledno teško padali kada je moralo proći čak dvadesetak dana dok ih je konačno stavila na priređene sporazume (19. 6. 2020.). Ali ni tada nije potpisala sva tri priređena sporazuma. Sporazum za Centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku ostao je nepotpisan ležati na ministričinu stolu. U međuvremenu su dva pomilovana centra dobila i do kraja lipnja potpisala sporazume.

Prodekan za znanost Filozofskog fakulteta zatražio je od Ministarstva 2. srpnja 2020. objašnjenje porukom sljedećeg sadržaja: „... prema informacijama koje smo dobili, dva znanstvena centra izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti (onaj za hrvatsko glagoljaštvo te onaj za školsku efektivnost i menadžment) primili su od vas 25. lipnja 2020. e-mail sa sporazumom o suradnji, a nakon nekoliko dana dobili su sporazum i poštom. Budući da Filozofski fakultet nije dobio sporazum za Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku ni e-mailom, ni poštom, molimo Vas hitno informaciju o statusu ugovora.“ Poruku je poslao službenici s kojom se inače cijelo vrijeme dopisivao o ovom pitanju. Objašnjenje je međutim stiglo drugim putem i od druge službenice koja je očigledno imala nadzornu ulogu i koja je iz CC-pozicije bdjela nad korespondencijom. Nad-službenica je nazvala prodekana neposredno nakon zaprimanja poruke i ljubazno objasnila da je sporazum za Centar izvrsnosti priređen zajedno sa sporazumima za druga dva društveno-humanistička centra izvrsnosti, ali da se još uvijek nalazi na stolu u ministričinu kabinetu. Na daljnji prodekanov upit da li će i kada dobiti odgovor na poslani e-mail nad-službenica je, također ljubazno, odgovorila da takve informacije ne šalju e-mailom.

U međuvremenu je došlo do smjene na čelu Ministarstva i zavladao je novi, sada četveromjesečni muk koji je prekinut **11. studenoga 2020.** kada je na Filozofski fakultet prispio na potpis Sporazum o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku. Popratni dopis uz koji je dostavljen Sporazum datiran je 18. kolovoza 2020., dok je na Sporazumu rubrika za datum potpisivanja ostala neispunjena, iz čega bi se moglo zaključiti da je i novi čelnik imao poteškoća sa stavljanjem potpisa na ovaj Sporazum. Ili je možda bio opterećen okruglim datumima pa je čekao da se precizno na dan ispuni godina dana kašnjenja u dostavi dokumenta koji je trebao stupiti na snagu točno **11. studenoga 2019.**

Kako je potpisivanje Sporazuma preduvjet za uplatu godišnjeg iznosa proračunske potpore za rad Centra u 2020. godini, koju je hiperaktivna ministrica uz blagoslov više instancije uspjela smanjiti do simboličke razine državnog milodara, sada s neskrivenom znatiželjom očekujemo koje će sve prepreke Ministarstvo biti u stanju smisliti kako bi uplatu čak i tog mizernog iznosa što dulje vremenski razvuklo. S obzirom na to da je pomilovanim centrima potpora uplaćena četiri i pol mjeseca nakon potpisivanja Sporazuma (12. 11. 2020.), realno je očekivati da će Znanstvenom centru za integrativnu bioetiku njegov državni milodar biti udijeljen negdje sredinom ožujka 2021.

Za razliku od prethodna tri oblika diskriminacije, kojima su ravnopravno bila izložena sva tri centra izvrsnosti u društveno-humanističkom znanstvenom području, ovaj oblik diskriminacije u odnosu na druga dva društveno-humanistička centra izvrsnosti podliježe pravnim posljedicama. Riječ je o **pravnoj diskriminaciji**, o kršenju ustavnog načela jednakosti, koje predstavlja jednu od najviših vrednota ustavnog poretka (čl. 3. Ustava RH),

kao i o kršenju ustavne odredbe o jednakosti pred tijelima s javnim ovlastima (čl. 26. Ustava RH), što je dalje razrađeno u različitim zakonskim tekstovima.

Zaključno

Ovo izvješće podnosim Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj imajući u vidu njegovu zakonsku zadaću da se kao najviše stručno tijelo „brine za razvitak i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti u Republici Hrvatskoj“. K tome, Nacionalno vijeće ima posebnu ulogu i posebne ingerencije u odnosu na proglašenje i praćenje rada znanstvenih centara izvrsnosti. Smatram da slučaj diskriminiranja znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti razotkriva dubinski strukturni poremećaj u sustavu znanstvene djelatnosti u Hrvatskoj s kojim se Nacionalno vijeće mora najozbiljnije pozabaviti i donijeti odgovarajuće odluke i napatke iz svoje nadležnosti. S obzirom na to da narušena ravnopravnost znanstvenih područja i disciplina u posljedici dovodi do narušavanja ravnopravnosti znanstvenika koji djeluju u dotičnim znanstvenim područjima i disciplinama, do nejednakih uvjeta rada i nejednakih radnih prava, ovo izvješće dostavljam i Hrvatskom sveučilišnom sindikatu na znanje i postupanje u pogledu sindikalnih aspekata ovog problema.

S izrazima poštovanja,

Prof. dr. sc. Ante Čović

Prilozi:

- 1) Molba za primjereni tretman i primjereno financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti – dopis predsjedniku Vlade RH od 30. 10. 2017.
- 2) Molba za hitan prijem – dopis predsjedniku Vlade RH od 17. 11. 2017.
- 3) A. Čović, „Grieh osmi. Zatiranje društvenih i humanističkih znanosti“ (*Universitas*, lipanj 2020., str. 13)

Na znanje

Doc. dr. sc. Vlatka Vukelić, predsjednica, Hrvatski sveučilišni sindikat, Borongajska cesta 83f – objekt 78, 10000 Zagreb

GRIJESI MINISTARSTVA ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

Grieh osmi Zatiranje društvenih i humanističkih znanosti

Piše: PROF. ANTE ČOVIĆ

Platforma destrucije

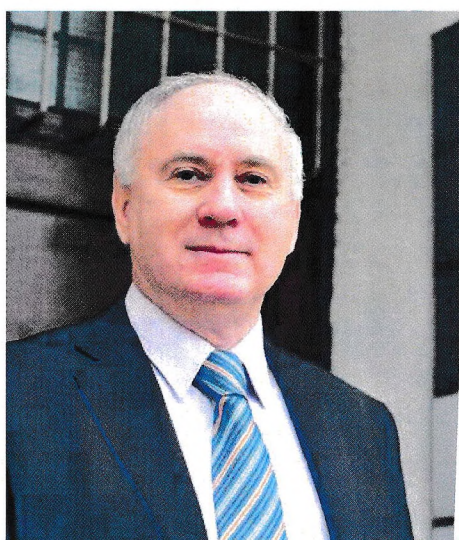
Zatiranje društveno-humanističkih znanosti jedna je od bitnih odrednica dijaboličnog mandata ministricе Blaženke Divjak koji je za sobom ostavio resornu pustoš. Prezir i zla volja prema tim područjima znanosti došla je do izražaja u brojnim njenim potezima, aktima i gestama. Uništavanje sustava znanstvenih časopisa, što je opisano u 125. broju Universitas, također potpada pod tu odrednicu koja zajedno sa svim drugim vrstama i podvrstama zatiranja tvori jedinstvenu parapolitičku platformu sustavne destrukcije institucija, autoriteta i vrijednosti, posebice onih koji su važni za nacionalni i kulturni identitet (destrukcija). U ovom napisu ograničit ćemo se na poseban slučaj sustavne destrukcije, na zatiranje znanstvenih centara izvrsnosti (ZCI) u području društveno-humanističkih znanosti.

Znanstveni centar izvrsnosti definiran je u čl. 29. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju kao „znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline“. Na temelju rigorozne procedure vrednovanja, koja uključuje međunarodni recenzirajući postupak, u Hrvatskoj je do sada ukupno proglašeno 13 takvih centara, od čega ih deset pripada tzv. STEM području. U području društveno-humanističkih znanosti proglašena su tri znanstvena centra izvrsnosti: 1. ZCI za integrativnu biotiku; 2. ZCI za hrvatsko glagoljstvo i 3. ZCI za školsku efektivnost i menadžment.

Za znanstvene centre izvrsnosti u STEM području osigurana su sredstva u europskim strukturnim fondovima u ukupnom iznosu od 50 milijuna eura, što znači da svaki od njih na godišnjoj razini ima na raspolaganju cca. milijun eura.

Budući da za znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području nisu bila predviđena sredstva iz europskih fondova, Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj preporučilo je da se za njih odgovarajuća sredstva osiguraju u državnom proračunu. Tako je 2017. godine bio osiguran iznos od dva milijuna kuna, koji je dostigao iznosa od 50 milijuna eura za peripetiju, u kojima je nova ministrica (stupila na dužnost 12. lipnja) raznim smicalicama

Dijabolični mandat ministricе Blaženke Divjak za sobom je ostavio resornu pustoš. Prezir i zla volja prema društveno-humanističkim područjima znanosti došla je do izražaja u brojnim njenim potezima, aktima i gestama

Prof. Ante Čović

pokušavala omesti isplatu već odobrenih sredstava. No, taj je iznos tek polovično zadovoljavao minimalne potrebe znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području, što je dovelo do značajnih redukcija u realizaciji znanstvenih programa.

Nakon što je administrativno medijjsko zlostavljanje društveno-humanističkih centara od strane nove ministricе poprimilo zabrinjavajuće razmjere, centri su krajem 2017. godine ustanovili Koordinaciju kao svojevrsni obrambeni savez u svrhu zajedničkog nastupa.

Pod pritiskom prijetnji o smanjivanju financijske potpore, koje je ministrica upućivala preko odanih medija, te želeći egzaktno utvrditi minimalne financijske potrebe znanstvenih centara izvrsnosti u nadolazećoj 2018. godini, Koordinacija je pokrenula postupak izrade objedinjenog plana projektnih aktivnosti za iduću godinu i, u svezi s time, utvrđivanja objedinjenog iznosa minimalnih financijskih sredstava potrebnih za njegovu realizaciju. Iznos potrebnih sredstava utvrđen je u visini od četiri milijuna kuna.

Pismo premijeru

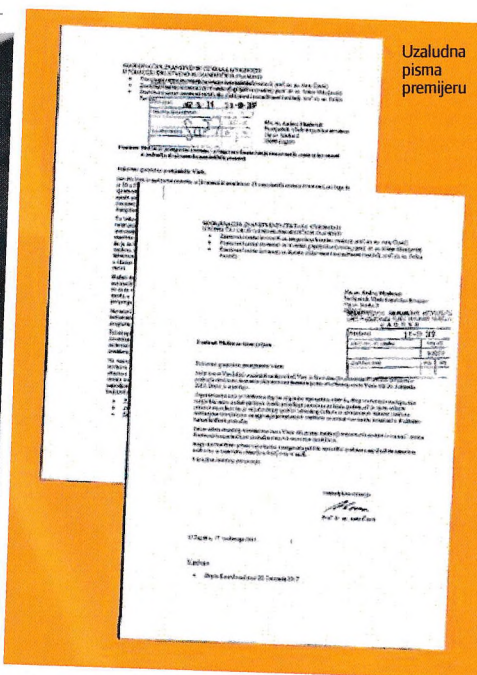
Koordinacija se 30. listopada 2017. izravno obratila predsjedniku Vlade prosvjednim dopisom protiv diskriminacije znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom

“

Nakon dva prepolovljavanja sredstava ministrica ni ostatak ostatka ne želi isplatiti, iako je već prevladala polovica godine. Na brojne upite i pozuivanja iz Ministarstva stižu izmotavanja prikladna za humorističku rubriku

području, odnosno protiv diskriminacije društveno-humanističkih znanosti uopće. Dopisom je zatražen primjeri, što znači ravnopravni tretman područja društveno-humanističkih znanosti s drugim područjima znanosti, a tek posljedično primjeri financijski tretman u obliku konkretnog iznosa za financiranje centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti. U nastavku citiramo završni dio dopisa premijeru:

Ova molba nije mogla biti adresirana na nadležno Ministarstvo znanosti i obrazovanja nego izravno na predsjednika Vlade iz razloga što dominirajući dio dužnosnika u Ministar-

Uzaludna pisma premijeru

stvu znanosti i obrazovanja, onaj koji dolazi iz kuote HNS-a, pokazuje nevoljnost i jedva prikriveni animozitet prema području društveno-humanističkih znanosti. Time ti dužnosnici institucionalno prihranjuju neprihvatljivu idolatriju i supremaciju STEM područja, odnosno diskriminaciju društveno-humanističkog područja znanosti. Pritom narušavaju civilizacijski aksiom o cjelovitosti znanosti i ravnopravnosti znanstvenih disciplina i znanstvenih područja. Ne postoji više ili manje važna znanost ili znanstveno područje. Svaka je znanost i svako je znanstveno područje važno na svoj način. Tako su STEM znanosti važne u privrednom pogledu, dok su društvene i humanističke znanosti važne u orijentacijskom, identitetskom i kulturnom smislu.

Svoj diskriminacijski stav prema društvenim i humanističkim znanostima ministrica znanosti i obrazovanja eksplicitno je iskazala u nedavnom intervjuu (Index.hr, 24. 10. 2017.), i to upravo na primjeru financiranja znanstvenih centara izvrsnosti u tom znanstvenom području. Na primjedbu novinara da je 50 milijuna eura iz EU fondova namijenjeno isključivo za 10 centara iz STEM područja, te da 3 društveno-hu-

manistička centra neće imati pristup tim sredstvima, ministrica je odgovorila: „Za financiranje centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području osigurana su sredstva u proračunu koja su bitno viša od sredstava koja za godišnje financiranje mogu dobiti projekti Hrvatske zaklade za znanost u tom području.“

Ministrica je dakle sujesnom logikom greškom, uspoređujući „kruške i jabuke“, omalovažila znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području. Izjednačila ih je, naime, s projektima sasvim drugog tipa i sasvim drugoranga samo da bi izvela pogrešan zaključak kako su oni zapravo dobro financirani. Međutim, ako izvedemo logički ispravnu usporedbu predloženog iznosa od 2 milijuna kuna za sva tri centra izvrsnosti u društveno-humanističkom području i iznosa od 7 milijuna kuna, s kojim na godišnjoj razini raspolaže svaki pojedini centar u STEM području, dolazimo do sasvim drugačijeg zaključka i stvarnog omjera u financiranju (1:10).

Ravnopravan tretman centara izvrsnosti u društveno-humanističkom i STEM području nipošto ne znači da ti centri moraju biti financirani s jednakim iznosima nego da se na ravnopravan način moraju uvažavati njihove potrebe za financiranjem prihvaćenih znanstvenih programa. Realne potrebe centara izvrsnosti u STEM području višestruko su veće od potreba centara u društveno-humanističkom području. Tu činjenicu nitko ne osporava. Međutim realne potrebe centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti mogu se utvrditi samo izradom plana projektnih aktivnosti na temelju prihvaćenih znanstvenih programa te utvrđivanjem iznosa potrebnog za njegovu realizaciju. Upravo tim postupkom Koordinacija je utvrdila objedinjeni iznos od 4.000.000,00 kuna kao minimalni iznos financijskih sredstava potrebnih za realizaciju objedinjenog plana projektnih aktivnosti znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području, te molbi premijera da Vlada RH tu stavku osigura u državnom proračunu za 2018. godinu.

Tehnika prepolovljavanja

Umjesto da polovični iznos od dva milijuna kuna u prijedlogu proračuna za 2018. god. udvostruči, ministrica je postupila obrnuto i predložila prepolovljeni iznos (900.000,00 kuna). Taj financijski udar na centre izvrsnosti, kojim se njihovo djelovanje svelo na (teško) preživljavanje, postao je vidljiv 16. studenoga 2017. kada je prijedlog proračuna dospio na sjednicu saborskog Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu. Već sutradan, 17. studenoga 2017., Koordinacija je tim povodom uputila premijeru molbu za hitan prijem. Premijer nije ništa poduzeo, iako je bio umoljavan, ne samo s dva uruđbirana dopisa, nego i nizom „potezanja za rukav“ na prigodnim susretima s piscem ovih redaka. Iako je obećao da će to riješiti. Čak ni na dopise nije odgovorio. Za nadobudnu ministricu bio je to jasan signal da nema lovolovstaja kada su u pitanju društveno-humanističke znanosti i infrastrukturni oblici u kojima one obitavaju. Čekala je novu priliku za novo prepolovljavanje iznosa. Priliku je stvorio COVID-19.

Vlada Republike Hrvatske na sjednici od 9. travnja 2020. donijela je Odluku o preraspodjeli sredstava planiranih u državnom proračunu RH za 2020. godinu. Ovom Odlukom Vlada je preraspodijelila sredstva unutar proračunskih razdjela „radi saniranja posljedica epidemije korona virusa COVID-19“. Već pogadate: iznos proračunske stavke za znanstvene centre izvrsnosti u društveno-humanističkom području od 900.000,00 prepolovljen je na 450.000,00 kuna.

No, tu nije kraj društveno-humanističkim mukama. Ni te ostatke ostatka ministrica ne želi isplatiti, iako je već prevladala polovica godine za koju su ta sredstva namijenjena. Na brojne upite i pozuivanja od strane centara izvrsnosti iz Ministarstva stižu izmotavanja koja su prikladna za humorističku rubriku. Postavlja se pitanje: zašto ministrica udugovlači s isplatom i toga mizernog iznosa. Pa, najvjerojatnije stoga što čeka priliku za novo prepolovljavanje. Zato centri izvrsnosti strahuju od drugog vala COVIDA-19.

REPUBLIKA HRVATSKA
NACIONALNO VIJEĆE ZA ZNANOST,
VISOKO OBRAZOVANJE I TEHNOLOŠKI RAZVOJ

KLASA: 640-02/13-03/0002
URBROJ: 355-02-05-20-0722
Zagreb, 27. studenoga 2020.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta
ministar

Prof. dr. sc. Radovan Fuchs
Donje Svetice 38
10000 Zagreb

Predmet: Očitovanje o navodima iz *Izješća o resornoj diskriminaciji i administrativnom maltretiranju znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti* Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku koji se odnose na postupanje Ministarstva znanosti i obrazovanja
- očitovanje, traži se

Poštovani gospodine ministre,

u sklopu Godišnjeg izvješća o radu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku zaprimljenom u Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj 19. studenog o.g. kao zaseban dokument dostavljeno je *Izješće o resornoj diskriminaciji i administrativnom maltretiranju znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti* s priložima.

U izvješću koje je faktografski potkrijepljeno iznesen je niz pritužbi o postupanju Ministarstva znanosti i obrazovanja prema znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području, što je stavljeno u širi kontekst odnosa prema društveno-humanističkim znanostima.

Stoga sam Vam slobodna dostaviti navedeno Godišnje izvješće kao i navedeno Izvješće (s priložima) s molbom da se Ministarstvo što prije (a prije procjene Godišnjeg izvješća koje Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj treba učiniti) očituje o navodima koji se odnose na postupanje Ministarstva. Ako iznesene pritužbe ocijenite opravdanima, lijepo Vas molim mišljenje o mjerama koje bi Ministarstvo moglo poduzeti kako bi se u budućem postupanju otklonile eventualne nepravilnosti.

S poštovanjem,

Predsjednica Nacionalnog vijeća za znanost,
visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

Prof. dr. sc. Mirjana Polić-Bobić

Dostaviti:

1. Naslovu,
2. Pismohrana, ovdje.

KOORDINACIJA ZNANSTVENIH CENTARA IZVRSNOSTI
U PODRUČJU DRUŠTVENO-HUMANISTIČKIH ZNANOSTI

- Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku (voditelj: prof. dr. sc. Ante Čović)
- Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo (voditelj: prof. dr. sc. Milan Mihaljević)
- Znanstveni centar izvrsnosti za školsku efektivnost i menadžment (voditelj: prof. dr. sc. Jurica Pavičić)

Zagreb, 17. lipnja 2022.

Prof. dr. sc. Radovan Fuchs, ministar
Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Donje Svetice 38
HR-10000 Zagreb

- Predmet:**
- 1) Očitovanje o dopisu državnog tajnika Ivice Šuška „Procjena mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti - Project fiche obrazac“, zaprimljenom elektroničkom poštom 16. svibnja 2022.
 - 2) Molba za povećanje financijskih sredstava za financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti u državnom proračunu za 2023. i projekciji državnog proračuna za 2024. godinu
 - 3) Podrška prijedlogu znanstvenih centara izvrsnosti u STEM području da se u Nacrt prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti ugrade odredbe o znanstvenim centrima izvrsnosti iz važećeg Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

Poštovani gospodine ministre,

Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti razmatrala je na sjednici održanoj 10. lipnja 2022. dopis državnog tajnika gosp. Ivice Šuška „Procjena mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti - Project fiche obrazac“, zaprimljen elektroničkom poštom 16. svibnja 2022., zatim akutni problem niskog financiranja znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti, te nejasnu perspektivu opstanka institucije znanstvenog centra izvrsnosti u kontekstu donošenja novog zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti. O stajalištima Koordinacije o navedenim pitanjima slobodni smo obavijestiti Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, Vladu Republike Hrvatske kao i znanstvene centre izvrsnosti u STEM području.

1) Očitovanje o dopisu državnog tajnika Ivice Šuška „Procjena mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti - Project fiche obrazac“, zaprimljenom elektroničkom poštom 16. svibnja 2022.

Dana 16. 5. 2022. na elektroničke adrese znanstvenih centara izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti (dalje: ZCI-DH) i njihovih voditelja stigla je s adrese zci@mzo.hr nepotpisana e-poruka pod naslovom „Mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti“ sljedećeg sadržaja: „Poštovani, priloženo se nalazi dopis vezan uz procjenu mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti i popratni Projekt fiche obrazac, koji vas molimo da ispunite“. Uz poruku je kao prilog dostavljen dopis (Klasa: 640-01/18-04/00009; Urbroj: 533-03-22-0076) s potpisom državnog tajnika Ivice Šuška od 10. svibnja 2022. pod nazivom „Procjena mogućnosti financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti - Project fiche obrazac – informacije, traže se“ (dalje: Dopis, PRILOG 1) kao i Project fiche obrazac na engleskom jeziku (Dalje: Obrazac, PRILOG 2).

Dopis ispravno konstatira razliku u načinu financiranja između deset znanstvenih centara izvrsnosti u STEM području i tri znanstvena centra izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti:

„Od ukupno 13 znanstvenih centara izvrsnosti, njih deset se financira u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.2020. 8OPKK9, Tematskog cilja 1 – Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija na temelju ugovora od 5. listopada 2017. godine, a tri znanstvena centra izvrsnosti financiraju se u okviru sredstava planiranih u državnom proračunu.“

U sljedećem pasusu Dopisa navodi se kako Ministarstvo znanosti i obrazovanja namjerava podržati održivost funkcioniranja i rada znanstvenih centara izvrsnosti s obzirom na činjenicu da provedba projekata financiranih u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020. (OPKK) završava najkasnije u siječnju 2023. godine pa je stoga potrebno „planirati daljnje financiranje aktivnosti znanstvenih centara izvrsnosti i kroz nove financijske okvire.“

Završni pasus dopisa doslovce glasi:

„Sukladno navedenom, u prilogu ovog dopisa pripremljen je Project fiche obrazac kojeg molimo da ispunite na engleskom jeziku u roku od 30 dana od zaprimanja dopisa. Temeljem dostavljenih informacija procijenit će se mogućnost financiranja svih znanstvenih centara izvrsnosti iz fondova Europske unije u sljedećoj perspektivi i iznos potrebnog financiranja.“

Uočili smo niz nejasnoća, neusklađenosti pa i kontradikcija unutar Dopisa i posebice u odnosu Dopisa i sadržaja priloženog Obrasca. Pretpostavljamo da se radi o nekoj zabuni ili previdu pa bismo molili da se to rasvijetli.

Kao prvo, završni pasus logički ne slijedi iz prethodna dva pasusa. Upravo suprotno, proizlazi da se priloženi obrazac kao ni intencija Ministarstva da „procijeni mogućnost financiranja **svih** (!?) znanstvenih centara izvrsnosti iz fondova Europske unije u sljedećoj perspektivi“ uopće ne mogu odnositi na tri znanstvena centra izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti. Pretpostavljamo da bi se to možda moglo odnositi na znanstvene centre izvrsnosti u STEM

području, koji se financiraju u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija. Utoliko više zbunjuje činjenica da je dopis upućen **samo** znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području na koje se uopće ne može odnositi.

Utoliko više zbunjuje i činjenica da se u Obrascu u podnaslovu prvog dijela na str. 1 navodi da se ispunjavanje tablice odnosi „samo na projekt koji se kurentno financira iz državnog proračuna Republike Hrvatske“, dok se u rubrici „1.2. Project Description and Objectives“, podrubrici „Project's Relevance“ traži podatak o relevantnosti s obzirom na S3 prioritetne teme u okviru Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske, a pritom se cijela druga krovna rubrika Obrasca odnosi na budući okvir OP(KK)-a.

Očigledno je da bi se obrazac mogao odnositi samo na deset centara izvrsnosti u STEM području koji se smatraju korisnicima OPKK-a: ZCI za napredne materijale i senzore – CEMS, ZCI za Bioprospecting mora – BioProCro, ZCI za znanost i tehnologiju (STIM), ZCI za kvantne i kompleksne sustave te reprezentacije Liejevih algebri, ZCI za bioraznolikost i molekularno oplemenjivanje bilja, ZCI za virusnu imunologiju i cjepiva, ZCI za temeljnu, kliničku i translacijsku neuroznanost, ZCI za reproduktivnu i regenerativnu medicinu, ZCI za znanost o podacima i kooperativne sustave te na ZCI za personaliziranu brigu o zdravlju. Navedeni centri službeno su nabrojani u dokumentu naziva *Popis korisnika - ZCI* (objavljeno 19. listopada 2017.) koji je priložen uz službenu obavijest Ministarstva znanosti i obrazovanja, naslovljenu *Objava popisa korisnika ugovora u sklopu Operativnoga programa Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020.* (<https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/eu-fondovi/operativni-program-konkurentnost-i-kohezija-2014-2020/zci-znanstveni-centri-izvrsnosti/849>). U službenom dokumenta OP-a, naslovljenom *Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.*, te u svim njegovim narednim inačicama do lipnja 2021. godine, na str. 2 stoji: „OPKK se sufinancira iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF), a njegova se strategija temelji na koncentraciji ulaganja u 9 tematskih ciljeva (TC) zajedničkog Strateškog okvira (TC 1, TC 2, TC 3, TC 4, TC 5, TC 6, TC 7, TC 9 i TC 10) i njihovim specifičnim investicijskim prioritetima (IP), s daljnjim fokusom na specifične ciljeve (SC) koje je potrebno ostvariti. Neke aktivnosti OPKK-a dopunjene su ulaganjima u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski resursi 2014. - 2020. (OPULJP), sufinanciranog iz Europskog socijalnog fonda (ESF). Također će se primjenjivati načelo potpomaganja uravnoteženog regionalnog razvoja kao horizontalnog prioriteta.“ – Iz obrazloženja je razvidno da biti korisnikom OP-a znači participirati u planovima određenim općom OP strategijom, što se, dakle, ne može odnositi na ZCI-DH-ove jer oni nisu korisnici OPKK-a, a utoliko ni na Strategiju pametne specijalizacije Republike Hrvatske koja se uzima za krovni usklađujući dokument.

Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine i akcijski plan za provedbu strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2017. godine, objavljen u Narodnim novinama br. 32, 13. travnja 2016., na str. 99 određuje: „Za period 2014-2020 fondovi kojima se podupire Kohezijska politika (EFRR, ESF i KF) spojeni su zajedno s EPFRR-om i EFPR-om u okviru zajedničkog strateškog okvira kako bi se maksimizirala njihova učinkovitost i optimizirale sinergije. Za provedbu Akcijskog plana za S3 najvažniji instrumenti bit će financirani u okviru EFRR-a – OPKK, kroz dvije prioritetne osi: Prioritetnu os 1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija koja će se usredotočiti na istraživanja, tehnološki razvoj i inovacije i Prioritetnu os 3. Poslovna konkurentnost koja će

pružiti podršku MSP-ovima. Usporedno, kroz ESF odnosno OPULJP, značajan doprinos S3 pružit će se u polju pametnih vještina.“ – Iz dodatnog je obrazloženja razvidno da se S3 oslanja na rezultate OPKK-a.

Razlikovanje između korisnika OPKK-a i ZCI-DH-ova također se dokazuje dopisom s priloženim project fiche obrascem, koji je MZO-a uputio voditeljima imenovanih 10 ZCI-ja 24. 2. 2022., naslovljeno „Molba za informaciju o nastavku rada i financiranja Znanstvenih centara izvrsnosti – informacija, daje se“ (KLASA 910-06/22-01/00066, URBROJ 533-03-22-0002), iz kojega je razvidno da će se financiranje daljnjih aktivnosti ZCI-ja korisnika europskih strukturnih fondova razmatrati s obzirom na prethodnu participaciju u OPKK/S3 programskom okviru. Prema tome, osnova za trenutno financiranje ZCI-DH-ova i za njihovo vrednovanje, uključujući obvezno financiranje sredstvima iz državnog proračuna, te osnova za buduće financiranje i vrednovanje ZCI-DH-ova i bilo kojega drugoga budućega ZCI-ja koji ne počiva na OPKK/S3 programu, uključujući obvezno financiranje iz državnog proračuna, *ne može* počivati na participaciji i rezultatima u okviru trenutnih OP(KK)/S3 strategija, programa i akcija.

Potrebno je istaknuti da *Odluka o proglašenju* i odgovarajući *Sporazum* koji utvrđuje i uređuje prava, obveze i rad ZCI-jeva isključivo važećim uzima opću koncepciju tzv. Europskog istraživačkog prostora (dalje: EIP) sa specifičnim naglaskom na jačanju nacionalne kvalitete (čl. II. st. 1. tč. 2. Priloga uz *Odluku o proglašenju* te čl. 11, st. 1. tč. 2 *Sporazuma o suradnji*) koji je opća „ambicija“ (kako navode službene stranice EIP-a Europske unije, https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/strategy/strategy-2020-2024/our-digital-future/era_hr#recommendations-to-eu-countries), odnosno „politički koncept“ (kako navode službene stranice EIP-a MZO-a, <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/znanost/europski-istrazivacki-prostor/3594>), a zasniva se upravo na osnaživanju državne infrastrukture i poticanju razvoja, odakle proizlazi usklađenost europskog poticaja na financiranje istraživačko-obrazovnih aktivnosti sredstvima iz državnog proračuna te obveze godišnjeg financiranja ZCI-jeva iz sredstava državnog proračuna. Uz to, u okviru EIP-a, Vijeće europske unije donijelo je dokument zaključaka *European Research Area Roadmap 2015-2020* (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8975-2015-INIT/en/pdf>) u kojemu se potiče osnaživanje i ulaganje u nacionalni istraživački prostor te je predloženo oslanjanje na Europski strateški forum za istraživačke infrastrukture (ESFRI) koji podrazumijeva osnaživanje nacionalne istraživačke infrastrukture u cijelosti. Temeljem neupitno prihvaćenih *Godišnjih izvješća* o radu ZCI-jeva te *Odluci o produžetku rada* nakon zadnje izrađenih ESFRI *roadmapa* potvrđeno je da svi ZCI-jevi, uključujući ZCI-DH-e, ostvaruju ambicije EIP-a.

U ovom kontekstu posebno treba naglasiti da su se u razdoblju između osnivanja znanstvenih centara izvrsnosti i utvrđivanja dodatnog financiranja iz Strukturnih fondova Europske unije ZCI-DH-ovi zalagali da njihova posebna uloga i ciljevi aktivnosti budu djelomično integrirani u OPKK/S3 okvir kroz dopunu i izmjenu Prioritetnih područja Strategije pametne specijalizacije prije nego što je zaključni dokument strategije donesen. U tim nastojanjima ZCI-DH-ove je snažno podupiralo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. Nakon jednog takvog sastanka na kojem su razmatrane mogućnosti uključivanja ZCI-DHV-ova u Strategiju pametne specijalizacije, koji je održan 23. travnja 2015. god. u kabinetu zamjenika ministra znanosti i obrazovanja prof. dr. sc. Roka Andričevića, načelnica Sektora za međunarodnu suradnju, EU programe i projekte Gabrijela Herceg Sarajlić poslala je jednu od završnih verzija odjeljka o prioritetima Strategije pametne

specijalizacije kako bismo naše prijedloge za uključivanje ZCI-DHV-ova mogli izravno unijeti u tekst nacрта Strategije pametne specijalizacije (prepiska – PRILOG 3). Voditelj znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku prof. dr. sc. Ante Čović dostavio je u zadanom roku, 27. travnja 2022., prijedlog izmjene i dopune temeljnog dokumenta koji definira Prioritetna područja Strategije pametne specijalizacije (PRILOG 4), čime bi se omogućilo da se ZCI-jevi iz područja društveno-humanističkih znanosti, uz financiranje sredstvima iz državnog proračuna, uključe u dodatno financiranje iz Strukturnih fondova Europske unije. Taj prijedlog međutim nije ušao u konačni tekst Strategije pametne specijalizacije. Time je jednoznačno i neupitno zatvorena mogućnost financiranja aktivnosti ZCI-DH-ova iz strukturnih fondova vezanih za OPKK i S3 programe, što znači da u ovom momentu definitivno ne postoji stvarno ni formalno uporište za slanje Dopisa sa zahtjevom za ispunjavanje Obrasca na adrese ZCI-DH-ova.

Pritom treba uzeti u obzir činjenicu da je prema *Uvjetima i kriterijima za osnivanje znanstvenih centara izvrsnosti u Republici Hrvatskoj*, koje je Nacionalno vijeće za znanost donijelo na sjednici 17. prosinca 2012. vijek trajanja znanstvenih centara izvrsnosti izrijekom ograničen na „10 godina najviše“ (str. 4). To znači da postojeća tri ZCI-DH, koji su proglašeni 2014. godine, imaju na raspolaganju još smo dvije proračunske godine (2023. i 2024.) te da u tom razdoblju, posebice imajući u vidu prethodno iznesenu argumentaciju, ne bi niti bilo moguće izvesti promjenu modela njihova financiranja u smislu preusmjerenja na europske strukturne fondove. Smatramo da s „budućom perspektivom“ koja se odnosi na financiranje ZCI u razdoblju nakon 2024. godine ne bi trebalo opterećivati sadašnje ZCI, jer oni u to vrijeme neće postojati, pri čemu je upitna čak i pretpostavka da će nakon te godine uopće postojati institucija znanstvenog centra izvrsnosti. Naime, Nacrt prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti ne predviđa tu mogućnost, o čemu će biti riječi pod točkom 3.

Na kraju želimo podsjetiti da je financiranje ZCI-DH uređeno Sporazumom o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti koji je između Ministarstva znanosti i obrazovanja, institucije nositeljice i voditelja centra sklopljen u mjesecu studenom 2020. „na razdoblje od pet godina od dana donošenja odluke o produžetku rada“ (čl. 1., st. 4.). U članku 12. st. 1. stoji: „Centar ima pravo na godišnje financiranje sukladno posebnoj odluci ministra nadležnog za znanost kojom se utvrđuju udjeli financiranja, odnosno visina dodijeljenih sredstava Centra, a na prijedlog Nacionalnog vijeća i unutar raspoloživih sredstava u državnom proračunu, temeljem vrednovanja u postupku predviđenom člankom 29. stavkom 2. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju.“ Smatramo da nema osnove da bi se navedenu odredbu Sporazuma dovodilo u pitanje, posebice ne u završnim godinama djelovanja znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području. Jedino bi, barem u završnici, trebalo omogućiti primjerenu razinu financiranja iz državnog proračuna, čemu je posvećena molba u idućoj točki ovog dopisa.

2) Molba za povećanje financijskih sredstava za financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti u državnom proračunu za 2023. i projekciji državnog proračuna za 2024. godinu

Tri znanstvena centra izvrsnosti u društveno-humanističkom području financiraju se već više godina iz državnog proračuna ukupnim iznosom od 900.000 kuna, što znači da pojedinom centru pripada iznos od 300.000 kuna. Isti ukupni iznos predviđen je u proračunskim projekcijama za 2023. i 2024. godinu. Smatramo da je to nedopustivo niska razina financiranja znanstvenih centara

izvrsnosti s obzirom na njihov zakonski status „znanstvene organizacije ili njezina ustrojbenog dijela ili skupine znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline“ (čl. 29. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju), s obzirom na zahtjevnost znanstvenih programa koje realiziraju te s obzirom na izvanredne znanstvene rezultate koje konstantno postižu unatoč nepovoljnim materijalnim uvjetima.

Zbog neprimjerene razine financiranja, ali i neprimjerenog tretmana znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području, Koordinacija se obratila predsjedniku Vlade Republike dopisom od 30. listopada 2017. (PRILOG 5), a potom i svojevrsnom požurnicom u obliku Molbe za hitan prijem od 17. studenoga 2017. (PRILOG 6). S obzirom da, uza sva nastojanja, nismo uspjeli poboljšati materijalni i formalni status znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području, smatramo da je ovo prilika da se u predstojeće dvije završne godine nadoknadi neopravdano zapostavljanje ovih centara. Bilo bi to i priznanje za postignute rezultate u nepovoljnim okolnostima koji su visoko vrednovani u međunarodnom postupku evaluacije.

U tom smislu molimo da se, u skladu s mogućnostima državnog proračuna, povećaju financijskih sredstava za financiranje znanstvenih centara izvrsnosti u području društvenih i humanističkih znanosti u državnom proračunu za 2023. godinu te u projekciji državnog proračuna za 2024. godinu.

3) Podrška prijedlogu znanstvenih centara izvrsnosti u STEM području da se u Nacrt prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti ugrade odredbe o znanstvenim centrima izvrsnosti iz važećeg Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

Znanstveni centri izvrsnosti uvedeni su u sustav znanosti u Republici Hrvatskoj odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju koji je donesen 17. srpnja 2003. godine. Bilo je potrebno više od deset godina da bi se stvorile organizacijske i normativne pretpostavke za osnivanje i proglašenje prvih znanstvenih centara izvrsnosti. Prvih sedam znanstvenih centara izvrsnosti proglašeno je odlukom ministra znanosti od 10. studenoga 2014., dok je druga skupina od šest znanstvenih centara izvrsnosti proglašena odlukom ministra znanosti od 11. prosinca 2015. Znanstveni centri izvrsnosti pokazali su se u praksi kao znanstveno uspješne i društveno opravdane institucije. Stoga je neshvatljivo da u Nacrtu prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti nisu predviđeni ni u kojem obliku, što bi praktično značilo da se donošenjem novog zakona ukidaju kao institucija sustava znanosti. Neshvatljivo je nadalje da bi u tom slučaju odluka o ukidanju bila donesena bez ikakva obrazloženja, jednostavnim ispuštanjem iz novog zakonskog teksta.

Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području pridružuje se prijedlogu znanstvenih centara izvrsnosti u STEM području da se u Nacrt prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti ugrade odredbe o znanstvenim centrima izvrsnosti iz važećeg Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Prijedlog je iznesen u javnom

savjetovanju o Nacrtu prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, koje održano u razdoblju od 6. svibnja do 5. lipnja 2022. godine (PRILOG 7).

S izrazima poštovanja,

Za Koordinaciju znanstvenih centara izvrsnosti
u području društveno-humanističkih znanosti

Prof. dr. sc. Ante Čović, voditelj

Hrvatska pošta GR 123456789		Potvrda o primitku		P-10m
☒ preporučene pošiljke ☐ vrijednosne pošiljke		☐ paketa ☐ praćene pošiljke		
POŠILJATELJ: KOORDINACIJA ZNANSTVENIH CENTARA IZVRSNOSTI U DOKTORSKO-HUMANISTIČKOM PODRUČJU PROF. DR. SC. ANTE ČOVIĆ, VODITELJ – IVANA LUCIĆA 3 10000 ZAGREB				
PRIMATELJ: PROF. DR. SC. RADOVAN FUCHS, MINISTAR MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA DONJE SVETICE 38 10000 ZAGREB				
tel./mob./e-mail:				
Dopunske usluge				
☐ Povratnica ☐ Vrijednost kn		☐ Plus ☐ PU2PU paket ☐ Nestandardni format		
☐ Plaćanje pouzecom kn		☐ Uručiti osobno primatelju		
Prostor za ovjeru				
Prijamni broj: RG 14187414 2 HR				
Masa: 191g				
Poštarina: *15.00				
Datum/vrijeme prijma: 17.06.22 23:32:53				
10000 Zagreb				
Ozn. za narudžbu: 104/2020				

Na znanje:

- 1) Prof. dr. sc. Mirjana Polić Bobić, predsjednica
Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj
AZVO, Donje Svetice 38/5, 10000 Zagreb
- 2) Mr. sc. Andrej Plenković, predsjednik
Vlada Republike Hrvatske, Trg sv. Marka 2, 10000 Zagreb
- 3) Znanstveni centri izvrsnosti u STEM području

**REPUBLIKA HRVATSKA
NACIONALNO VIJEĆE ZA ZNANOST,
VISOKO OBRAZOVANJE I TEHNOLOŠKI RAZVOJ**

KLASA: 640-03/22-05/0002
URBROJ: 355-08-22-0001
Zagreb, 25. srpnja 2022.

Prof. dr.sc. Ante Čović
Sveučilište u Zagrebu
Fakultet hrvatskih studija
Borongajska cesta 83b
10 000 Zagreb

Poštovani profesore Čoviću,

zahvaljujem Vam na dopisu s nadnevkom 17. lipnja ove godine kojim ste popratili dostavljanje Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj predstavke koju je Koordinacija znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području uputila ministru znanosti i obrazovanja.

Iz Vašeg dopisa razvidno je da ste kao Koordinacija identificirali tri glavna problema u odnosu Ministarstva znanosti i obrazovanja prema Znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području. Prvi je neprimjeren odnos prema njima od strane Ministarstva, drugi je niska razina financijske podrške iz državnog proračuna, a treći je izostanak spomena Znanstvenih centara izvrsnosti u prijedlogu Zakona o visokom obrazovanju i znanosti koji je prošao prvo čitanje u Hrvatskom saboru.

Svi članovi Nacionalnog vijeća dobili su na uvid Vaš dopis sa svim popratnim materijalima prije svoje posljednje redovite sjednice, održane 12. srpnja ove godine i raspravljali su o njemu pod posebnom točkom (5.) dnevnog reda. U raspravi se pojavio prijedlog da Nacionalno vijeće posveti problemima na koje ukazujete pod točkama 1. i 2. dio vremena na jednoj od svojih prvih jesenskih sjednica na isti način na koji je to napravilo temeljem zamolbe Znanstvenih centara izvrsnosti iz područja STEM, to jest, da pozove na sjednicu voditelje Znanstvenih centara izvrsnosti iz društveno-humanističkog područja i ministra znanosti i obrazovanja radi razgovora o problemima koje ste identificirali i prijedloga mogućih rješenja. Taj je prijedlog usvojen. Naime, u Nacionalnom vijeću je prevladalo mišljenje da će se u takvoj raspravi moći čuti argumenti objiju strana što mu može pomoći u zauzimanju stava.

Glede točke 3, to jest, zabrinutosti Znanstvenih centara izvrsnosti što prijedlog Zakona o visokom obrazovanju i znanosti ne spominje nikakvo rješenje za njih, moram reći da Nacionalno vijeće glede toga prijedloga Zakona nije zauzelo jedinstven službeni stav nego su se neki članovi Nacionalnog vijeća očitovali o tome i ostalim predloženim rješenjima u javnoj raspravi, što je poznato u akademskoj zajednici.

Temeljem navedenoga, slobodna sam pozvati Vas, gospodine profesore, kao i ostale voditelje Znanstvenih centara izvrsnosti iz društveno-humanističkog područja, na sjednicu Nacionalnog vijeća u rujnu ove godine, na koju će biti pozvan i ministar znanosti i obrazovanja. Termin sjednice bit ćemo slobodni javiti Vam čim on bude određen.

S poštovanjem,

Predsjednica Nacionalnog vijeća za znanost,
visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

prof. dr. sc. Mirjana Polić Bobić

Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, I. Lučića 1a, 10000 Zagreb; mob. 091 5789 989

PRIJEMNI STAMBILJ (4)

Zagreb, 25. studenoga 2024. / 25. 11. 2024.
533 Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih

Primljeno:		
Klasifikacijska oznaka:	Ustrojstvena jedinica:	
Redni broj:	Prilozi:	Vrijednost:

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih
n/r prof. dr. sc. Radovan Fuchs, ministar
Donje Svetice 38
10000 Zagreb

Tražimo da se ova pritužba na rad Ministarstva dostavi na ruke ministru prof. dr. sc. Radovanu Fuchsu kao odgovornom čelniku tijela državne uprave. S obzirom na sadržaj i karakter pritužbe molimo hitno postupanje.

PREDMET:

1. Pritužba zbog a) mobinga, b) diskriminacije c) krivotvorenja dostavljene dokumentacije i zbog klasične prevare u svezi s neisplatom sredstava za djelatnost Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (dalje: Centar) u 2023. godini;
2. Zahtjev za očitavanjem ministra o razlozima i okolnostima neisplaćivanja sredstava za djelatnost Centra u 2023. godini te o planiranim mjerama utvrđivanja odgovornosti za skandalozno postupanje Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih (dalje: Ministarstvo) u ovom predmetu;
3. Zahtjev za hitnom isplatom sredstava za djelatnost Centra u 2023. godini;
4. Prijedlog za implementacijskom potporom znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području u 2025. godini;
5. Molba za hitan prijem izaslanstva Centra u slučaju spremnosti za konstruktivno prevladavanje sporne situacije te za razmatranje prijedloga za dodjelu implementacijske potpore u 2025. godini znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području.

Poštovani gospodine Ministre,

zasigurno Vam je poznata praksa, koja se ustalila za Vaših mandata, a za koju nema nikakve logike ni opravdanja, da se korisnicima državnog proračuna sredstva za obavljanje znanstvene djelatnosti za koju je predviđeno proračunsko financiranje ne dostavljaju avansno (s obvezom podnošenja izvješća i dostavljanja financijske dokumentacije) nego po obavljenom poslu. Takva praksa polazi od pogrešne pretpostavke, koja svjedoči o elementarnom nerazumijevanju prirode znanstvene djelatnosti o kojoj bi Ministarstvo trebalo skrbiti, naime da znanstvene organizacije ili znanstvene udruge raspolažu obrtnim sredstvima za obavljanje djelatnosti za koju je predviđeno proračunsko financiranje, pa da tek naknadno mogu računati na poticaj po

modelu po kojem se, primjerice, u sektoru poljoprivrede isplaćuju poticaji po broju utovljenih svinja.

Radi se o devijantnoj praksi Ministarstva čiju apsurdnost najbolje ilustrira primjer isplate proračunskih sredstava za izdavanje znanstvenih časopisa. Evo tablice za posljednje četiri godine:

27. prosinca 2023. Uplata za znanstvene časopise, redovitu djelatnost znanstvenih udruga i za znanstvene skupove
20. prosinca 2022. Uplata za znanstvene časopise
21. prosinca 2021. Uplata za znanstvene časopise
24. prosinca 2020. Uplata za znanstvene časopise

Istodobno, u *Kriterijima za financijsku potporu znanstvenim časopisima* (doneseni 2020. godine) redovitost izlaženja časopisa navedena je kao nulti (nužni) uvjet za dobivanje financijske potpore za izdavanje časopisa. Zar to nije apsurdno?

„Ciljanje“ zadnjih dana prosinca svih navedenih godina ne odnosi se samo na isplate proračunske potpore za znanstvene časopise. Na isti način, u zadnji čas vršene su u navedenom razdoblju isplate proračunske financijske potpore za redovitu djelatnost znanstvenih udruga, kao i za organiziranje znanstvenih skupova. Naravno i za djelatnost znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području. Evo tablice s datumima doznačivanja sredstava za rad znanstvenih centara izvrsnosti u razdoblju Vaših posljednjih mandata na mjestu ministra:

11. listopada 2024. 40.000,00 EUR
2023. Nije bilo uplate
9. prosinca 2022. 300.000,00 HRK
30. studenoga 2021. 337.971,97 HRK
11. prosinca 2020. 150.000,00 HRK

Pozivanje u ovom kontekstu na odredbe zakonâ o izvršavanju državnog proračuna, koji se redovito donose za svaku proračunsku godinu, slaba je izlika jer se smisao postojanja čelnika u resoru znanosti u liku ministra znanosti sastoji upravo u tome da se brine o donošenju takve zakonske regulative te o njenoj primjeni u praksi koja će osigurati uspješno i nesmetano odvijanja znanstvene djelatnosti. Zar se prijedlozi spomenutih zakona ne usvajaju redovito na sjednicama Vlade na kojima sjedi ministar znanosti?

Sve navedeno nije predmet ove pritužbe. To je tek konstatiranje zabrinjavajućeg stanja na koje smo se, radi golog znanstvenog preživljavanja, morali adaptirati. Ne samo da smo se adaptirali na devijantnu praksu isplate proračunskih sredstava po obavljenom poslu, sumarno na isteku

proračunske godine, nego smo mazohistički pristali i na administrativni mobing od strane službi u Ministarstvu znanosti kako ne bismo ugrozili njihove milostive *post festum* isplate.

Međutim, nakon što je svjesno prihvaćeni mobing u našem slučaju prerastao u očiglednu diskriminaciju i krivotvorenje dostavljene dokumentacije da bi sve završilo u klasičnoj prevari – naša je reakcija u obliku ove pritužbe postala neizbježnom.

Ad 1. Pritužba zbog...

a) mobinga;

U prvim danima tekuće godine ispostavilo se da je Ministarstvo pogazilo čak i svoju devijantnu praksu, na koju smo se već bili adaptirali, te da sredstva za rad Centra u 2023. godini uopće nisu uplaćena. Nastupili su šok i nevjerica. Teško je bilo povjerovati da se Ministarstvo usudilo izigrati volju Hrvatskog sabora koji je, donošenjem Državnog proračuna za 2023. godinu, odlučio da se sredstva na posebnoj stavci isplate znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području. Ministarstvo se time postavilo u poziciju koja je *de facto* iznad Sabora i *de iure* protiv Zakona.

Uslijedila je, počevši od siječnja 2024. godine, mučna i mukotrpna komunikacija – najprije telefonskim putem, a nakon 4. travnja 2024. i elektroničkim dopisivanjem – između Centra i Ministarstva, koju su vodili prof. dr. sc. Hrvoje Jurić, zamjenik voditelja Centra, i gospođa Amalija Babić, načelnica Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj u Upravi za znanost i tehnologiju Ministarstva. Korespondencija, kao vjerodostojno svjedočanstvo o načinu na koji se Ministarstvo odnosi prema dionicima sustava kojim upravlja, nalazi se u prilogu.

Blagonaklono smo vjerovali da se radi o propustu koji će biti ekspresno ispravljen zaostalom uplatom. Međutim tijekom komunikacije sve jasnije je upućivao na zaključak da nije riječ o propustu nego o namjeri Ministarstva.

Prof. Hrvoje Jurić, revoltiran lažnim obećanjima kojima je gospođa Amalija Babić telefonskim razgovorima u prva tri mjeseca tekuće godine očigledno zavlčila rješavanje problema „preskočene“ uplate za djelatnost Centra u 2023. godini, prešao je na pisanu komunikaciju te je u e-mailu od 4. travnja 2024. ultimativno zatražio očitovanje Ministarstva o problemu koji je paralizirao rad Centra:

U tim razgovorima – kojih je, ako se ne varam, bilo već desetak – na moje molbe da dobijemo barem neslužbenu informaciju o eventualnim zahtjevima Ministarstva, kako bismo odgovarajuću dokumentaciju mogli pravovremeno pripremiti i poslati te što prije dobiti sredstva, dobivao sam samo neodređena obećanja da će to biti „uskoro“ ili, u nekoliko razgovora, da će to biti za dva dana, dva tjedna i slično... što se nije dogodilo.

Budući da je – osobito s obzirom na to da je riječ o znanstvenim centrima izvrsnosti, koji imaju posebnu obavezu da djeluju kontinuirano kako bi postizali visoku razinu izvrsnosti (što je naš Centar dosad i činio) – situacija apsurdna i ponižavajuća, a da ne govorim o tome da je djelovanje našeg centra, tj. provedba ambicioznih planova rada za 2023. i 2024. (o čemu ste na vrijeme informirani) paralizirana, što ima i dugoročne posljedice, Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku morat će s ovim neugodnim stanjem stvari, u kojemu je Ministarstvo jedina odgovorna instanca, upoznati javnost te i na taj način uputiti apel za rješavanjem ovog problema. No, prije toga, molim Vas da nam do srijede, 10.

travnja 2024., pošaljete svoje očitovanje o ovoj problematici, iz kojega će biti jasno što se zapravo zbiva te na koji način i kada Ministarstvo planira riješiti ovaj problem koji je već davno nadišao granice ne samo prihvatljivog nego i shvatljivog.

Gospođa Amalija Babić nije se udostojala odgovoriti u naznačenom roku, pa joj je prof. Jurić 10. travnja 2024. poslao podsjetnik:

Poštovana gospođo Babić,

molim Vas da mi danas odgovorite na dopis upućen 4. travnja i prosljeđen na Vašu osobnu adresu 5. travnja. Ako ni danas ne bude jasnog i uvjerljivog odgovora na moje višekratno upućene upite, morat ćemo, kako sam najavio, upoznati javnost s ovim problemom te i na taj način uputiti apel za njegovim rješavanjem. Vjerujem da bi i Vama i Ministarstvu, kao i našem Znanstvenom centru izvrsnosti i ostalim centrima, bilo draže da se ovaj problem riješi u internoj komunikaciji, no dosadašnji tijek događanja ne ohrabruje me u toj nadi. Nadam se, ipak, da je to još uvijek moguće.

Hvala i srdačan pozdrav,
Hrvoje Jurić (mob. 091 5789 989)

Premda se tromjesečno zavlačenje lažnim obećanjima može smatrati mobingom načelnice Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj, koja nastupa u ime Ministarstva, nad dionikom sustava kojim Ministarstvo upravlja, izravni dokaz i vjerodostojni *corpus delicti* mobinga predstavlja e-mail kojim je gospođa Babić ovog puta promptno, istog dana odgovorila na e-mail podsjećanja prof. Jurića i kojim je s pozicije resorne moći jasno dala do znanja tko je gospodar situacije. Poslala je poruku da državnu vlast nije dopušteno uznemiravati neugodnim pitanjima i, još gore, podsjećanjem na neugodna pitanja, jer će u protivnom, za kaznu, osobnu pokornost resornoj moći morati dokazivati ispunjavanjem besmislenih i radno zahtjevnih zadaća. Kao što znamo, to je standardna definicija mobinga.

Poštovani profesore Jurić,

prije svega ispričavam se što nisam ranije odgovorila na zaprimljeni upit.

Prema evidenciji Ministarstva znanosti i obrazovanja za rad Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (u daljnjem tekstu: Znanstveni centar) dodijeljen je ukupan iznos od 2.397.677,85 kuna/318.226,54 eura u razdoblju od 2014. do danas.

Ovim putem molim da dostavite Ministarstvu znanosti i obrazovanja financijsko izvješće za Znanstveni centar za razdoblje od 2014. do danas.

Vezano uz isplatu Znanstvenom centru u 2024. godini ljubazno molim da dostavite Ministarstvu znanosti i obrazovanja:

- financijsko izvješće Znanstvenog centra za 2023. godinu i odgovarajuće dokaze (odnosno račune temeljem kojih su izvršene isplate za potrebe rada Znanstvenog centra)
- financijski plan Znanstvenog centra za 2024. godinu.

Također, ovim putem molimo da dostavite Ministarstvu znanosti i obrazovanja izvješće o radu Znanstvenog centra za 2023. i plan rada za 2024. godinu.

Molim da mi javite je li dovoljno da navedenu dokumentaciju tražimo na ovaj način ili želite da pripremimo dopis te da isti pošaljemo na adresu Filozofskog fakulteta.

Za sva dodatna pitanja stojimo na raspolaganju.

Srdačan pozdrav,
Amalija Babić

Bili smo prisiljeni prihvatiti inauguriranu igru moći i svjesno pristati na mobing kako ne bismo toj istoj resornoj moći priskrbili formalnu izliku za neisplaćivanje sredstava za rad Centra u 2023. godini. Bespogovorno smo izvršili ponižavajuće zadaće te o tome krajnje obazrivo izvijestili načelnicu Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj mailom od 20. lipnja 2024. Ujedno smo izrazili nadu „da će na temelju toga napokon biti uplaćena proračunski odobrena sredstva za rad Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku za prošlu, 2023. godinu“.

Poštovana gospodo Babić,

u skladu s Vašim dopisom koji ste uputili e-mailom na moju e-mail adresu 10. travnja 2024., obavještavam Vas da smo danas, putem pisarnice Ministarstva znanosti i obrazovanja (Donje Svetice 38), dostavili traženu dokumentaciju Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku:

- izvješća o radu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (stručna i financijska) od 2014. do 2023.,
- odgovarajuće dokaze (odnosno račune temeljem kojih su izvršene isplate za potrebe rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku) uz izvješće o radu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u 2023. godini,
- plan rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku za 2024. godinu,
- financijski plan Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku za 2024. godinu.

Nadamo se da će na temelju toga napokon biti uplaćena proračunski odobrena sredstva za rad Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku za prošlu, 2023. godinu, a zatim i sredstva za tekuću, 2024. godinu.

S poštovanjem,
prof. dr. sc. Hrvoje Jurić,
zamjenik voditelja Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku

Nužnost i okolnosti svjesnog udovoljavanja zahtjevima mobinga detaljno smo obrazložili u „Prethodnoj napomeni“ uz *Godišnje stručno i financijsko izvješće o radu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (2023.-2024.)*, koje smo Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj podnijeli 3. lipnja 2024. godine. „Prethodnu napomenu“ prenosimo u cijelosti:

Godišnje stručno i financijsko izvješće o radu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (2023.-2024.)

Prethodna napomena

Ovo izvješće podnosimo sukladno obvezi koja je definirana u točki V. *Odluke o produžetku rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 14. listopada 2019. (Klasa: 640-01/18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0008) i u članku 20. *Sporazuma o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 13. studenoga 2020. (Klasa: 640-01-18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0044).

Sa žaljenjem moramo konstatirati da je u proteklom izvještajnom razdoblju opstrukcija rada znanstvenih centara izvrsnosti od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja, koja je u međuvremenu postala tradicionalnom, dosegla kulminaciju. U napomeni uz godišnje izvješće za prethodno izvještajno razdoblje 2022.-2023. godine, prosvjedovali smo zbog činjenice da je Ministarstvo tek u prosincu 2022. uplatilo Centru sredstva za 2022. godinu, i to u iznosu koji je neadekvatan s obzirom na planirane aktivnosti i znanstvenu misiju Centra koja proizlazi iz zakonske definicije instituta znanstvenog centra izvrsnosti. Sada se takvo, inače posve nelogično i neprihvatljivo postupanje Ministarstva da se financijska sredstva za rad u određenoj godini doznačuju na kraju dotične godine, ispostavilo kao nedostižni ideal.

Naime, financijska sredstva za rad Centra u 2023. godini još uvijek nisu doznačena, što je samo jedan dio problema. Drugi dio problema predstavlja administrativno zlostavljanje kojem je vodstvo Centra bilo izloženo u nastojanjima da dođe do informacije kada će zaostala sredstva biti isplaćena. U desetak telefonskih poziva nadležnim službenicima od kraja 2023. godine dobivali smo odgovore da će sredstva biti uplaćena odmah ili uskoro, pa za koji dan, pa za koji tjedan itd. Nakon što je strpljenje bio iscrpljeno, konačno smo pisanim putem, u mailu od 4. travnja 2024. zatražili da nam „do srijede, 10. travnja 2024., pošalje(te) svoje očitovanje o ovoj problematici, iz kojega će biti jasno što se zapravo zbiva te na koji način i kada Ministarstvo planira riješiti ovaj problem koji je već davno nadišao granice ne samo prihvatljivog nego i shvatljivog.“ Odgovor je stigao zadnjeg dana zadanog roka. Prenosimo ga u cijelosti.

[Preslika maila A. Babić od 10. travnja 2024.]

Kao što je evidentno, odgovor ima kaznenu funkciju s pozicije resorne moći nad onima koji su se drznuli postaviti pitanje. Umjesto odgovora na konkretno pitanje kada će Ministarstvo doznačiti sredstva za već odavno završenu 2023. godinu, postavljeni su suvišni administrativni zahtjevi koji se odnose na cjelinu financiranja Centra te na financiranje Centra u 2024. godini, što s postavljenim pitanjem ne stoji ni u kakvoj logičnoj vezi. Kakvu funkciju i logiku, osim kaznene, može imati zahtjev da se dostavi ukupno financijsko izvješće za deset godina djelovanja Centra, kada su sva godišnja izvješća uredno dostavljana, procesuirana i prihvaćena, a u međuvremenu je Centar uspješno prošao i srednjoročnu evaluaciju, zbog čega izvještavanje o tom razdoblju predstavlja zadaću iz domene povijesti znanosti.

Postavljanje suvišnih, nepotrebnih i nelogičnih zahtjeva ulazi u klasičnu definiciju mobinga. Unatoč svemu, Centar će udovoljiti i takvim zahtjevima, samo zato da bi se otklonila izlika Ministarstvu za neizvršavanje financijske obveze prema Znanstvenom centru izvrsnosti za integrativnu bioetiku za 2023. godinu.

Međutim, i nakon udovoljavanja zahtjevima mobinga, načelnica Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj gospođa Babić nastavila je provoditi istu taktiku pobuđivanja lažne nade i vremenskog zavlacenja. Prof. Jurić je sa svoje strane nastavio s podsjećanjima, iako smo za takvu drskost jednom već bili kažnjeni.

Premda je potvrđivanje prijema zaprimljenih pošiljki jedno od osnovnih pravila administrativnog bontona, gospođa Babić se nije udostojala izvršiti tu formalnu obvezu pa ju je prof. Jurić na taj propust ljubazno podsjetio mailom od 27. lipnja 2024. godine:

Poštovana gospođo Babić,

molim Vas da mi odgovorite jeste li primili materijale Znanstvenog centra za integrativnu bioetiku, koje smo Vam dostavili putem pisarnice Ministarstva 20. 6. 2024.

Unaprijed hvala na odgovoru. S poštovanjem,
prof. dr. sc. Hrvoje Jurić,
zamjenik voditelja Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku

Na podsjećanje gospođa Babić nije odgovorila pisanim putem nego telefonskim pozivom, koji ostavlja manje traga i utoliko je pogodniji za davanje lažnih obećanja. Sadržaj razgovora reproducirao je prof. Jurić u svom narednom podsjećanju od 12. srpnja 2024. godine, koje je sadržavalo „sada već očajnički apel“:

Poštovana gospođo Babić,

prije dva tjedna, u četvrtak, 27. 6. 2024., u telefonskom razgovoru ste mi neformalno najavili mogućnost da Ministarstvo uskoro riješi problem Znanstvenog centra za integrativnu bioetiku te da uplati proračunski odobrena sredstva za rad Centra za prošlu, 2023. godinu, a onda možda i sredstva za tekuću, 2024. godinu. Nadam se da će se to zaista uskoro i dogoditi, tim više što se službe Filozofskog fakulteta u Zagrebu, koji je institucija-nositeljica Centra, uskoro zatvaraju zbog kolektivnog godišnjeg odmora. Svaka daljnja odgoda uplaćivanja sredstava rapidno ugrožava ne samo djelovanje Znanstvenog centra

izvrsnosti za integrativnu bioetiku, nego i djelovanje Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Vjerujem da ste i Vi i druge odgovorne osobe u Ministarstvu svjesni toga te da ćete uzeti u obzir ovaj (sada već očajnički) apel i riješiti problem u najkraćem mogućem roku.

Unaprijed hvala na odgovoru. S poštovanjem,
Hrvoje Jurić

Uslijedila je nova „šutnja administracije“ i novo podsjećanje prof. Jurića od 23. srpnja 2024., koje je sadržavalo „sada već više nego očajnički apel“:

Poštovana gospođo Babić,

podsjećam Vas na donji e-mail koji sam Vam poslao prije gotovo dva tjedna, točnije, 12. 7. 2024.

Tada sam Vas pak podsjetio na to da ste mi u četvrtak, 27. 6. 2024., u telefonskom razgovoru, neformalno najavili mogućnost da Ministarstvo uskoro riješi problem Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku te da uplati proračunski odobrena sredstva za rad Centra za prošlu, 2023. godinu, a onda možda i sredstva za tekuću, 2024. godinu.

Još uvijek se nadam da će se to zaista uskoro i dogoditi i stoga ponavljam svoj (sada već više nego očajnički) apel. Naime, službe Filozofskog fakulteta u Zagrebu, koji je institucija-nositeljica Centra, rade samo još ovoga tjedna i zatim nastupa kolektivni godišnji odmor, pa svaka daljnja odgoda uplaćivanja sredstava rapidno ugrožava ne samo djelovanje Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku, nego i djelovanje Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Sasvim mi je nerazumljivo i krajnje neprihvatljivo da, ni mjesec dana nakon što smo Vam dostavili materijale koje ste tražili od nas, nismo primili ne samo uplatu proračunski odobrenih sredstava, nego ni informaciju o tome kada bi sredstva mogla biti uplaćena, odnosno što poduzimate (i poduzimate li išta) po tom pitanju. Sve je to tim više skandalozno što nismo dobili ni prostu službenu obavijest o zaprimanju materijala.

Budući da smo već odavno izašli iz okvira uobičajenih procedura, pa i uobičajene komunikacije, mi ćemo – u slučaju da se oglušite i na ovaj apel – biti prisiljeni upoznati javnost s ovim problemom te i na taj način uputiti apel za njegovim rješavanjem.

S poštovanjem,
Hrvoje Jurić (mob. 091 5789 989)

Mjesec dana kasnije, 27. kolovoza 2024., prof. Jurić putem e-maila moli gospođu Babić da mu se javi na mobitel, što je ona i učinila. U razgovoru prof. Jurić nije uspio doći do informacije o stanju predmeta, pa je u petak, 30. kolovoza 2024. e-mailom uputio panični upit „hoćemo li do kraja ovog radnog tjedna, a to je danas, dobiti ikakvu informaciju od Vas, odnosno Ministarstva ili gospodina Hrvoja Meštrića, kako ste mi rekli u telefonskom razgovoru u utorak, 27. 8. 2024.“ Gospođa Babić odgovorila je istog dana e-mailom u kojem je, umjesto konkretne informacije o rješanju problema, u nedogled prolongirala stanje neizvjesnosti te je, u prepoznatljivoj maniri administrativnog izjvljavanja (mobing), sa zamjetnom dozom sadizma, predstavnika Centra u deklariranom stanju očaja nonšalantno obavijestila „da je dostavljena dokumentacija u procesu administrativne provjere“ te da će biti povratno obaviješteni „ako će biti potrebno nešto dodatno obrazložiti ili dostaviti.“

Poštovani profesore Jurić,

ovim putem potvrđujem da je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih dana 20. lipnja 2024. godine zaprimilo sljedeću dokumentaciju Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku:

- financijsko izvješće Znanstvenog centra za 2023. godinu i odgovarajuće dokaze (odnosno račune temeljem kojih su izvršene isplate za potrebe rada Znanstvenog centra)

- izvješće o radu Znanstvenog centra za 2023. godinu
- financijski plan Znanstvenog centra za 2024. godinu te
- plan rada za 2024. godinu,

a koju smo zatražili e-mailom od 10. travnja.

Ovim Vas putem obavještavamo da je dostavljena dokumentacija u procesu administrativne provjere te ćemo Vas povratno obavijestiti ako će biti potrebno nešto dodatno obrazložiti ili dostaviti.

S poštovanjem,
Amalija Babić

Zanimljivo je primijetiti da gospođa Babić nije potvrdila primitak „financijskog izvješća za Znanstveni centar za razdoblje od 2014. do danas“, koje je zatražila e-mailom od 10. travnja 2024.“. Na kompletiranje toga, inače besmislenoga i suvišnog izvješća, koje je trebalo rekonstruirati iz već arhivirane računovodstvene građe Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, utrošen je ogroman broj radnih sati što je samo povećalo financijski dug u koji već gotovo dvije godine Ministarstvo uspješno utapa Centar.

Profesor Jurić istog je dana na e-mail gospođe Babić, koji smo doživjeli kao izživljavanje resorne moći nad nemoćnima u položaju ovisnosti, odgovorio ironičnom zahvalom na potvrdi da su „prije sedamdesetak dana zaprimili dokumentaciju koju smo dostavili“ kao i na obavijesti da je „dostavljena dokumentacija u procesu administrativne provjere“ te da će nas „povratno obavijestiti ako će biti potrebno nešto dodatno obrazložiti ili dostaviti“. Na kraju dopisa naivno je izrazio nadu da je ovaj e-mail „najava skorog rješenja problema koji je stvorilo samo Ministarstvo“.

Poštovana gospodo Babić,

hvala Vam na potvrdi da ste prije sedamdesetak dana zaprimili dokumentaciju koju smo Vam dostavili. Hvala Vam i na obavijesti da je „dostavljena dokumentacija u procesu administrativne provjere“ te da ćete nas „povratno obavijestiti ako će biti potrebno nešto dodatno obrazložiti ili dostaviti“. Međutim, takve bi obavijesti bile normalne i prihvatljive da su stigle prije nekoliko mjeseci, a u ovom času one samo produbljuju (ničim obrazloženu i ničim opravdanu) neizvjesnost, kao što potenciraju našu opravdanu revoltiranost zbog tretmana Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku od strane Ministarstva.

Ipak, nadam se da je ovaj Vaš e-mail najava skorog rješenja problema koji je stvorilo samo Ministarstvo.

S poštovanjem,
Hrvoje Jurić

b) zbog diskriminacije:

Komunikacija Centra s Ministarstvom o pitanju neisplaćenih sredstava za rad Centra u 2023. godini obustavljena je 30. kolovoza 2024., kada se u punoj jasnoći potvrdilo da ne vodi prema rješavanju problema, čemu smo se naivno nadali, nego da Ministarstvo otvoreni komunikacijski kanal koristi isključivo za administrativno zlostavljanje Centra.

A onda je 11. listopada 2024. profesor Jurić od gospođe Babić dobio šturu obavijest sljedećeg sadržaja:

Poštovani profesore Jurić,

ovim Vas putem obavještavam da je Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu uplaćen iznos od 40.000,00 eura za rad Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku na temelju zaprimljene dokumentacije.

S poštovanjem,
Amalija Babić

Kao što je vidljivo, u obavijesti nije naznačeno na koju se proračunsku godinu odnosi doznačeni iznos. Dokumentacija koju je Centar na zahtjev načelnice Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj dostavio Ministarstvu odnosila se prvenstveno na 2023. godinu, a tek djelomično i na 2024. proračunsku godinu. U tom smislu odvijala se komunikacija Centra s Ministarstvom. Logički smo zaključili da se radi o sredstvima za rad Centra u 2023. godini, ali je činjenica da je u obavijesti izostavljen podatak o referentnoj godini ipak pobudila sumnju.

Istog dana doznačen je isti iznos svim trima znanstvenim centrima izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti. Prema informacijama kojima raspolažemo, a koje je potrebno dodatno provjeriti, nisu svi centri prošli istu proceduru prije doznačivanja sredstava. Prema našim informacijama, samo je Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku morao dostaviti „financijsko izvješće za razdoblje od 2014. do danas“. Samo je ovom Centru posve nemotivirano „pod nos stavljen“ ukupni iznos koji mu je Ministarstvo isplatilo od 2014. godine s nedoličnom konotacijom koja proizlazi iz paralelno postavljenog zahtjeva da se dostavi financijsko izvješće „za razdoblje od 2014. do danas“, a koja bi otprilike mogla glasiti: mi u Ministarstvu isplatili smo vam tolika sredstva, a nismo baš sigurni kako ste vi u Centru taj novac trošili.

U prijevodu to znači da je Ministarstvo, uz već opisano mobingiranje, Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku izložilo i proceduralnoj diskriminaciji u odnosu na druga dva centra izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti.

Tražimo da se razmjeri diskriminacije našeg Centra utvrde u internom postupku usporedbom korespondencije koju je Ministarstvo vodilo sa znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području te usporedbom dokumentacije koju su ti centri dostavili Ministarstvu prije uplate sredstva 11. listopada 2024. godine.

c) zbog krivotvorenja dostavljene dokumentacije i zbog klasične prevare:

Sumnja da Ministarstvo u svezi s uplatom sredstava za rad znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području u 2023. i 2024. godini nešto krije, odnosno da prikriva neku lošu namjeru, pojačavala se svakim danom nakon uplate 11. listopada 2024. Sumnju je najprije pobudila činjenica da uz uplatu 11. listopada nije naznačena namjena uplaćenih sredstava, a pojačavala se svakim danom kako iz Ministarstva nije stizala Odluka o isplati. Treba napomenuti da Ministarstvo, radi osiguravanja namjenskog trošenja sredstava, odluku o isplati u pravilu dostavlja ili paralelno s isplatom ili neposredno nakon isplate.

Budući da ni nakon gotovo mjesec dana nakon uplate Ministarstvo nije dostavilo *Odluku o isplati*, profesor Jurić obratio se 7. studenoga 2024. gospođi Babić s molbom da nam pošalje

dotičnu odluku. Istom prilikom zamolio ju je da nam javi „kada će biti uplaćena sredstva za Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku za 2024. godinu“. Istoga dana gospođa Babić je mailom profesoru Juriću dostavila *Odluku o isplati sredstava za podmirenje obveza Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u 2024. godini* (Klasa: 640-01/18-04/00009; Urbroj: 533-03-24-0083). Odluku je potpisao ministar prof. dr. sc. Radovan Fuchs, a datirana je 20. rujna 2024.

Gospođa Babić nije profesoru Juriću dostavila komplementarnu obavijest Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu s računovodstvenim naputcima pod nazivom *Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna – podskupina 369, usklada (Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku)* (Klasa: 640-01/18.04/00009; Urbroj: 533-03-24-0085), koju je potpisao ravnatelj Uprave za znanost i tehnologiju dr. sc. Hrvoje Meštrić, a datirana je također 20. rujna 2024.

Obje navedene odluke dostavljene su Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, kao instituciji nositeljici Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku, 19. studenoga 2024. Kada radnje koje se odnose na isplatu sredstava za rad Centra stavimo u vremenski niz, dobivamo dinamiku zbivanja razvučenu na puna dva mjeseca: 20. rujna donesena je odluka o isplati, 11. listopada izvršena je uplata, a 19. studenoga odluke u vezi s isplatom dostavljene su Filozofskom fakultetu. Treba imati u vidu da se ta nevjerojatna administrativna ležernost odvija u situaciji kada Centar krivnjom Ministarstva grca u dugovima i nepodmirenim financijskim obvezama.

No glavni je problem negdje drugdje, u meritumu *Odluke o isplati* kojom su potvrđene sumnje u loše namjere Ministarstva u svezi s financiranjem Centra. Sada je, uvidom u *Odluku*, postalo očigledno da je Ministarstvo od početka imalo namjeru „preskočiti“ financiranje Centra za 2023. godinu, odnosno „ukrasti“ financijska sredstva za financiranje Centra (i drugih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području) u 2023. godini, bez obzira na činjenicu da je isplata tih sredstva zagaranirana Odlukom Hrvatskog sabora o donošenju Državnog proračuna za 2023. godinu. Sada su, uvidom u *Odluku*, razjašnjena sva ona čudnovata zbivanja u vezi s isplatom sredstava za djelatnost Centra, počevši od mobinga i diskriminacije Centra, uskraćivanja informacija, pobuđivanja lažnih nada, razvučene dinamike i sustavnog „kupovanja vremena“ do trenutka kada bi zahtjevi za isplatom zaostalih sredstava, prema zamisli aktera ovog neviđenog skandala, trebali postati bespredmetnima. Pitanje „aktera“ za sada držimo otvorenim. U prvom koraku očekujemo da se oni utvrde internom istragom unutar Ministarstva, a ako ona ne bi dala rezultata, spremni smo na pokretanje efikasnijih, eksternih postupaka.

U prvoj točki *Odluke* stoji da se financijska sredstva za podmirenje obveza Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u 2024. godini dodjeljuju „na temelju zaprimljenog zahtjeva Centra, izvješća o radu Centra te iskazanih dospeljelih obveza te obveza koje dospijevaju u roku od 30 dana od dana doznake sredstava“. Da ne bude zabune, u zagradi su navedeni klasa i urudžbeni broj pod kojima je opsežna dokumentacija koja je – prema zahtjevu načelnice Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj u Upravi za znanost i tehnologiju, gospođe Amalije Babić, od 10. travnja 2024. – zaprimljena u Ministarstvu 20. lipnja 2024. godine.

Citirani dio *Odluke* o temelju isplate u potpunosti je izmišljen i zasniva se na krivotvorenju podataka iz dostavljene dokumentacije, na krivotvorenju teksta popratnog dopisa, na krivotvorenju smisla ukupne predstavke te na krivotvorenju ukupne službene komunikacije koju je Centar imao s Ministarstvom u prvih osam mjeseci 2024. godine. Ukratko:

- „Zaprimljeni zahtjev Centra“, ako pod tim razumijemo popratni dopis uz dostavljenu dokumentaciju, odnosio se na uplatu „proračunski odobrenih sredstava za rad Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku za prošlu 2023. godinu“; zahtjev za uplatu sredstava za tekuću 2024. godinu u ovom je dopisu tek naznačen, a u dokumentaciji su za uplatu sredstava za 2024. godinu dostavljeni tek inicijalni dokumenti (plan rada Centra za 2024. godinu i financijski plan za 2024. godinu); prema „devijantnoj praksi Ministarstva“, koju smo opisali u uvodnom dijelu pritužbe, zahtjev za uplatu sredstva morao bi sadržavati podatke (račune) o isplaćenim troškovima i podatke (dokumente) o dospjelim obvezama; s takvim podacima (dokumentima) 20. lipnja 2024. nismo raspolagali, niti smo mogli raspolagati, pa je prema tome nismo ni mogli dostaviti Ministarstvu.
- „Zaprimljeni zahtjev Centra“, ako pod time u širem smislu razumijemo sadržaj osmomjesečne usmene i pisane službene komunikacije zamjenika voditelja Centra s načelnicom Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj u Upravi Ministarstva za znanost i tehnologiju, odnosio se na isplatu neuplaćenih sredstva za 2023. godinu.
- „Izvjeshće o radu Centra“ koje je dostavljeno u dokumentaciji odnosilo se isključivo na 2023. godinu (2024. godina u nazivu izvješća spominje se tek nominalno, jer je navođenjem iduće godine započeo niz godišnjeg izvještavanja, ali se izvješća sadržajno ne odnose niti se mogu odnositi na iduću godinu). Radi se o godišnjem stručnom i financijskom izvješću o radu Centra koje je 3. lipnja 2024. podneseno Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, a Ministarstvu je dostavljeno u sklopu opsežne dokumentacije 20. lipnja 2024. godine. „Prethodna napomena“ koju smo u prenijeli u cijelosti sastavni je dio ovog izvješća.
- „Iskazane dospjele obveze i obveze koje dopijevaju od 30 dana od dana doznake sredstava“, koje bi se odnosile na rad Centra u 2024. godini, u dostavljenoj dokumentaciji na postoje ni u naznakama. U dostavljenoj dokumentaciji, kao prilog uz izvješće o radu Centra u 2023. godini, nalaze se kopije isplaćenih računa u iznosu od 50.943,63 EUR za djelatnost Centra u 2023. godini kao i dokumenti za dospjele obveze u 2023. godini u iznosu od 18.560,58 EUR.

Turobnu analizu slučaja možemo zaključiti konstatacijom da se ovdje radi o klasičnom obliku prevare u kojoj su akteri iz Ministarstva znanosti sudjelovali svjesno, planski i s predumišljajem. Na takav zaključak upućuje sve što je izneseno u prethodnom tekstu. Prevara se sastoji u zavaravanju Centra da se radi na rješavanju problema zaostale isplate za 2023. godinu, pri čemu je radi uvjerljivosti čak tražena dokumentacija potrebna za tu isplatu, zatim u vremenskom zavlačenju s obznanjivanjem skrivene namjere, da bi na kraju, kad je bilo „kupljeno“ dovoljno vremena, nevjerojatnim trikom, koji podsjeća na poznati šibicarski trik „gdje je kuglica“, tj. neprimjetnom zamjenom 2023. godine za 2024. godinu bila donesena Odluka o isplati, temeljena na krivotvorenju dostavljene dokumentacije i ukupne prethodne komunikacije Centra s Ministarstvom.

Ad 2.

Zahtjev za očitovanjem ministra o razlozima i okolnostima neisplaćivanja sredstava za djelatnost Centra u 2023. godini te o planiranim mjerama utvrđivanja odgovornosti za skandalozno postupanje Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih u ovom predmetu

Poštovani gospodine ministre,

od Vas kao čelne osobe tijela državne uprave, koja je odgovorna za zakoniti rad Ministarstva, tražimo u prvom redu dvije stvari u svezi s opisanim skandalom:

- 1) da se očitujete o razlozima i okolnostima neisplaćivanja sredstva za djelatnost Centra u 2023. godini te o činjeničnom supstratu ove pritužbe;
- 2) da se očitujete o mjerama koje namjeravate poduzeti radi utvrđivanja činjeničnog stanja, radi utvrđivanja aktera skandaloznog postupanja Ministarstva u ovom predmetu i njihove odgovornosti za materijalnu štetu koju su nanijeli Centru, za reputacijsku štetu koju su nanijeli Ministarstvu i Vladi Republike Hrvatske i, konačno, za štetu koju su nanijeli na planu gubitka povjerenja u državne institucije, što je, prema svim istraživanjima, jedan od ključnih razloga odlaska mladih iz Hrvatske; na štetu koju smo naveli na zadnjem mjestu (*last but not least*) Ministarstvo mladih trebalo bi biti posebno osjetljivo.

Ne želimo ničim prejudicirati Vaše nalaze, ali nam se posebno delikatnim čini imenovanje aktera skandala. Očekujemo da u tome budete sasvim precizni. Otvoreni smo za sve mogućnosti, od toga da se krug aktera zatvori na razini Uprave za znanost i tehnologiju (dr. sc. Hrvoje Meštrić, gospođa Amalija Babić) do mogućnosti da je mig za takvo postupanje došao s dužnosničke razine u ustrojstvu Ministarstva. Poznato Vam je da u dužnosničkoj strukturi Ministarstva postoji izraziti animozitet uopće prema instituciji znanstvenog centra izvrsnosti, što je uostalom rezultiralo ukidanjem te institucije prilikom zadnje zakonodavne reforme, premda se u praksi potvrdila njena svrsishodnost i opravdanost.

Ad 3.

Zahtjev za hitnom isplatom sredstava za djelatnost Centra u 2023. godini

Poštovani gospodine ministre,

od Vas kao čelne osobe tijela državne uprave, koja je odgovorna ne samo za zakoniti rad Ministarstva nego i za štete koje nastanu nezakonitim i nesavjesnim postupanjem državnih službenika i državnih dužnosnika u Ministarstvu, tražimo da po hitnom postupku donesete *Odluku o isplati sredstava za podmirenje obveza Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u 2023. godini*. Za takvu odluku ispunjeni su svi formalni i sadržajni uvjeti i potrebna je samo politička volja i osjećaj odgovornosti.

Nadalje tražimo da se, iz razloga koje su više nego jasni, donesena odluka realizira odmah. Ne bi nas moglo zadovoljiti nikakvo obećanje koje bi realizaciju odluke premještalo u dimenziju budućnosti. Ne samo zbog gorkog iskustva s obećanjima s adrese Ministarstva nego prije svega zbog urgentne i nasušne potrebe da se aktivnosti Centra nakon desetogodišnjeg uspješnog djelovanja mogu zaokružiti i privesti kraju.

Što se tiče već donesene i realizirane odluke o isplati sredstava za djelatnost Centra u 2024. godini, koja je donesena fingiranjem temelja isplate, Centar preuzima obvezu da u najkraćem roku kompletira i Ministarstvu dostavi dokumentaciju koja je potrebna kako bi navedena odluka i realizirana isplata dobili potrebnu utemeljenost. U to se možete pouzdati, jer je Centar u desetogodišnjem razdoblju besprijekorno ispunjavao sve svoje formalne obveze kao i sadržajne zadaće.

Ad 4.

Prijedlog za implementacijskom potporom znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području u 2025. godini

Poštovani gospodine ministre,

možda će Vas iznenaditi, ali prijedlog koji ćemo iznijeti pod ovom točkom, kao i molba koju ćemo iznijeti pod sljedećom točkom, bit će formulirani bez ogorčenja koje nije bilo moguće izbjeći u prethodnim točkama. Molimo da ovo shvatite kao izraz naše spremnosti i želje za konstruktivnim rješenjem problema. S naše strane spremno preuzimamo rizik da ispadnemo naivni.

Znanstveni centar izvrsnosti za integrativnu bioetiku ostvario je u proteklom desetljeću impozantne rezultate u svim vidovima znanstvene djelatnosti, od provedenih istraživanja, preko publiciranja znanstvenih rezultata (knjige, članci), organiziranja i sudjelovanja u radu znanstvenih skupova te edukacijskih programa do međunarodne suradnje i izgrađivanja međusveučilišne i međunarodne istraživačke mreže. Takva ocjena nije plod samohvale onih koji su vodili aktivnosti Centra, nego zbirna ocjena koja proizlazi iz objektivnih evaluacija kroz koje su redovito prolazila godišnja izvješća o radu Centra. Osim toga Centar je s najvišom ocjenom prošao i međunarodnu srednjoročnu evaluaciju nakon prvih pet godina djelovanja Centra.

U istraživačkoj mreži Centra, koju tvore brojni istraživački odbori za pojedine teme i sedam institucija (centara) s četiri hrvatska sveučilišta, aktivno je više od stotinu znanstvenika. Riječ je o masivnom znanstvenom pogonu i razgranatoj znanstvenoj djelatnosti. Bila bi velika šteta da se izgrađena istraživačka struktura prestankom financiranja naprasno uruši bez mogućnosti da iznađe prikladne forme u kojim bi nastavila djelovati. Osim toga trebalo bi osigurati određeni prijelazni rok u kojem bi se postignuti rezultati mogli implementirati, objaviti i prezentirati na znanstvenim skupovima. U slučaju našeg Centra, koji je u svom znanstvenom programu imao i programsku zadaću izgrađivanja dokumentacijskih cjelina, javlja se potreba da se nakon deset godina djelovanja oformi i takva arhivska cjelina u kojoj bi postignuti rezultati Centra bili sistematizirani, pohranjeni i učinjeni dostupnima za daljnja istraživanja.

Navedeni razlozi ponukali su nas da Ministarstvu predložimo da za razdoblje od godinu dana nakon završetka financiranja znanstvenih centara izvrsnosti u društveno-humanističkom području osigura implementacijsku potporu koja bi služila za implementiranje postignutih znanstvenih rezultata, za objavljivanje znanstvenih radova (knjige, članci), za prezentiranje postignutih znanstvenih rezultata na domaćim i međunarodnim konferencijama te za sređivanje i pohranjivanje arhivske građe (dokumentacije) iz domene djelovanja centara. U slučaju da Ministarstvo pokaže interes za ovu inicijativu, spremni smo je detaljno razraditi u konzultaciji s drugim centrima izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti.

Ad 5.

Molba za hitan prijem izaslanstva Centra u slučaju spremnosti za konstruktivno prevladavanje sporne situacije te za razmatranje prijedloga za dodjelu implementacijske potpore u 2025. godini znanstvenim centrima izvrsnosti u društveno-humanističkom području.

Poštovani gospodine ministre,

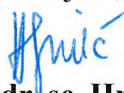
na kraju bismo bili slobodni zamoliti da izaslanstvo Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u najskorije vrijeme primite na razgovor u kojemu bismo dali dodatna objašnjenja i odgovorili na pitanja vezana uz pritužbu. Također bismo u toj prilici mogli detaljnije obrazložiti inicijativu za osiguravanje implementacijske potpore za znanstvene centre izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti u 2025. godini.

Ovaj bi razgovor imao smisla samo u slučaju Vaše spremnosti da problem, koji nije nastao krivnjom Centra, riješite na konstruktivan, brz i efikasan način, pa utoliko pozivanje na eventualni sastanak prepuštamo Vašoj slobodnoj procjeni.

Međutim ono na čemu inzistiramo jest da u roku od tjedan dana od zaprimanja ove pritužbe donesete odluku o isplati te izvršite isplatu Saborskom odlukom dodijeljenih sredstava za rad Centra u 2023. godini ili da nam u istom tom roku dostavite pod točkom 2. zatražena očitovanja.

Molimo da zadavanje roka ne shvatite kao pritisak na Vaš rad, nego kao pritisak koji proizlazi nezavidne situacije u koju je doveden Centar i koja traži urgentno rješenje. Osim toga, molimo za razumijevanje naše obveze da – u slučaju Vaše nepovoljne reakcije – obranu legitimnih interesa istraživačke zajednice, koju Centar okuplja, kao i satisfakciju za nanесenu nam nepravdu potražimo u drugim procedurama i pred drugim institucijama.

S poštovanjem,

prof. dr. sc. Hrvoje Jurić,
zamjenik voditelja Znanstvenog centra
izvrsnosti za integrativnu bioetiku

prof. dr. sc. Ante Čović,
voditelj Znanstvenog centra izvrsnosti
za integrativnu bioetiku

Prilozi:

- 1) Korespondencija načelnice Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj u Upravi za znanost i tehnologiju Ministarstva, gospođe Amalije Babić, i zamjenika voditelja Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku, prof. dr. sc. Hrvoja Jurića, u razdoblju od 4. travnja do 7. studenoga 2024.
- 2) Izvod iz Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu
- 3) Popis dokumentacije koja je 20. lipnja 2024. dostavljena Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih

Na znanje:

- Mr. sc. Andrej Plenković, predsjednik Vlade Republike Hrvatske, Trg sv. Marka 2, 10000 Zagreb

**Rekapitulacija žalbenih zapisa u rubrici „Prethodna napomena“
u sklopu godišnjih stručnih i financijskih izvješća o radu Znanstvenog centra
izvrsnosti za integrativnu bioetiku u razdoblju od 2019. do 2025. godine**

**Godišnje stručno i financijsko izvješće o radu
Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (2019.-2020.)**

Prethodna napomena

Ovo izvješće podnosimo sukladno obvezi koja je definirana u točki IV. *Odluke o proglašenju znanstvenog centra izvrsnosti* od 10. studenoga 2014. (Klasa: 640-01/14-04/00020; Urbroj: 533-19-14-0006) i u članku 18. *Sporazuma o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 10. ožujka 2015. (Klasa: 640-01/14-04/00020; Urbroj: 533-19-15-0019), zatim u točki V. *Odluke o produžetku rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 14. listopada 2019. (Klasa: 640-01/18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0008) i u članku 20. *Sporazuma o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 13. studenoga 2020. (Klasa: 640-01-18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0044). S obzirom na to da izvještajno razdoblje, koje je pokriveno ovim izvješćem, ulazi u prvi i u drugi mandat djelovanja Centra, pozivamo se na temeljne dokumente obaju mandata.

Izvješće dostavljamo u obliku u kojem je napravljeno s nadnevkom koji nosi, uz dodatak ove prethodne napomene i izmjenu potpisnika institucije nositeljice. Izvješće šaljemo u najkraćem mogućem roku nakon što je iz Ministarstva znanosti i obrazovanja 12. studenoga 2020. dostavljen na potpisivanje te 13. studenoga 2020. potpisan Sporazum o suradnji za tekuće mandatno razdoblje djelovanja Centra. Kako je postalo moguće da Ministarstvo Sporazum, koji je pretpostavka za isplatu financijske potpore za 2020. godinu, zaslugom istog tog Ministarstva svedene na razinu milodara, dostavlja na potpisivanje na izmaku tekuće godine i nakon što je prošlo više od godine dana od kada je Centar počeo djelovati u novom mandatu? Odgovor na to pitanje elaboriran je u *Izvješću o diskriminaciji i administrativnom maltretiranju znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti*, koje prilažemo ovom izvješću s molbom da ga Nacionalno vijeće razmotri te da, u skladu sa svojim zakonskim ovlastima, donese odgovarajuće odluke.

**Godišnje stručno i financijsko izvješće o radu
Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (2020.-2021.)**

Prethodna napomena

Ovo izvješće podnosimo sukladno obvezi koja je definirana u točki V. *Odluke o produžetku rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 14. listopada 2019. (Klasa: 640-01/18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0008) i u članku 20. *Sporazuma o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 13. studenoga 2020. (Klasa: 640-01-18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0044).

Ističemo da je, zbog pandemije koronavirusa, realizacija cjelokupnog programa Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku, kao i godišnjega plana rada, tijekom 2020. i 2021. godine bila otežana, a uvelike i onemogućena, premda su i Centar i njegovi suradnici nastojali zadržati vrlo visoku razinu i intenzitet aktivnosti iz razdoblja od 2014. do 2020. godine, te prilagoditi program i plan rada, koliko je to moguće, danim, nepovoljnim okolnostima.

Osim toga, ističemo da je opstruktivni faktor u radu Centra bilo i to što je Ministarstvo znanosti i obrazovanja tek u prosincu 2020. uplatilo Centru sredstva za 2020. godinu, i to višestruko umanjeni iznos koji je posve neadekvatan s obzirom na planirane aktivnosti i samu činjenicu da je, prema zakonskoj definiciji znanstveni centar izvrsnosti „znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu u svojoj znanstvenoj disciplini“, te da mu je svrha „unaprijediti hrvatsku znanost i ojačati njezino uključivanje u Europski istraživački prostor, odnosno potaknuti sudjelovanje u istraživačkim programima EU-a i drugim međunarodnim programima“.

Godišnje stručno i financijsko izvješće o radu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (2021.-2022.)

Prethodna napomena

Ovo izvješće podnosimo sukladno obvezi koja je definirana u točki V. Odluke o produžetku rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku od 14. listopada 2019. (Klasa: 640-01/18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0008) i u članku 20. Sporazuma o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku od 13. studenoga 2020. (Klasa: 640-01-18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0044).

Ističemo da je, zbog pandemije koronavirusa, realizacija cjelokupnog programa Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku, kao i godišnjega plana rada, tijekom 2021. i 2022. godine bila otežana, a djelomice i onemogućena, premda su i Centar i njegovi suradnici nastojali zadržati vrlo visoku razinu i intenzitet aktivnosti iz razdoblja od 2014. do 2021. godine, te prilagoditi program i plan rada, koliko je to moguće, danim, nepovoljnim okolnostima.

Osim toga, ističemo da je opstruktivni faktor u radu Centra bilo i to što je Ministarstvo znanosti i obrazovanja tek u prosincu 2021. uplatilo Centru sredstva za 2021. godinu, i to umanjeni iznos koji je posve neadekvatan s obzirom na planirane aktivnosti i samu činjenicu da je, prema zakonskoj definiciji znanstveni centar izvrsnosti „znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu u svojoj znanstvenoj disciplini“, te da mu je svrha „unaprijediti hrvatsku znanost i ojačati njezino uključivanje u Europski istraživački prostor, odnosno potaknuti sudjelovanje u istraživačkim programima EU-a i drugim međunarodnim programima“.

**Godišnje stručno i financijsko izvješće o radu
Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (2022.-2023.)**

Prethodna napomena

Ovo izvješće podnosimo sukladno obvezi koja je definirana u točki V. *Odluke o produžetku rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 14. listopada 2019. (Klasa: 640-01/18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0008) i u članku 20. *Sporazuma o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 13. studenoga 2020. (Klasa: 640-01-18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0044).

Ističemo da je, zbog posljedica koje je pandemija koronavirusa ostavila i u sferi znanosti i obrazovanja, realizacija cjelokupnog programa Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku, kao i godišnjega plana rada, tijekom 2022. i početkom 2023. godine bila otežana, a djelomice i onemogućena, premda su i Centar i njegovi suradnici nastojali zadržati vrlo visoku razinu i intenzitet aktivnosti iz razdoblja od 2014. do 2022. godine, te prilagoditi program i plan rada, koliko je to moguće, danim, nepovoljnim okolnostima.

Osim toga, ističemo da je opstruktivni faktor u radu Centra bilo i to što je Ministarstvo znanosti i obrazovanja tek u prosincu 2022. uplatilo Centru sredstva za 2022. godinu, i to iznos koji je neadekvatan s obzirom na planirane aktivnosti i samu činjenicu da je, prema zakonskoj definiciji znanstveni centar izvrsnosti „znanstvena organizacija ili njezin ustrojbeni dio ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu u svojoj znanstvenoj disciplini“, te da mu je svrha „unaprijediti hrvatsku znanost i ojačati njezino uključivanje u Europski istraživački prostor, odnosno potaknuti sudjelovanje u istraživačkim programima EU-a i drugim međunarodnim programima“.

**Godišnje stručno i financijsko izvješće o radu
Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (2023.-2024.)**

Prethodna napomena

Ovo izvješće podnosimo sukladno obvezi koja je definirana u točki V. *Odluke o produžetku rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 14. listopada 2019. (Klasa: 640-01/18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0008) i u članku 20. *Sporazuma o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 13. studenoga 2020. (Klasa: 640-01-18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0044).

Sa žaljenjem moramo konstatirati da je u proteklom izvještajnom razdoblju opstrukcija rada znanstvenih centara izvrsnosti od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja, koja je u međuvremenu postala tradicionalnom, dosegla kulminaciju. U napomeni uz godišnje izvješće za prethodno izvještajno razdoblje 2022.-2023. godine, prosvjedovali smo zbog činjenice da je Ministarstvo tek u prosincu 2022. uplatilo Centru sredstva za 2022. godinu, i to u iznosu koji je neadekvatan s obzirom na planirane aktivnosti i znanstvenu misiju Centra koja proizlazi iz zakonske definicije instituta znanstvenog centra izvrsnosti. Sada se takvo, inače posve nelogično i neprihvatljivo postupanje Ministarstva da se financijska sredstva za rad u određenoj godini doznačuju na kraju dotične godine, ispostavilo kao nedostižni ideal.

Naime, financijska sredstva za rad Centra u 2023. godini još uvijek nisu doznačena, što je samo jedan dio problema. Drugi dio problema predstavlja administrativno zlostavljanje kojem je vodstvo Centra bilo izloženo u nastojanjima da dođe do informacije kada će zaostala sredstva biti isplaćena. U desetak telefonskih poziva nadležnim službenicama od kraja 2023. godine dobivali smo odgovore da će sredstva biti uplaćena odmah ili uskoro, pa za koji dan, pa za koji tjedan itd. Nakon što je strpljenje bio iscrpljeno, konačno smo pisanim putem, u mailu od 4. travnja 2024. zatražili da nam „do srijede, 10. travnja 2024., pošalje(te) svoje očitovanje o ovoj problematici, iz kojega će biti jasno što se zapravo zbiva te na koji način i kada Ministarstvo planira riješiti ovaj problem koji je već davno nadišao granice ne samo prihvatljivog nego i shvatljivog.“ Odgovor je stigao zadnjeg dana zadanog roka. Prenosimo ga u cijelosti.

From: Amalija Babić <amalija.babic@mzo.hr>

To: Hrvoje Juric <hjuric@yahoo.com>

Sent: Wednesday, April 10, 2024 at 09:49:57 AM GMT+2

Subject: RE: Dopis gospođi Amaliji Babić, načelnici Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj

Poštovani profesore Jurić,

prije svega ispričavam se što nisam ranije odgovorila na zaprimljeni upit.

Prema evidenciji Ministarstva znanosti i obrazovanja za rad Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (u daljnjem tekstu: Znanstveni centar) dodijeljen je ukupan iznos od 2.397.677,85 kuna/318.226,54 eura u razdoblju od 2014. do danas.

Ovim putem molim da dostavite Ministarstvu znanosti i obrazovanja financijsko izvješće za Znanstveni centar za razdoblje od 2014. do danas.

Vezano uz isplatu Znanstvenom centru u 2024. godini ljubazno molim da dostavite Ministarstvu znanosti i obrazovanja:

- financijsko izvješće Znanstvenog centra za 2023. godinu i odgovarajuće dokaze (odnosno račune temeljem kojih su izvršene isplate za potrebe rada Znanstvenog centra)
- financijski plan Znanstvenog centra za 2024. godinu.

Također, ovim putem molimo da dostavite Ministarstvu znanosti i obrazovanja izvješće o radu Znanstvenog centra za 2023. i plan rada za 2024. godinu.

Molim da mi javite je li dovoljno da navedenu dokumentaciju tražimo na ovaj način ili želite da pripremimo dopis te da isti pošaljemo na adresu Filozofskog fakulteta.

Za sva dodatna pitanja stojimo na raspolaganju.

Srdačan pozdrav,

Amalija Babić

Kao što je evidentno, odgovor ima kaznenu funkciju s pozicije resorne moći nad onima koji su se drznuli postaviti pitanje. Umjesto odgovora na konkretno pitanje kada će Ministarstvo doznačiti sredstva za već odavno završenu 2023. godinu, postavljeni su suvišni administrativni zahtjevi koji se odnose na cjelinu financiranja Centra te na financiranje Centra u 2024. godini, što s postavljenim pitanjem ne stoji ni u kakvoj logičnoj vezi. Kakvu funkciju i logiku, osim kaznene, može imati zahtjev da se dostavi ukupno financijsko izvješće za deset godina djelovanja Centra, kada su sva godišnja izvješća uredno dostavljana, procesuirana i prihvaćena, a u međuvremenu je Centar uspješno prošao i srednjoročnu evaluaciju, zbog čega izvještavanje o tom razdoblju predstavlja zadaću iz domene povijesti znanosti.

Postavljanje suvišnih, nepotrebnih i nelogičnih zahtjeva ulazi u klasičnu definiciju mobinga. Unatoč svemu, Centar će udovoljiti i takvim zahtjevima, samo zato da bi se otklonila izlika Ministarstvu za neizvršavanje financijske obveze prema Znanstvenom centru izvrsnosti za integrativnu bioetiku za 2023. godinu.

Godišnje stručno i financijsko izvješće o radu Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku (2024.-2025.)

Ovo izvješće podnosimo sukladno obvezi koja je definirana u točki V. *Odluke o produžetku rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 14. listopada 2019. (Klasa: 640-01/18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0008) i u članku 20. *Sporazuma o suradnji u provedbi aktivnosti u okviru znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku* od 13. studenoga 2020. (Klasa: 640-01-18-04/00009; Urbroj: 533-03-19-0044).

Prethodna napomena

Ovo je peto godišnje stručno i financijsko izvješće o radu Znanstvenog-centra izvrsnosti u drugom petogodišnjem mandatu djelovanja Centra. U svim se navedenim izvješćima pokazalo nužnim da se, uz stručni i financijski dio, u formi „Prethodne napomene“ izvijesti o tekućim oblicima opstruiranja rada znanstvenih centara izvrsnosti u području društveno-humanističkih znanosti s posebnim naglaskom na zlostavljanje Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku. Tako su „prethodne napomene“ postale stalnom rubrikom za redovito izvještavanje o konstantnom ometanju rada znanstvenih centara izvrsnosti od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja, koje se inače, po resornom zaduženju, trebalo brinuti o trajnom podupiranju i pospešivanju rada ovih elitnih institucija u sustavu znanosti.

U „Prethodnoj napomeni“ u izvješću za prošlo jednogodišnje razdoblje (2023.-2024.), koje je podneseno 3. lipnja 2024., izvijestili smo o činjenici da sredstva za rad Centra u 2023. godini još uvijek nisu doznačena te o administrativnom zlostavljanju kojem je vodstvo Centra bilo izloženo zbog nastojanja da dođe do informacije kada će zaostala sredstva biti isplaćena (usp. prošlogodišnje izvješće). Pritom smo obavijestili Nacionalno vijeće o našoj spremnosti da otpismo zlostavljačke maneuvre Ministarstva samo da ne bismo pružili alibi za neizvršavanje financijske obveze prema Centru:

„Postavljanje suvišnih, nepotrebnih i nelogičnih zahtjeva ulazi u klasičnu definiciju mobinga. Unatoč svemu, Centar će udovoljiti i takvim zahtjevima, samo zato da bi se otklonila izlika Ministarstvu za neizvršavanje financijske obveze prema Znanstvenom centru izvrsnosti za integrativnu bioetiku za 2023. godinu.“

Prema zahtjevu gospođe Amalije Babić, načelnice Sektora za znanstveni sustav i tehnološki razvoj u Upravi za znanost i tehnologiju Ministarstva (ravnatelj Uprave: dr. sc. Hrvoje Meštrić) od 10. travnja 2024. godine (usp. prošlogodišnje izvješće) Znanstveni centar izvrsnosti dostavio je Ministarstvu 20. lipnja 2024. neopravdano zatraženu dokumentaciju u ukupnom opsegu od 695 stranica. Međutim, ni ta gesta pokornosti i poštivosti vodstva Centra nije udobrovoljila resornu samovolju koja je očigledno unaprijed odlučila da sredstva za rad Centra u 2023. godini, koja su inače odobrena Odlukom Hrvatskog sabora, jednostavno neće isplatiti.

Nakon što se u kasnijem tijeku zbivanja potvrdilo da se ne radi o kašnjenju s isplatom za 2023. godinu, niti o administrativnoj pogrešci, koju bi Ministarstvo moglo ispraviti, nego o svjesnoj

odluci odgovornih osoba u Ministarstvu, vodstvo Centra obratilo se 25. studenog 2024. izravno ministru prof. dr. sc. Radovanu Fuchsu opsežnom predstavkom u kojoj su iznesene pritužbe na rad Ministarstva, zatražena objašnjenja te artikulirani prijedlozi za konstruktivno prevladavanje problema.

Budući da ministar prof. dr. sc. Radovan Fuchs ni na koji način nije odgovorio na predstavku, vodstvo Centra podnijelo je 31. prosinca 2024. *Inicijativu za pokretanje upravnog nadzora temeljem pritužbi na rad Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih (Donje Svetice 38, 10000 Zagreb) zbog a) administrativnog mobinga, b) diskriminacije u odnosu na druge korisnike istih proračunskih sredstava, c) krivotvorenja dostavljene dokumentacije u svrhu klasične prevare – u svezi s neisplatom sredstava za djelatnost Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u 2023. godini.*

Kako ne bismo prekoračili gabarit „prethodne napomene“, ovdje nećemo ulaziti u sadržaj podnesenih predstavi, ali želimo najaviti da će one uskoro biti dostavljene Nacionalnom vijeću za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj u sklopu *Specijalnog izvješća o oblicima i razmjerima opstrukcije rada Znanstvenog centra izvrsnosti za integrativnu bioetiku u proteklom petogodišnjem razdoblju.*